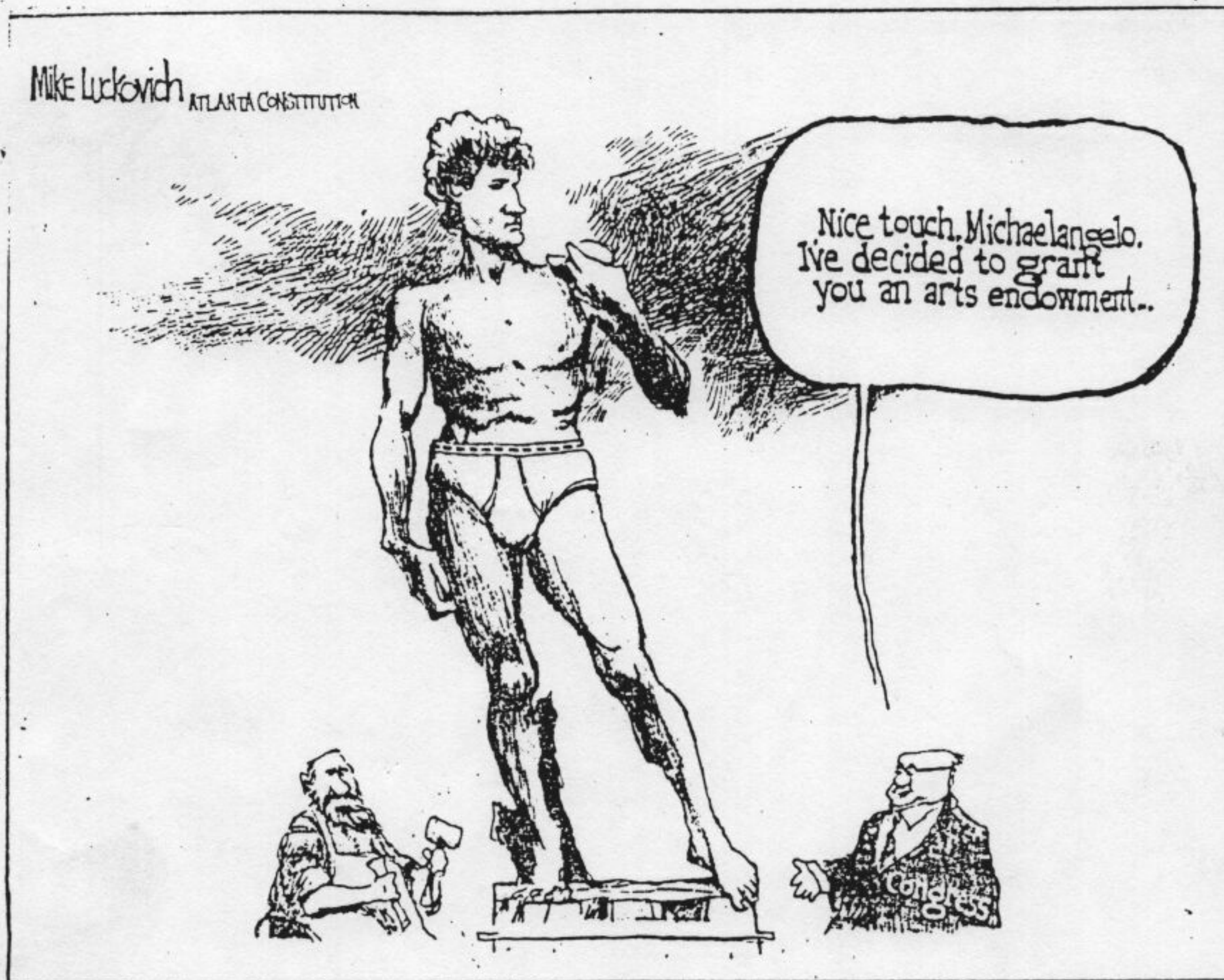

PERSFOCUS

VIJFDE JAARGANG NUMMER 7 - JULI 1989

knipselkrant van vereniging Martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

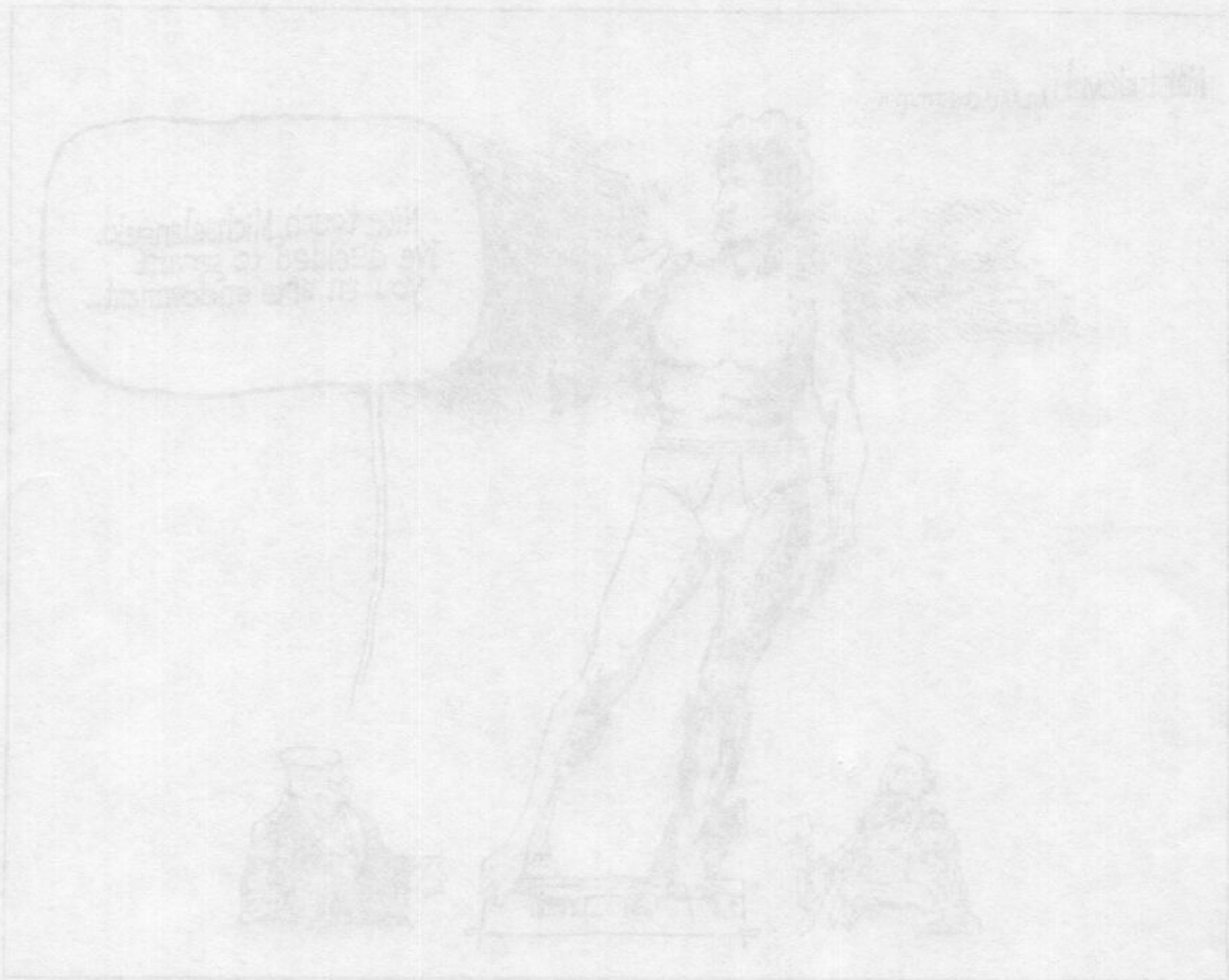
In dit nummer:

Wurgjournaal	pag. 2
Vrijzinnige politici	pag. 4
Onterechte paniek	pag. 6
Congresseren na de Bolderkar	pag. 9
Incesthulp	pag. 10
Vaker dan je denkt?	pag. 13
Allerlei homo's	pag. 15
Ontucht van de maand	pag. 17
Achtergrond	pag. 20
Documentatielijst	pag. 25

PERSTFOCUS

VRIJDE JAZZBAND NUMMER 2 - JULI 1989

Impactkracht van vooruitgang
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

In dit nummer:

- pag. 2 Wurgjournal
- pag. 4 Vrijwillige politie
- pag. 6 Ontbrekende zaken
- pag. 8 Consequenties na de balladen
- pag. 10 Incestuïe
- pag. 12 Vaker dan je denkt
- pag. 14 Alfred Hooft
- pag. 16 Calicut van de zee
- pag. 18 Aardbeving
- pag. 20 Doornsteltal

PERSFOCUS, vijfde jaargang, nummer 7, juli 1989

Knipsels uit:

Alkmaarder Courant	AC
De Volkskrant	VK
Trouw	Tr
Algemeen Dagblad	AD
Het Vrije Volk	VV
NRC Handelsblad	NRC
De Telegraaf	Tel
Leidsch Dagblad	LD
Limburgs Dagblad	
De Limburger	
Dagblad Kennemerland	
Vrij Nederland	VN
De Tijd	
Sekstant	
Voorwaarts (PvdA)	
Edmonton Journal (Canada)	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-. Bezorging als brief is f 15,- duurdere en komt op f 80,-.

Losse nummers f 8,-.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 5478, 1007 AL AMSTERDAM

AMC Amsterdam start onderzoek naar omvang 'Wurgseks' eist ieder jaar meer dan honderd levens

AC 11/7/09

Signalement / Piet Vroon

Sexuologie

VK ?

Omdat ik nog steeds geen toestemming heb om deze krant vol te schrijven, loop ik wat achter, althans zo lijkt het. Op 11 juli was het schrikken geblazen. Sommige personen schijnen er genoeg in te scheppen in halfbewusteloze toestand klaar te komen. Voor dat doel wurgen zij zichzelf een beetje. Zo nu en dan loopt het in meer dan één opzicht uit de hand. Sexuoloog Dr. Rik van Lunsen verklaarde desgevraagd in deze courant dat wurgsex niet precies hetzelfde is als Russische roulette. Voor het overige zijn er een heleboel verbanden. „Ik denk dat je het beter kunt vergelijken met andere riskante zaken die mensen een kick bezorgen, zoals parachutespringen en Formule 1 autoracen. (...) Er zijn trouwens wel meer situaties waarbij een relatief gebrek aan zuurstof een kick geeft. Denk maar eens aan onschuldige dingen als marathon lopen. Hierbij bouwen mensen vaak een 'zuurstofschuld' op, waarbij een stof als endorfine in het lichaam vrijkomt, zodat men zichzelf als het ware doping bezorgt.”

Nou, nou, wat heet wetenschap. Nog nooit meegemaakt dat een parachutist tijdens de vrije val klaarkwam (dat zou trouwens even doorwerken zijn), autoracen doe je voor de centen, als je een zuurstofschuld wilt opbouwen is één kilometer hollen al zat, endorfines en zuurstofschuld staan los van elkaar en ideeën over de rol van endorfines bij „kicks” liggen op het niveau van veronderstellingen.

Wat we wel weten, is dat veel mensen graag enige afwisseling in hun leven brengen en soms niet afkerig zijn van spannende zaken. Ik denk dat het allemaal simpel in elkaar zit. Risico nemen wordt vaak beschreven en verklaard door te zeggen dat de ene persoon de andere wil overvleugelen. Dat soort taal bevalt me niet. Je zegt er namelijk niks mee. Ik heb kinderen die muzikaal en sportief zijn. Hoe hoe zit dat in elkaar? Noem ik ze muzikaal en sportief omdat ze goed muziek kunnen maken en hard zwemmen, of maken ze muziek en zwemmen ze omdat ze muzikaal en sportief zijn? (Leest u deze zin nog maar een keer).

Natuurlijk is het eerste waar: je begint met het observeren van gedrag. Je plakt daar gemakshalve een woord aan vast dat een kenmerk weergeeft. Dat kenmerk kun je weglaten. Het is geen verklaring van het gedrag, maar een beschrijving daarvan, waar niets uit volgt.

Het zit anders. Risiconemers en grensverleggers wijken per definitie af van veel anderen. Diersoorten overleven dankzij het bestaan van variatie of

verschillen tussen de exemplaren. Als er weinig variatie is, sterft een diersoort binnen de kortste keren uit als er iets in de omgeving verandert.

Risiconemers en grensverleggers zijn evolutionair gesproken noodzakelijke wezens. Zij bevorderen de verschillen binnen de mensheid en dragen daardoor bij aan het voortbestaan van de soort. Dat het op individueel niveau zo nu en dan mis met hen gaat is bijzaak. We denken op enige schaal. Je kunt ook nog wel wat „softe” verschillen noemen. De meeste mensen zijn een slaaf van hun werkomgeving. Zij moeten doen wat een ander zegt en krijgen daardoor het gevoel dat anderen de dienst uitmaken. Gekke dingen uithalen kan ervoor dienen om het idee terug te krijgen dat je zelf ook nog wat hebt in te brengen.

Voorts wordt beweerd dat dergelijk volk leeft en werkt onder een te laag spanningsniveau. Wel, dat voeren ze eventjes leuk op, maar die constatering is natuurlijk nog geen reden om zuiver wetenschappelijk seksuologisch te zeggen dat touwtjesmasturbatie exact hetzelfde is als parachutespringen, hoewel moet worden toegegeven dat touwtjes hierbij niet geheel onbelangrijk zijn.

Verder praten we bij risicozoekers in het algemeen over nogal onconventionele figuren met een goed verstand die lak hebben aan decorum. Burgemeesters, leden van Colleges van Bestuur en andere welzijnswerkers zijn in deze groep zeldzaam. De enige verbinding die ik in de richting van ons seksuologische orakel kan leggen, is dat deze mensen door de bank genomen nogal wat geslachtshormonen in het lijf hebben, maar daar volgt niets uit.

Zijn er nog meer oorzaken aan te wijzen voor het feit dat sommige mensen dol zijn op het doen van rare dingen? Ik heb er twee in de aanbieding. Gevaarlijke ondernemingen gaan achteraf gepaard met een gevoel van opluchting. Dat kan dagen aanhouden. Ik denk dat veel lichtelijk depressieve mensen dit soort zaken om deze reden ondernemen, overigens zonder iets bewust en wel te doorzien.

Ten slotte leiden veel vormen van riskant gedrag tot een forse lichamelijke activering. Scherp denken is slecht verenigbaar met een hartslag die langdurig in de buurt van de 190 zweeft. Je verstand wordt onder die omstandigheden verduisterd. Dat is een manier om ook acuut getob uit je hoofd te drijven. Over dat laatste is veel onderzoek gedaan. Onder invloed van inspanning worden denkgeregels sterk „vereenvoudigd”. Soms heeft dat fatale gevolgen. Maar dat zal de evolutie worst wezen.

(Van onze verslaggever)

AMSTERDAM — Het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam waarschuwt voor de dodelijke gevolgen van 'auto-erotische asfixie' of, platter gezegd, 'wurgseks'. Naar voorzichtige schatting komen in ons land jaarlijks ruim honderd mannen om het leven door zichzelf tijdens het masturberen de adem te benemen.

Door een strop om de nek of door een plastic zak over het hoofd ontstaat zuurstofgebrek, dat als tijdelijk bedoeld is en voor extra opwindend en bevrediging zorgt. Jonge mannen die dit levensgevaarlijke spel ontdekken hebben, maken er meestal een gewoonte van. In vrijwel alle gevallen gaat het op een gegeven moment fout en stikken ze.

Dr. Rik van Lunsen, hoofd van de afdeling seksuologie van het AMC, is een onderzoek gestart naar de omvang van 'auto-erotische asfixie' en hoe vaak het misgaat. Uit gesprekken met de Amsterdamse politie is hem gebleken dat in de hoofdstad ongeveer tien slachtoffers per jaar vallen.

Van Lunsen heeft via het politiebureau onderzoekers opgeroepen hem te melden als ze met dodelijke gevallen van 'wurgseks' te maken hebben gehad. Officieel is er geen registratie. Het wordt gebracht onder het hoofdstuk 'zelfdoding'.

Volgens Van Lunsen gaat het ech-

ter niet om zelfmoord, maar om een ongeluk bij een merkwaardig seks-spelletje. „Met die jongens is niet veel mis. De slachtoffers hadden geen problemen die aanleiding zouden kunnen zijn voor zelfmoord. Er worden ook nooit afscheidsbriefjes gevonden. Het is geen bewuste zelfmoord.”

De meeste mannen, die op deze wijze willen klaarkomen, beseffen over het algemeen niet dat het zo gevaarlijk is, zegt Van Lunsen. „Ze ontdekken de 'kick' bij toeval. En als ze er eenmaal mee zijn begonnen, neemt de behoefte toe. Grenzen worden verlegd en ze maken er een gewoonte van.”

Bij slachtoffers worden meestal aanwijzingen aangetroffen dat ze vaker met zuurstofgebrek masturbeerden, zegt Van Lunsen. Dat is dan bij voorbeeld te zien aan gaten in de balken van het plafond, waaraan ze hun stropen vastbonden.

Van Lunsen zegt nog weinig te weten van de auto-erotische asfixie. „We hebben niet veel mannen gesproken die het zo doen. We moeten waarschuwen”, zo zei hij ook deze week in de Gay Krant. „Het is een gevaarlijke gewoonte, waarmee ze onmiddellijk moeten stoppen.”

Ook gelooft hij dat begeleiding van nabestaanden moet worden georganiseerd. „Die mensen zijn in grote verwarring. Ze zijn geconfronteerd met twee taboes, seks en zelfdoding, waarover ze niet durven praten.”

Studie naar 'wurgseks'

Jaarlijks in Nederland 100 tot 150 doden

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Jaarlijks komen honderd tot honderdvijftig Nederlanders om het leven door auto-erotische asfixie, ofwel wurgseks. Dat stelt dr. Rik van Lunsen, hoofd van de afdeling seksuologie van het Academisch Medisch Centrum (AMC) in een artikel in de Gay-krant. Auto-erotische asfixie is een vorm van masturberen, waarbij mensen met hulpmiddelen de zuurstoftoevoer opzettelijk verminderen om een grotere opwindendheid tijdens het klaarkomen te bewerkstelligen. Het AMC gaat een onderzoek instellen teneinde te bekijken hoe adequate voorlichting kan worden gegeven om mensen van deze vorm

van masturberen af te houden. Daarnaast is het onderzoek van belang voor de hulpverlening en begeleiding van nabestaanden. Volgens Van Lunsen worden mensen die door een auto-erotisch ongeluk om het leven komen heel vaak als zelfmoordenaar beschouwd. „Op het eerste gezicht ziet het er vaak zo uit. Daarnaast rust er een dusdanig groot taboe op, dat zelfmoord vaak als doodsoorzaak wordt opgegeven, omdat dat maatschappelijk meer geaccepteerd is.” Het onderzoek zal bestaan uit interviews met politie-agenten en een gedegen bestudering van alle zelfmoordgevallen uit een bepaalde periode in de regio Amsterdam. Het fenomeen

wurgseks is volgens een AMC-woordvoerder een al lang bestaand verschijnsel dat voornamelijk onder mannen voorkomt. „Wurgseks wordt vaak beoefend door een strop om de nek of een plastic zak waardoor de zuurstoftoevoer naar de hersens wordt afgeremd”.

Wurgjournaal

Als er iets is wat me steeds weer geruststelt, dan is het wel dat er in deze wereld zo ongelooflijk veel domheid is. In zekere zin is domheid zelfs het enige wat me in staat stelt vertrouwen in de mens en de mensheid te houden. Want stel je maar eens voor dat de dingen die we met z'n allen in deze wereld fout doen — oorlogen, hongersnood, rassenhaat, discriminatie, uitbuiting, verslaving, milieuvervuiling — niet het gevolg zijn van onze onwetendheid, van ons gebrek aan inzicht en geestelijke rijpheid, maar van een weloverwogen keuze. Dat we ze doen, ondanks het feit dat we heel goed beseffen wat we doen en wat de gevolgen daarvan voor anderen en onszelf kunnen zijn.

Dan zou er geen enkel excuus meer te vinden zijn voor alle verkeerde dingen die wij als mensen doen. Opvoeding, voorlichting en alle andere manieren die we hebben om elkaar en onszelf te beïnvloeden, zouden de wereld niet kunnen verbeteren. Maar zolang we nog kunnen geloven dat veel van de misstappen die we begaan, het gevolg zijn van domheid, kunnen we ook blijven geloven dat er nog iets te verbeteren valt. Dat we van onze wereld ooit een oord kunnen maken waar mensen de macht en invloed die ze hebben, pas zullen gebruiken als ze hebben vastgesteld dat ze het welzijn van anderen er niet nodeloos door zullen aantasten.

Monster

Helaas is het nog lang niet zo ver. Dat werd me weer eens duidelijk, toen ik onlangs naar een uitzending van het NOS-journaal zat te kijken, waarin het item (zo noemen ze dat in Hilversum) wurgseks werd gebracht op een manier waarbij de klompen me uitvielen. Blijkbaar hadden de makers even vergeten dat televisie een monster is dat je constant in de gaten moet houden, wil het geen onnodige slachtoffers maken.

vindt. Veelal hangt de beoefenaar ervan zijn hoofd in een strop gemaakt van touw, een handdoek, een laken of iets dergelijks, waardoor de nek wordt afgeknelde en zodoende de bloedsomloop naar de hersenen wordt verminderd. Dat geeft gevoelens van lichtheid in het hoofd, een wat duizelige uitgelatenheid en opgewondenheid. Hoewel de meeste liefhebbers van seksuele asphyxie uitgebreide voorzorgsmaatregelen nemen, in de vooronderstelling dat ze geen gevaar lopen zolang ze ervoor zorgen niet te stikken, kan het toch heel gemakkelijk gebeuren dat ze in een onbewaakt ogenblik van seksuele

opgewondenheid te veel druk op hun nek uitoefenen, bewusteloos raken, daardoor helemaal los aan het touw of doek komen te hangen, stikken en sterven. De meeste mensen beseffen absoluut niet hoe gemakkelijk het is om het bewustzijn te verliezen door druk in de nek. Er is een uiterst gevoelig gebied van de carotis, de halsslagader, waardoor het bloed naar de hersenen wordt gevoerd. Iemand kan het veertig keer goed doen, maar de eenenveertigste keer maakt-ie een verkeerde beweging, en het is afgelopen.

Niet abnormaal

Uit het onderzoek dat tot nu toe is

Denkwijzer

door dr. R.F.M. Diekstra

AC 31-7

In de afgelopen jaren is er het nodige onderzoek gepubliceerd over de effecten die televisie kan hebben op gewelddadig en risicovol gedrag bij kijkers en vooral bij jeugdige kijkers. Daaruit komt duidelijk naar voren dat op bepaalde gebieden — met name gedrag als zelfdoding of poging daartoe en aanverwant zelfbeschadigend gedrag — televisie een dramatische invloed kan uitoefenen.

Een voorbeeld. In 1981 zond het tweede Duitse net een documentaire uit onder de titel 'Dood van een scholier', waarin de hoofdrolspeler, een 19-jarige jongeman, zich het leven beneemt door voor de trein te springen. In 1982 werd de serie herhaald. Twee van mijn Duitse collega's stelden vervolgens vast dat het aantal jongeren dat zichzelf het leven benam door voor de trein te springen, in periode tussen de eerste uitzending en eind 1981 met 200 procent was toegenomen. Een soortgelijke toename vonden ze in de periode tussen de tweede uitzending en het einde van 1982. In totaal stierven door een sprong voor de trein zo'n zestig jongeren meer dan normaal het geval zou zijn geweest. In een recente publikatie van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) met de veelzeggende titel 'Zelfdoding en Preventie: Over de Rol van Houding en Imitatie' wordt

uitgevoerd naar auto-erotische ongelukken — en dat is niet heel erg veel — blijkt het volgende. Op de eerste plaats zijn het meestal jonge heteroseksuele (en dus niet homoseksuele, zoals veel kranten dat schreven) mannen die slachtoffer worden. Het enige mij persoonlijk bekende geval betrof een 74-jarige man.

De slachtoffers zijn bepaald niet abnormaal te noemen, in de psychologische betekenis van het woord. Tenminste niet abnormaler dan degenen die aan hun gerief proberen te komen door onverantwoorde

snelheden uit hun auto of motor te halen. Of het moest zijn dat nogal wat slachtoffers worden gevonden met vrouwenkleden aan, meestal overigens zonder dat ze als travestiet kunnen worden gebrandmerkt, en dat ze vaak een hele handel aan seksuele prikkels om zich heen hebben, zoals erotische foto's, vibrators, spiegels om zichzelf bezig te kunnen zien, en meer van dat soort zaken.

dit onderzoek samen met een hele reeks van andere onderzoeken besproken en wordt de conclusie getrokken dat televisieuitzendingen over dit soort onderwerpen bepaald niet zonder grote risico's zijn. Het risico lijkt vooral groot als in een uitzending aan de ene kant wordt getoond hoe je iets (gevaarlijks) moet aanpakken en als aan de andere kant iets op een romantische of lustopwekkende manier wordt gebracht. Mensen die geneigd zijn tot risicovol, 'thrill-seeking' gedrag, worden daardoor gemakkelijk in verleiding gebracht. Adolescenten, en dan met name jongens, hebben die neiging sterk en het is deze leeftijdsgroep die het vaakst onder de televisie-slachtoffers wordt aangehouden.

Ingrediënten

Het wurgseks-item van het NOS-journaal had precies de genoemde ingrediënten. Het gaf een beknopte instructie, opgesierd met seksueel stimulerende beelden zoals softseksbladen en een scène uit de Japanse speelfilm 'Het Rijk der Zinnen', waarin werd getoond hoe een mooie meid een man aan zijn gerief helpt door wurging. Aan het einde van het item werd nog wel even gezegd dat de methode behoorlijk linke soep is, maar de werkelijk risicobeluste wellusteling was toen natuurlijk al lang op weg naar de touwslager.

Zonder de profeet te willen uithangen, was mijn voorspelling dat als we nog geen wurgseks hadden in Nederland, dat gemis met deze uitzending meteen was geregeld. Voordat ik inga op het punt dat die voorspelling nog zo gek niet lijkt te zijn geweest, eerst wat informatie over dit verschijnsel. Wurgseks is een wat onplezierig woord voor wat psychiaters en psychologen in hun jargon auto-erotische asphyxie of verstikking noemen. De meest algemene omschrijving van auto-erotische asphyxie is: zelfophanging waarbij zelfbevrediging plaats-

Sommige onderzoekers geloven dat er een zeker seksueel masochisme in het spel is, wat af te leiden zou zijn uit de combinatie van vrouwenkleden en ophanging, waarmee de wens om vernederd en gekleinereerd te worden uitgedrukt zou worden. Andere onderzoekers menen dat die combinatie juist aangeeft dat de persoon in kwestie zich schuldig voelt over zelfbevrediging. Beide interpretaties zijn vermoedelijk maar zeer ten dele waar, want wurgseks wordt soms ook in gezelschap of met hulp van een partner uitgevoerd. Feit is ook dat mensen al heel lang geleden deze seksuele 'delicatesse' ontdekten, want de markies de Sade maakt er al melding van in zijn boek 'Justine' uit 1791. Waarschijnlijk heeft het optreden van erecties bij mensen die door ophanging terecht werden gesteld onze toekomstige voorouders op het idee gebracht.

Adembenemend dom

Net zoals het naar alle waarschijnlijkheid de journaaluitzending (in combinatie met de daaropvolgende actualiteitenrubriek) is geweest die in ten minste twee gevallen die mij gerapporteerd werden, de prikkel vormde tot wurgseks met dodelijke afloop. Genoeg reden om op verder onderzoek uit te gaan. En ook al zullen we de journaalredactie uiteindelijk niet van boze opzet kunnen betichten, gegeven wat we nu al weten over televisie en gedrag, blijft het adembenemend dom.

Sekstent juli

“Ikzelf denk niet dat we nog ergens een zedelijkheidswetgeving voor nodig hebben”

Annemarie Grewel uit de Emancipatieraad

Annemarie Grewel, 53 jaar, nu gemeenteraadslid voor de PvdA in Amsterdam, zat acht jaar in de Emancipatieraad. Dat is de wettelijke toegestane termijn voor die werkzaamheden. De Emancipatieraad is een adviesorgaan van de regering. Zij brengt gevraagd en ongevraagd advies uit over de meest uiteenlopende beleidsnotities en wetsvoorstellen. Van de positie van meewerkende vrouwen in de landbouw tot aan seksueel geweld en incest. Maar wat gebeurt er met die adviezen? Een terugblik.

Grewel: Ik wil beginnen met te zeggen dat ik het werk in de Emancipatieraad vooral heel leuk vond. Het is verschillend van al het andere politieke werk dat je kunt doen. Je hebt te maken met de Haagse politiek, daarmee bedoel ik het Haagse circuit van beleidsmakers, ministers, ambtenaren, Tweede Kamerleden. Daar-

naast heb je te maken met landelijke politiek, met grote lijnen, dat komt in de Gemeenteraad weinig voor. Je krijgt veel inzicht in de politiek door dat werk.

Waar had je mee te maken?

Grewel: Met alles en iedereen dus. Alle departementen behandelen onderwerpen waarbij emancipatie een rol speelt, ook al denken ze zelf van niet. Er zijn natuurlijk grote verschillen. Van Aardenne bijvoorbeeld moest niets van emancipatiebeleid hebben, terwijl juist Economische Zaken heel veel voor vrouwen zou kunnen en moeten doen. Zijn departement was niet erg toeschietelijk. Overigens zie je dat de positie van vrouwen op die departementen dan heel belangrijk is. Bij VROM was het aanvankelijk ook heel moeilijk, maar omdat daar een paar heel goeie vrouwen werkten, begint er toch langzaam maar zeker iets door te dringen. Op veel departementen moesten ze eraan wennen dat ze iets met emancipatie te maken hadden, bij landbouw bijvoorbeeld. Maar inmiddels is de positie van de meewerkende echtgenote daar iets geworden dat je automatisch in het beleid betreft.

Hoe werkte het maken van een advies?

Grewel: De Emancipatieraad heeft een aantal vaste commissies, op sociaal-economisch gebied, op sociaal cultureel en op financieel fiscaal terrein. Daarnaast wordt er per adviesaanvraag een projectcommissie ingesteld, bestaande uit twee leden van de Raad en een stafmedewerker, die een advies voorbereidt. In de Raad zelf zitten vier leden van de PvdA, vier leden van het CDA, vier van de VVD, een lid van D'66 en een partijloze vrouw. Ongevraagd advies wordt uitgebracht als de betreffende bewindsman of -vrouw het eigenlijk niet nodig vindt. Dat is gebeurd bij het tweede ontwerp van de Wet Gelijke Behandeling. De minister vond dat we bij het eerste ontwerp al een voldoende advies hadden uitgebracht, wij vonden dat er een heel nieuw ontwerp lag en we wilden er een nieuw advies over uitbrengen. Dat gebeurt dan.

Speelt de partijpolitieke achtergrond van de leden van de Emancipatieraad een rol?

Grewel: Eigenlijk kwam het zelden voor dat er gestemd moest worden in de Raad, ook op andere plekken zie je dat vrouwen elkaar heel wel op emancipatie belangen kunnen vinden, dwars door de partijen heen. Waar men wel gebonden was, was op punten die heel direct onderdeel zijn van partij-programma's, inkomenspolitiek. Maar ook de kinderopvang en de kwestie van een zelfstandige uitkering voor achttienjaren.

Zodra het geld kost dus...

Grewel: Zodra het zaken betrof waar de partijen heel expliciet in zijn. Je kunt niet van een VVD-vrouw verwachten dat ze ervoor is achttienjarigen een volwaardige uitkering toe te kennen als haar partij op hetzelfde moment in de Kamer het tegendeel staat te beweren.

Kun je zeggen wat in de afgelopen acht jaar grote successen van de Emancipatieraad zijn geweest?

Grewel: Ik vind dat er hele goeie adviezen zijn uitgebracht over meisjes, over kinderopvang en over de pensioenen. Dat zijn adviezen waarin op een nieuwe manier een bijdrage aan de emancipatie werd geleverd. Het zijn bovendien zaken die de positie van alle vrouwen ingrijpend veranderen. Overigens werden die adviezen niet altijd integraal overgenomen. Maar als de minister het niet overneemt, kun je ook nog naar de Tweede Kamerleden. Bovendien zijn die adviezen een soort richtlijn waar zaken aan getoetst kunnen worden. Op het gebied van seksueel geweld is er ook heel goed werk gedaan. Het is alleen natuurlijk treurig dat op het moment dat pas goed de omvang en de aard van het seksueel misbruik op tafel komt, via het onderzoek van Nel Drayer, dat er dan een nota verschijnt die de positie van de dader voorop stelt. Natuurlijk moet er aandacht zijn voor de daders, voor preventie, maar al die aandacht is wel wrang als de opvangvoorzieningen voor de slachtoffers, de Blijf van mijn Lijfhuizen, de incestopvanghuizen enzovoorts ieder jaar weer zwaar in de problemen komen vanwege een tekort aan subsidie.

Dus ook teleurstellingen?

Grewel: Er zijn nogal wat ingewikkelde zaken. Bijvoorbeeld het familierecht, daar komt eigenlijk niemand uit. Er zitten heel veel kanten aan. Een baby moet aangegeven worden bij de burgerlijke stand, een burger moet geregistreerd staan om later een paspoort te kunnen krijgen. Maar dan begint het gelazer eigenlijk al. Want wie moet dat doen en welke naam krijgt het kind. En nog belangrijker, wie beslist over die naam en welke consequenties heeft die naam. Vrouwen ontlenen aan de ene kant bescherming aan het familierecht, aan de andere kant ontnemen het hen beschikkingsrecht. Zo lag er een voorstel om mannen de kans te geven buitenechtelijke kinderen te "echten", te erkennen zeg maar. Maar heeft de moeder daar nog iets over te zeggen, en hoe zit het met de eventuele echtgenote van die man. Enzovoorts. Iedereen doet pogingen het familierecht te vernieuwen maar nog niemand is met een bevredigend plan gekomen. Overigens hoor je in kringen van justitie wel steeds vaker over de belangen van de vader praten. Of, preciezer uitgedrukt, over de belangen van het kind en de rechten van de vader. Kijk maar naar de discussie over kunstmatige inseminatie en de adoptie discussies. Dat zijn dus zaken waar je moeilijk uitkomt.

Daarnaast komt een aantal dingen gewoon niet aan de orde omdat ze blijkbaar nog zo taboe zijn in de samenleving dat men het er niet eens over wil hebben. De zedelijkheidswetgeving is zo iets. Terwijl andere wetten er in een vloek en een zucht doorheen worden gejaagd, lukt het in geen tien jaar om zo'n artikel 250 bis af te schaffen. Laat staan dat je de hele zedelijkheidswetgeving ter discussie zou kunnen stellen. Ikzelf denk niet dat we nog ergens een zedelijkheidswetgeving voor nodig hebben. Alles wat met geweld of met onvrijwilligheid te maken heeft kan immers in het strafrecht worden ondergebracht. Nu blijft er altijd iets dubbels. De artikelen die handelen over het hebben van een bordeel en het souteneurartikel zijn gewijzigd maar nu loop je weer het risico dat je andere groepen prostituees, de straat- en tippel prostitutie, criminaliseert. Iets dergelijks geldt voor de leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving. De meerderjarigheidsgrens is achttien, dat vindt iedereen tegenwoordig te gek om die leeftijd te nemen. Dus dan wordt het zestien, dat is dan meteen handig in verband met de filmkeuring. Maar het slaat natuurlijk nergens op. Tenslotte zijn er ook echte teleurstellingen. Mijn grootste teleurstelling is de gang van zaken rond de 1990-maatregel.

de Volkskrant VAN WOENSDAG 19 JULI 1989

LIBERALE PvdA'ER HEIN ROETHOF VERLAAT KAMER

„Je staat vaak aan de kant te kijken”

Van onze verslaggeefster
JET BRUINSMA
UTRECHT — „Ik ben in 1986 gewoont teruggekomen. Ik ben nou eenmaal een doordouwer en volhouder. En ik vond het ook wel een genoegdoening. In de Kamer wilde ik een aantal dingen afmaken, mij realiserend dat een periode van vier jaar kort is.”

In 1982 vertrok Hein Roethof, die sinds 1969 voor de Partij van de Arbeid lid was van de Tweede Kamer, ongewild uit het parlement. De vrouwenlobby had in dat verkiezingsjaar bereikt dat hij op een onverkiesbare plaats was gezet op de lijst van zijn eigen gewest Utrecht. Vier jaar later kwam Roethof (67) terug, voor zijn laatste periode.

De vier jaar dat hij geen deel uitmaakte van het parlement, zijn hem, anders dan hij vreesde, niet zwaar gevallen. „Je denkt om te beginnen dat je in een zwart gat valt, maar dat was helemaal niet zo. Ik werd voor een aantal interessante functies gevraagd. Daarin kon ik — je kunt dat verstaan als 'ophakken', maar dat is het niet — iets concreets doen, terwijl je als kamerlid vaak een beetje aan de kant staat te kijken. Je stelt schriftelijke vragen en je krijgt beleefd antwoord van de minister, maar intussen wordt de situatie niet veranderd.”

Een groot deel van zijn parlementaire loopbaan heeft Roethof gevochten voor een liberale abortuswetgeving. De strijd begon in 1970 toen Roethof en zijn fractiegenoot Lamberts een initiatiefvoorstel indienden. In 1981 was de strijd definitief verloren. De Kamer aanvaardde het halfslachtige regeringsvoorstel van de ministers Ginjaar (VVD) en De Ruiter (CDA). In 1976 sneuvelde een gecombineerd initiatiefvoorstel van PvdA en VVD in de Eerste Kamer. Zeven jaar geleden beschreef Roethof de historie in zijn boek *De abortuskwesitie en meer dan dat*.

Na zijn onvrijwillige vertrek uit de Kamer in 1982 werd hij voorzitter van de Nationale Commissie Bewustwording (NCO), van de Omroepraad en van de naar hem genoemde commissie Kleine Criminaliteit. Al die „tussentijdse” banen liepen zo tijdig af dat hij in 1986 weer beschikbaar kon zijn voor de Kamer.

Deze keer was het gewest hem gunstig gezind. „De minister van Ontwikkelingssamenwerking, Schoo, zag niets in de hele NCO. Het ging erom die club

boven water te houden. In 1986 was dat gelukt, en Schoo ging weg, dus ik hoefde geen tweede termijn als voorzitter aan te blijven.”

Als voorzitter van de Omroepraad wist de overtuigde humanist Roethof (hij is achttien jaar lang vice-voorzitter geweest van het Humanistisch Verbond) te bereiken dat de Islamitische Omroep zendtijd kreeg. „Ik vond het heel eigenaardig dat in een land waar de islam de tweede godsdienst is, geen zendtijd voor een islamitische omroep beschikbaar werd gesteld om formele redenen, terwijl het Humanistisch Verbond en de kerken wel zendtijd hebben.” Toen de Mediawet van kracht werd, ging de Omroepraad op in de Mediaraad.

Het succes van de commissie Kleine Criminaliteit betekende eigenlijk, zij het wat laat, ook een persoonlijk succes voor het kamerlid Roethof. Hij is daar nog altijd intens tevreden over. Al in 1974 vroeg Roethof in een motie aan het kabinet-Den Uyl (waarin de KVP'er Van Agt minister van Justitie was) om onderzoek naar de kleine, veel voorkomende criminaliteit. Van Agt deed de motie-Roethof af als „een motie naar Nergenshuizen”, maar het eerste kabinet-Lubbers stelde, tien jaar later, de commissie Kleine Criminaliteit in. Voorzitter: Hein Roethof.

Roethof: „Wij hebben gezegd dat de kleine criminaliteit niet alleen een zaak is van de politie, maar van het welzijnswerk, het onderwijs, van ons allemaal. Onze rapporten zijn niet in een la verdwenen. Dat was zeer bevredigend.”

Het eindrapport was bijna klaar toen Roethof opnieuw in de Tweede Kamer kwam; bij zich had hij het lijstje van alle zaken die hij nog principieel aan de orde wilde stellen. Niet omdat hij verwachtte dat in vier jaar tijd alles naar wens kon worden geregeld. Maar wel om principiele zaken — de vrijheid van meningsuiting, de rol van de overheid — in alle zuiverheid aan de orde te blijven stellen.

Zijn principiele opstelling is niet altijd gewaardeerd. De vrouwenbeweging verguisde Hein Roethof wegens zijn standpunt inzake de zedelijkheidswetgeving. Zoals ze hem eerder had geprezen vanwege zijn pleidooi voor de vrije abortus. Maar hij is nog steeds niet van principe veranderd. In zaken van zedelijkheid en ethiek houdt de socialist Roethof (ooit lid van de partij der liberalen) de liberale principes hoger dan menig VVD'er.

„In de jaren zestig en zeventig kwam er na jarenlange beklemming en be-

kommernis ruimte voor liberaler opvattingen over de zedelijkheidswetgeving. Het was bijna een etiket waaraan werd afgemeten of iemand links was. Alles was goed, als beide partijen het fijn vonden. Die ontwikkeling is gestopt. Het was voor mij een merkwaardige sensatie dat feministen de ruiten gingen ingooien bij sex-shops.”

De voortdurende stroom van publikaties („Door de overheid gesubsidieerd”, zegt Roethof misprijzend) over misbruik, seksueel geweld, incest en vrouwen mishandeling ziet hij als evenzovele pleidooien voor overheidsovername op een terrein waar dat beslist ongewenst is.

„Men is verkeerd bezig als men onder het motto 'we moeten de taboes op incest en seksueel geweld opheffen', de hele seksualiteit weer tot een probleem maakt. Daar kom je niet verder mee. Het is een vorm van criminalisering van de seksualiteit.”

Kamerlid acht komst commerciële zenders gevaarlijk

Maar moeten incest en seksueel geweld dan niet strafbaar zijn? „Mishandeling en geweldsdelicten zijn in de algemene wetgeving strafbaar gesteld. De zedelijkheidswetgeving moet worden afgeschaft. Natuurlijk is het wel moeilijker om geweld te bewijzen dat zich in de slaapkamer heeft afgespeeld. Maar dat probleem los je niet op door de zaak te criminaliseren. Daardoor ontstaat een hernieuwde belangstelling voor wat er in de slaapkamer gebeurt. Men wil meekijken, met een loep, met een microscoop. Op die manier dreigt de staat weer te vervallen tot zijn rol van zedenmeester.”

De hetze tegen de Rotterdamse woongroep (beschuldigd van seksueel misbruik van de kinderen), de Bolderkaraire en de vermeende kinderpornozaak in Oude Pekela. Voor Roethof zijn het allemaal bewijzen van een nieuwe heksenjacht. „In al die gevallen is geen dader of verdachte boven water gekomen.”

Ook voor Roethof is vrijwilligheid wezenlijk voor een seksuele relatie. Hij gebruikt zonder aarzelen de term „rela-

tielcriminaliteit” als die vrijwilligheid ontbreekt. Maar aan de andere kant zegt hij: „Het principe van zelfbeschikking hoort niet overwoerd te worden door het beschermingsprincipe.”

Roethof is fel tegen het wetsontwerp waarin niet alleen verkrachting binnen het huwelijk strafbaar wordt gesteld, maar ook allerlei zogenoemde afhankelijkheidsrelaties. Daarbij komt nog, dat de rechter gemakkelijker de zedelijkheidswet van Regout uit 1911 als verouderd kan beschouwen dan gloednieuwe wetgeving. Naar Roethofs vaste overtuiging is de staat daarin, net als in 1911, nog altijd zedenmeester.

Verkrachting binnen het huwelijk had volgens hem via een kleine wettelijke ingreep gemakkelijk strafbaar kunnen worden gesteld. Maar de wetgeving die minister Korthals Altes van Justitie nu voorstaat, houdt volgens Roethof het volgende in: „Ook als beide partijen willen, blijft strafbaar wat ze doen.”

De affiches met de tekst „Verkrachting is dichterbij dan je denkt” dragen ook al niets bij tot een oplossing van het probleem van de relatiecriminaliteit, meent Roethof. „Men kan net zo goed een bord neerzetten waarop staat: een vliegtuigongeluk is dichterbij dan u denkt. Maar op die manier wordt nog niet het begin van een oplossing nabij gebracht.”

Hij trekt een parallel met een filosofie van de commissie Kleine Criminaliteit. „Het heeft geen enkele zin om de kleine misdaad te criminaliseren, net zo min als het zin heeft om seksualiteit te criminaliseren. Je moet kijken naar de oorzaken. Die moet je proberen weg te nemen.”

Een consequente liberaal is Roethof niet alleen op het terrein van de zedelijkheidswetgeving. „Ik ben het enige kamerlid geweest dat heeft gestemd tegen een verbod op bepaalde politieke partijen. Als je daaraan begint, leg je de bijl aan de wortel van de democratie.”

De commercialisering van het omroepbestel. „Een nefaste (verwerpelijke, red.) ontwikkeling. Zeker als je ziet hoe dat in Amerika is geregeld, waar programma's worden onderbroken voor reclame, waar sponsors de dienst uitmaken. Dat raakt aan de grondrechten van de pluriforme rechtsstaat. Commercialisering van het bestel zal van zeer ver strekkende betekenis zijn voor de pluriformiteit van de informatie, en de opkoop van kranten door buitenlandse winstmakers bevorderen.”

Hij neemt de Grondwet erbij, artikel 7, lid 4. Artikel 7 garandeert de vrijheid van meningsuiting, maar is niet

van toepassing op het maken van handelsreclame. Ook EG-bepalingen kunnen daaraan niets veranderen. „Ik zou het buitengewoon gek vinden als Europa de Nederlandse Grondwet buiten werking zou stellen. Om het kort samen te vatten wil ik deze stelling op de valreep nog wel poneren”, zegt hij.

Bijna 45 jaar geleden vertrok Hein Roethof uit Nederland als tweede luitenant van het NICA (een soort militair gezag voor Nederlandsch Indië). De deur die hij achter zich dichttrok, was die van het ministerie van Koloniën aan het Plein in Den Haag. Als kamerlid had hij zijn werkkamer in datzelfde ge-

bouw. De symboliek doet hem wel iets.

„Het Plein is hetzelfde gebleven. De duiven pikken er nog steeds. Mijn vader vertelde vroeger over de rupsjes en de vlindertjes. Je deformeert in het leven, je moet keuzes maken en dingen afstoten. Ja, die rupsjes en vlindertjes. „Vorig jaar was ik in Kenia. Ik stond me om vijf uur 's morgens te scheren. Toen zag ik door het raam een enorme stoet van beesten voorbij trekken, olifanten, zebra's, gnoes. Toen heb ik gedacht: zo is het miljoenen jaren gegaan en nu zal het misschien nog enkele tientallen jaren doorgaan. Een haast metafysische ervaring.”

Hoe zit dat dan?

Grewel: Die maatregel zorgt ervoor dat voor meisjes die in 1990 achttien jaar zijn het inkomen geïndividualiseerd is, dat wil zeggen onafhankelijk van hun burgerlijke staat, gehuwd of niet, samenwonend of niet. Ze moeten zich net als jongens laten inschrijven bij het Arbeidsbureau en tegelijk vervallen alle kostwinners toeslagen. Met andere woorden: allebei even gelijk. En willen ze echt afhankelijk blijven van hun man en zich dus niet laten inschrijven, dan hebben ze ook geen recht op een uitkering, dat vind ik ook terecht. Dat is een maatregel die echt iets kan veranderen. Het probleem is nou dat men natuurlijk al in 1985 of eerder had

moeten beginnen met maatregelen op het gebied van scholing en dat is dus niet gebeurd. Het afschaffen van de kostwinners toeslagen en het veranderen van het hele systeem is een gigantisch ingewikkelde operatie, dat halen ze nooit meer dit najaar. Men spreekt dus nu al van de zogenaamde 1990-generatie. Dat is toch eeuwig zonde, dat dergelijk beleid niet met kracht en voorrang wordt aangepakt.

Er wordt vaak gezegd, wat heeft zo'n Emancipatieraad nou voor zin, een hoop papier en wat levert het op?

Grewel: Kijk, emancipatie is een onomkeerbaar proces. Ik durf te zeggen dat er geen vrouw in Nederland is die zich de afgelopen jaren niet méér van haar positie bewust geworden is dan voorheen. Ook al is ze bij wijze van spreken anti-feministisch. Daarin

spelen radicale en meer ambtelijke groepen een eigen rol. Zonder Maagdenhuis geen Wet op de Ondernemingsraden, zonder krakers geen Leegstandswet en zonder de Paarse September geen Emancipatieraad. Maar daarom is dat laatste nog wel zinnig. Er wordt ook vaak gezegd dat een dergelijke belangenbehartiging voor vrouwen onzin is. Als je dat over ouderen zegt ontsteekt iedereen in woede, want daar moeten aparte raden voor komen en het zou een schande zijn om ouderen onmondig te houden. Nou, dat geldt dus voor vrouwen ook.

Joke van Kampen

METROPOOL

Het Vrije Volk

ZATERDAG 8 JULI

Een jongetje wordt de bosjes ingetrokken en gedeeltelijk ontkleed. Is de paniek die ontstaat bij ouders en buurtbewoners terecht?

De bange wereld van ontucht- en schennisplegers

Door Jop Spanjersberg
De tragedie in Rotterdam-zuid begon op 1 mei, om acht uur 's avonds.

Op een door na-oorlogse woningen omsloten speelplaats, nabij de Waalhaven, werd een jongetje van zeven de bosjes ingetrokken en deels ontkleed door een ongeveer 28-jarige man. Ogenscheinlijk gebeurde er weinig onherstelbaars: er werd wat schutterig gestreeld, lichte handtastelijkheden. Daarbij bleef het — wellicht omdat de dader al vrij snel werd gestoord door een voorbijgangster. Een neefje en een nichtje, van respectievelijk vier en vijf jaar, moesten gedwongen toekijken.

Daarmee was de kous allerminst af.

Diep geschokte ouders, familieleden en buurtgenoten openden diezelfde avond een klopjacht op de dader. De hele omgeving werd uitgekamd; maar tevergeefs. Toch kwamen er twee dingen boven water: de voornaam van de dader en dat hij in de buurt moest wonen. Twee dagen later was het al raak. De man werd op straat herkend (door het slachtoffer) en hardhandig vastgehouden tot de politie kwam. Eenmaal op

'ONTUCHTPLEGERS ZIJN VEELAL

ANGSTHAZEN'

het bureau bekende de ontuchtpleger vlot. Intussen is hij voorgoed uit de wijk vertrokken, verhuisd naar een woning elders in Rotterdam. „Voor z'n eigen gezondheid.”

Zoals meer voorkomt is, nu alle opwinding en paniek zijn geluwd, de politie in de vuurlinie terecht gekomen.

Ouders en familieleden vinden het moeilijk te verteren dat rechercheurs de ontuchtzaak bagatelliseerden. Een diagnose op afstand maakten. Het eerste telefoontje naar het politiebureau Maashaven, op de bewuste eerste mei, leverde een „onvoorstelbare reactie” op. „Als jullie die kerel hebben, bel dan maar terug. Zo niet, kom morgen dan maar aangifte doen.” „We kampen hier met cellentekort,” zou eraan zijn toegevoegd.

Op het tweede telefoontje op 3 mei — met de mededeling „We hebben nu naam en adres van de dader” — kreeg men opnieuw nul op rekest. Toen verdachte kort daarop werd ingerekend door de vader van het slachtoffer, reageerde de politie wel alert en stuurde onmiddellijk een patrouillewagen.

Sinds die eerste mei, zeggen buurtbewoners, spelen de kinderen alleen nog onder-

ling, meestal in groepjes. Op scholen in de buurt wordt veiligheidshalve aangeraden: „Als een vreemde je iets vraagt, moet je meteen hard weglopen.” De slachtoffertjes maken het goed: ze zijn het gebeurde niet vergeten, praten er nog regelmatig over maar gedragen zich erg flink, zegt de familie. De huisarts had gezegd: „Ze komen er wel overheen. Misschien dat er opnieuw met ze gepraat moet worden als ze een jaar of zestien zijn.”

„Ik praat absoluut niet over ontuchtzaken, en helemaal niet over de privé-omstandigheden van daders en slachtoffers,” is de eerste reactie van chef Jeugd- en zedenpolitie M. R. J. M. (René) van Loon op het verzoek om een gesprek. Hij heeft, zegt hij telefonisch, te veel slechte ervaringen met de pers. Bovendien, krantepublicaties veroorzaken veel nieuw leed; bij slachtoffers en bij daders die zich vaak toch al doodschamen.

Enkele dagen later ontmoeten we Van Loon (35) en zijn sous-chef T. (Tijs) Mourus (59), een ouwe rot in het 'zedenvak' met 39 dienstjaren, aan de vergadertafel op het hoofdbureau aan het Haagseveer, tweede etage. We krijgen een uur — dat moet voldoende zijn om inzicht te verschaffen in het beleid van zijn dienst. En met nadruk: geen onzakelijke vragen. Dat blijkt gelukkig mee te vallen.

Mourus, die de functie van vader-inspecteur bij de jeugd- en zedenpolitie vervult, verduidelijkt nogmaals de beduchtheid voor publiciteit: „Met stukjes over ontucht moet je enorm voorzichtig zijn. Bepaalde, onstabiele figuren gaan meteen iets verzinnen en met hun afwijking op pad. Je maakt dan meer brokken dan je rust brengt.”

Daarom is hij ook geen voorstander van het verspreiden van signalen van aanpakkers en ontuchtplegers in 'wijkblaadjes'.

* meende daders in de kladden, vatten en daar zitten types onder die in staat zijn om een verdachte flink toe te takelen.” Bovendien, een signalement blijkt regelmatig een verre van betrouwbaar hulpmiddel. „Als je de dader 'binnenkrijgt', lijkt hij in veel gevallen absoluut niet op het verspreide signalement.”

Van Loon, geconfronteerd met de bekritiseerde gang van zaken in Zuid, heeft naar zijn zeggen de kwestie terdege onderzocht en gewogen. Hij wil niet vervelend zijn, maar: „Dat gedoe over cellentekort is flauwekul”. Net zo goed als het gereleveerde feit dat twee kinderen moesten toekijken. In z'n algemeenheid, vervolgt hij, krijgen meldingen over zedendelicten een hoge prioriteit. Het betreft immers een hoogst gevoelige materie en iedereen, soms een complete wijk, is in rep en roer.

Cruciaal moment bij een melding is, als steeds, de beoordeling. Anders gezegd: hoe ernstig wordt de melding door de opbeller gebracht. Van Loon daarover: „Zegt iemand tegen de meldkamer: 'Een meisje van 16 is zojuist aangerand en de dader loopt nu weg', dan gaat de surveillancewagen er onmiddellijk naar toe.”

Maar als een melding één, twee uur na het gebeurde binnenkomt?

„Dat gebeurt, ja. Een actie van een surveillancewagen heeft in dat geval niet veel zin. Als het kan, gaan er dan rechercheurs van ons heen. Diezelfde dag nog of de dag erna — zoiets hangt af van de ernst. Maar liefst zo snel mogelijk. Op die manier voorkom je veel schade. Heeft een jong kind er al met pa en ma, familie en de bureu over gepraat, dan is het voor ons te laat. Op zo'n moment hoef je niks meer te vragen. Dan heeft de kleine de meest smerige dingen meegemaakt. Het is vervelend maar waar: ouders raken dikwijls volledig in paniek.”

Toppunt voor veel mensen, ook die in Zuid, is dat een gearresteerde ontuchtpleger de volgende dag alweer op vrije voeten is...

Van Loon, zuchtend: „...ja, het eeuwige juridische verhaal. De meeste mensen vergeten echter dat zo'n man meestal voor de rechter komt. Dat is een keihard feit. Maar je blijft als politie natuurlijk aan de wet gebonden. Als het onderzoek in een ontuchtzaak is afgerond en alle betrokkenen zijn gehoord, dan mag de verdachte naar huis. Daar kan ik niks aan veranderen. In de

praktijk hebben we overigens wel eens behoefte aan een langere inbewaringstelling, met name als de rechtsorde in een wijk geschokt is. Over dat onderwerp praten we dan ook met enige regelmaat met de officieren van Justitie. Inderdaad, met weinig succes.”

Door de molen

Met een team van 70 mensen, administratieve medewerkers inclusief, behoort de

Jeugd- en zedenpolitie tot de grootste recherche-afdeling van het Rotterdamse politiekorps. Per jaar gaan er 4200 arrestanten 'door de molen' — van de scholier die een rolletje drop gejat heeft, de schennispleger die half ontkleed uit de struiken is gehaald tot de minderjarige die een moord op zijn geweten heeft. Het aantal zedenzaken met minderjarigen maakt van dat totaal maar een fractie uit: 117 per jaar, verdeeld over heel Rotterdam. Een situatie die al geruime tijd nauwelijks verandert.

* Tot onze spijt zijn enkele regels van dit artikel weggevallen.

DOOR ITEKE WEEDA

Misschien krijgt u deze keer helemaal geen column van mij: gecensureerd door de redactie. Want op dit terrein is in het verleden veel censuur gepleegd. Zo eiste Tolstoj in de 'Kreutzeronate' een radicale maatschappelijke verandering via afschaffing van de geslachtsdaad. De sonate werd door de Staat gecensureerd, omdat het tegen seksuele gemeenschap binnen het huwelijk was.

Andrea Dworkin trekt in haar boek 'Paren' fel van leer tegen onderdrukking via de geslachtsgemeenschap. Het blijft kennelijk een intrigerende zaak wie aan de geslachtsdaad (maatschappelijke) macht ontnemen. De vroege radicaal-feministes speelden hier al op in. 'Verplicht-lesbisch-worden' en 'niet-met-je-onderdrukker-naar-bed-gaan' waren bekende leuzen. Als je toch zonodig wilde vanuit een overdreven heteroseksuele gerichtheid, moest je je tenminste houden aan de leuze: 'niet-neuken'. Zo'n gek advies niet, twee decennia later, in het Aids-tijdperk.

Midden jaren '70 kwam Shere Hite met de onderzoeksuitkomst, dat vrouwen aan de geslachtsdaad maar weinig opwinding beleven die tot klaarkomen leidt. Toch blijven Amerikanen volgens Dworkin denken dat seks, de geslachtsdaad, een teken is van gezondheid, van goed burgerschap. Daarin

Geslachtsdader

VV 8 juli

verschillen wij niet veel van hen. Ondanks berichten uit de medische wereld over aan- doeningen en bijverschijnse- len van anticonceptie blijven wij de geslachtsgemeenschap bejubelen. Niet eens zo lang geleden hebben we het zelfs gepresteerd — met als doel de huwelijksdaad te verheffen tot het enig nor- male — zelfbevrediging aan de schandpaal te nagelen, dat zou ruggemerkanker tot ge- volg hebben. 'Handen boven de dekens', was het motto.

Dworkin laat geen voor- beeld uit de literatuur onbe- proefd om te tonen hoe onte- rend de hele zaak is. De stu- piditeit van de daad zelf wordt aan de kaak gesteld en als je er diepzinnig over gaat nadenken, loop je het risico dat te beamen. Zelfs Van der Velde spreekt — zij het ver- goelijkend vanwege oerkrach- ten van de man — in zijn boek 'Het Volkomen Huwe- lijk' (tientallen jaren geleden het leerboek voor gehuwde minnaars) over een geweld- daige inbezitting van de vrouw via de geslachtsdaad.

Overal is het terug te vin- den, in symbolen, vertellin- gen, architectuur. Ach, het was bekend, maar je voelt je toch niet behaaglijk bij het lezen van het dagboekfrag- ment van de student Somer- set Maugham: „De hoogleraar

Gynaecologie begon zijn colle- ges als volgt: Heren, de vrouw is een dier dat eens per dag urineert, eens per week defecceert, eens per maand menstrueert, eens per jaar bevalt en copuleert wan- neer ze maar kan." Maugham eindigt de passage met de me- dedeling dat hij het zo'n mooi uitgebalanceerde zin vindt. U hoeft op vakantie echt geen pillen of condooms mee te ne- men; dit boek is voldoende voorbehoedmiddel voor ten minste twee maanden. Je hoeft maar éénmaal te lezen over 'de zweer der wellust' om niet meer te hoeven.

Volgens Dworkin kan de toename van kinderverkrach- ting een reactie zijn op de huidige politieke rebelle van volwassen vrouwen; een vorm van tirannie van man- nen om de rebelle kapot te maken en vrouwen klein te houden. Omdat wij proberen wat meer in de melk gebrok- keld te krijgen, worden onze dochters verkracht... Oei, oei, wat is het feminisme van te- genwoordig genuanceerd ge- worden, sinds tijden hoorde ik niet meer zo'n opeenho- ping van radicale geluiden. Hoewel, geloof ik, niet elke man slecht is volgens Dwor- kin, blijven zij toch onverbe- terlijke geslachtsdaders.

De boeiendste zin kwam uit de mond van Mae West, die een vriend begroette met de opmerking: „Is dat een pistool in je zak of ben je ge- woon maar blij me te zien?"

Ontucht- en schennisplegers komen vol- gens Mourus voor in alle rangen, standen en gezinssituaties en bestrijken een brede leef- tijdsklasse, van 8 tot 80. De oudste ontucht- plegger was een man van 91 die de vriend- schap zocht van zeer jonge meisjes. Nadat hij was betrapt, zadelden de ouders de poli- tie op met de probleemoplossing. Hun dreig- ement: Zorg dat die ouwe uit de buurt ver- dwijnt, anders doen wij het. Mourus: „Het was niet makkelijk om ander onderdak voor die man te vinden. Het is uiteindelijk een verzorgingshuis geworden."

Niet zonder trots maakt het tweetal mel- ding van de „hoge graad van specialisatie" bij de jeugd- en zedenpolitie. Alle recher- cheurs, 54 in getal, worden jaarlijks bijge- schoold, de 'huisbibliotheek' is royaal gevuld met studies over pedofilie en allerhande an- dere seksuele afwijkingen, op de leesplanken

„originële") artikelen terzake uitgesteld en menige onderzoeker loopt plichtsgetrouw symposia en lezingen af — één keer per maand zeker, bijvoorbeeld in het Sofia Kin- derziekenhuis of op de Erasmus Universiteit.

De praktijk van alledag wijst uit dat maar een klein deel van de Rotterdamse zeden- klantjes snakt naar verlossing van hun ge- aardheid. Natuurlijk zijn er hulpverlenende instanties: het Riagg, de plaatselijke Genees- kundige Dienst en het maatschappelijk werk. Daar wordt zagezegd veel en goed werk gedaan. „Geluk bij een ongeluk" is dat slechts een minderheid van de ontuchtple- gers steeds in de oude fout vervalt. „Die ty- pes," licht Mourus toe, „blijven veelal tot rond hun 60ste in de knoei zitten."

Waar is de doorsnee ontuchtpleger mee bezig?

Mourus, zonder aarzelen: „Stiekem gedoe. Een voorzichtige betasting, een smerige op- merking. De meesten zijn seksueel en psy- chisch weinig ontwikkeld. Kiezen kinderen uit bij gebrek aan iets beters en — natu- urlijk — omdat die zich niet verweren. Maar: als er een wielrijder aankomt, zijn ze zo weg. Het gaat in de meeste zaken om lichte ontucht. Gerotzooi!"

U zegt: de ontuchtpleger is niet geweld- dig...

Statistiek

Mourus: „Inderdaad, meestal niet. Echt ernstige zaken, hooguit een paar jaar, spelen zich doorgaans binnenshuis af. Daar hebben ze de tijd om te hannesen. In de praktijk komt het erop neer dat ontucht zich zelden ontwikkelt tot iets ernstigs. Ik ken maar één persoon bij wie iets dergelijks gebeurde. Die kwam na verloop van 12 tot 14 jaar tot een

verkrachting. Maar dat is een hoge uitzonde- ring."

De boodschap is duidelijk. Hij bestaat uit drie delen. Ten eerste: „Alle schrik en pa- niek bij ouders is begrijpelijk maar niet in overeenstemming met de betrekkelijk milde ontuchtstatistiek." Ten tweede: „De angst voor psychische averij bij kinderen is veelal onterecht." En ten derde: „Veel ontuchtple- gers zijn, evenals schennisplegers, angstha- zen die bij het minste onraad op de vlucht slaan."

Aangenomen dat paniek bij ouders dus onterecht is, wat is — in geval van ontucht met hun kind — dan wel de goeie reactie?

Van Loon: „Jonge kinderen reageren dik- wijls vrij neutraal op wat hun overkomen is. Er hangt nog geen waarde-oordeel aan. Dat gebeurt wel als ouders er heel scherp op in- spelen. Wat we adviseren is: praat het uit met het kind, sluit het af en laat het kind z'n eigen leven weer leiden. Dan zijn er heel weinig gevolgen — sommigen functioneren na een week alweer normaal."

Het komt nogal eens voor — mannen die op straat en bij voorkeur tegenover vrouwen of meisjes hun geslachtsdeel tonen. Schennisplegers dus. Gemeenlijk zijn ze niet in li- chamelijk contact geïnteresseerd. Dat is hun stijl van werken niet, legt Mourus uit. Ze willen een schrikreactie van het slachtoffer

chamelijk, soms beide.

Er wordt wel gesuggereerd dat schennis- plegen een typisch zomerverschijnsel is...

Mourus: „Zeker, 's zomers komt het meer voor. Maar een enkele maal gebeurt het ook hartje winter... dat een man z'n piemel toont bij 9 graden vorst. Maar dat is een uitzonde- ring. Er zijn eigenlijk geen vaste gedragspa- tronnen. Je hebt schennisplegers die bepaalde typen meisjes uitzoeken, met van die vrien- delijke snuitjes — andere, in hun ogen ona- aantrekkelijke meisjes laten ze passeren.

„Wat mezelf frappeert is dat vrouwer. steeds minder van dit soort mannen schrik- ken. Ze zijn kordater geworden, roepen: 'Hee mannetje, zal ik jou eens in elkaar slaan'. Of, 'Is dat alles wat je hebt'. Die reacties hebben vaak een enorme uitwerking. O nee, ik heb geen minachting voor schennisple- gers. Het zijn vaak gewone mensen, ge- trouwd, tussen de 20 en 40 jaar, met een stoornis waar ze het best moeilijk mee heb- ben. Sommigen nemen medicijnen waar je zo duf van wordt als een konijn."

Van Loon staat op, het gesprek is ruim een uur uitgelopen. Zegt, als afscheidsbood- schap: „Ik hoop op een ingetogen verhaal. Zo niet, dan ben je de laatste journalist die ik ontvangen heb." Enkele dagen later mo- gen we de vader-inspecteur nog even bellen met een vergeten vraag. Zijn er eigenlijk vrouwelijke schennisplegers?

Mourus beaamt het — zelf kent hij twee gevallen. Het ene was een vrouw die, gehuld in weinig meer dan een dunne regenjas, midden in de stad even de jaspanden open- de. En het tweede? „Een vrouw die, zonder slijpe aan, bij een bouwwerk de rok omhoog deed. Hebben we niets aan kunnen doen. We kregen geen aangiftes. Van die twintig bouwvakkers mocht ze iedere dag terugko- men."

redactie Vrouw
AMSTERDAM,
maandag

Dinsdag 18 juli: een dertienjarige jongen uit Veenendaal verkracht een zesjarig meisje. Dezelfde dag in een Britse krant een verhaal over een veertienjarige verkrachter. Schokkende berichten. Een nieuw misdaadverschijnsel: verkrachtende pubers?

„Het komt langer en vaker voor dan men denkt,” zegt Riekje Kok van de Groningse Stichting Tegen Haar Wil. „Neem alleen al de incest tussen broer en zus. Dat gebeurt ook op jonge leeftijd.”

Seksuoloog en kinderpsychiater Frits Bruinsma van de Rutgersstichting Utrecht komt met verbijsterende cijfers: „Van de volwassen verkrachters is tussen de 50 en 70% de seksueel-criminele carrière begonnen in de puberteit. Als de plegers uiteindelijk worden gepakt hebben ze er doorgaans al zo'n dertig vergripen op zitten.”

Illustratie: Chris Roodbergen

Telegraaf
24 juli

VERKRACHTING

JONG 'GELEERD', OUD GEDAAN

MISBRUIK
- VAAK
- OORZAAK
- MISDADIG
- GEDRAG

Slachtoffer

Riekje Kok heeft er geen echte verklaring voor, maar kan wel wat redenen aanwijzen: „Vaak hebben deze jongens zelf met seksueel geweld te maken gehad. Ze werden het slachtoffer van incest of verkrachting. En dan kan wraak volgen: het gevoel van onmacht omzetten in macht. Maar ook het verkeerde voorbeeld speelt een rol: ooms of vaders die zich vrouwen toeëigenen. Of ze waren getuige van een verkrachting. Van hun moeder bijvoorbeeld.” Maar benadrukt Riekje Kok met klem: „Deze theorie is niet omkeerbaar: niet iedere jongen die met seksueel misbruik te maken heeft gehad, wordt een verkrachter.”

Seksuoloog en kinderpsychiater Frits Bruinsma houdt zich sterk met deze problematiek bezig: „Het is tot nu toe nog onduidelijk hoeveel jeugdige verkrachters zelf ooit in de slachtoffersrol verkeerden.” De — geschatte — cijfers variëren van 30 tot 95 procent.

Hij vervolgt: „Er zijn al zeven-, acht- en negenjarige pleegertjes van seksueel geweld gesignaleerd. Ja, vraag me niet hoe het kan! Voorheen werden deze verkrachtingen en aanrandingen weggevuurd als ordinare puberteits- en sex-spelletjes. Daar werd dan ook nog wat vergezocht over gedaan! Onbegrijpelijk,” meent Frits Bruinsma.

„Gelukkig is daar de laatste tijd een enterende ingang gekomen en wordt het probleem in totale omvang gezien! In de Verenigde Staten bijvoorbeeld was men vijf jaar geleden nog gefixeerd op volwassen seksueel geweld. Toen waren er in één jaar 9 televisieprogramma's over jeugdige seksueel geweld en 50 over volwassen verkrachtingen. Nu is die verhouding 500 jeugd-programma's tegen 300 documentaires over volwassenen. Een belangrijke ontwikkeling, die zich hopelijk tot hier uitstrekt!”

Hij legt uit hoe het zover kan komen dat een puber een verkrachter wordt: „Het is een verhaal van angst en macht. Juist op die leeftijd kunnen trauma's van vroeger, seksueel misbruik of ander geweld tot afwijkend gedrag leiden. Meisjes uitten hun trauma's in klachten als buik- en hoofdpijn en nachtmerries. Jongens verstopten ze, maar ze spelen wel een rol in bijvoorbeeld masturbatiefantasieën. Vaak leven ze met een voortdurende, opgekropte angst.”

Die angst is terecht, meent Frits Bruinsma: „Ze zitten in een vicieuze cirkel waar ze zonder hulp niet uitkomen. Die jongens zijn slachtoffer, hulpeloos en willen hun gezicht niet verliezen. Dus er met niemand over praten. Anderen zetten die angst om in macht en gaan daadwerkelijk zelf misbruiken. Meestal begint het dan met exhibitionisme en escaleert dat in aanranding en verkrachting.”

Agressief

Een voortdurend gevaar dus? „Het gevaar kan ook alleen op een bepaalde plek

zijn, bij een huis waar ze zijn misbruikt. Komen ze in die buurt dan worden ze meteen agressief of angstig en zoeken ter plekke een slachtoffer.”

Frits Bruinsma pleit, als iedere rechtgeaarde onderzoeker, voor méér onderzoek. Vooral wat betreft de hulpverlening: „Jeugdige verkrachters vallen onder de Kinderbescherming. En die

weten niet goed wat ze hiermee aanmoeten, hoe ze hulp moeten verlenen. Dus wachten die af tot ze achttien jaar zijn en niet langer onder de hoede van de kinderscherming vallen. De plegers zijn dan weer aan zichzelf overgeleverd. Meestal gaat het dan van kwaad tot erger. We moeten het echt bij de bron aanpakken: al in de puberteit!”

EDMONTON JOURNAL 3 July 88

Clamping down on child abuse

Some of the worst human-rights abuses in the world do not occur in a particular country, or a certain political system. They are not unique to an especially brutal totalitarian regime.

The abuses cut across all nationalities, all societies: they are the exploitation and degradation of children by adults.

It offends human nature that we would harm our young who are, in a very real sense, our future. Yet the exploitation of children, particularly to gratify the sexual proclivities of adults, is widespread.

“It is estimated that every year, one million children are either kidnapped, bought or in other ways forced to enter the sex-market,” justice ministers of the 21-member Council of Europe heard recently.

“Those responsible have enormous financial resources and the traffic brings them billions of dollars every year,” said a report prepared by the Norwegian delegation.

Some of the abuse occurs in developing countries — in the Philippines and Thailand, for instance, children are the mainstay of the sex trade. In Thailand particularly, prostitution is big business.

“Extreme poverty is probably the most important cause for children to prostitute themselves,” said the European report.

Yet not all poor countries face such a profound social problem. In developing nations which have a strong rural population base, or in societies where children fulfil useful and productive roles, the tendency for exploitation is less than in countries which are rapidly becoming urbanized. — If all the economic opportunity lies in the city, and little in the countryside, children naturally will be drawn to where the money is.

Economic development — offering children alternatives to selling themselves — is one solution. But it is not a panacea.

Child abuse is not confined to developing countries. “Pedophiles are very active and very dangerous in the United States and in Europe,” the report says. “They are not the old men leering at children on a playground. They are the teachers and youth leaders.”

Adults with money can do what they want with children: that's the grim message. Criminal organizations and fraudulent adoption agencies take children from the slums of the Third World and sell them through middlemen to developing countries — either to work in houses of prostitution, or privately.

Education can be a powerful weapon in fighting child abuse. And the problem demands to be put in perspective. So far, the tendency has been to regard the exploitation of children as a regional or national concern — not as an international one.

There is no quick fix for the problem of child abuse. It has much to do with the changing nature of society; with the breakdown of the nuclear family and with the transition from small and homogeneous communities to large and impersonal ones. It reflects the failure of parents to create a family environment where children can be secure in knowing they are needed and loved. It reflects the failure of governments to develop social programs which foster self-esteem.

While each society has to address its particular manifestations of child abuse, a concerted global effort is also needed.

Many of those who prey on the young are citizens of affluent countries — and their victims are mainly poor. Cracking down on child prostitution, and offering workable alternatives to children who choose to sell themselves, is an obvious start.

But the biggest change must occur within society itself. The more we are willing to confront the exploitation of children, the more likely we are to diminish it.

donderdag 20 juli 1989

Wetenschappers houden twijfel aan 'poppenmethode'

NRC 20 Door Marten Brouwer

Sedert een jaar of wat is 'seksuele kindermishandeling' een hot item in de Nederlandse media, bij het publiek en onder verschillende groepen deskundigen. Afgelopen mei gaf de orthopedagoge F. Lamers-Winkelman in het *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid* een overzicht van haar ervaringen met de 'poppenmethode'. Een maand daarvoor verscheen het rapport van de officiële commissie Baartman over de Bolderkar-affaire, waarin kritiek werd geuit op de feitelijke gang van zaken bij de Bolderkar, maar waarin de waarde van de 'poppenmethode' niet werd aangetast.

In februari uitten de kinderpsychiaters Berden en Van Woerden in het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* hun twijfel over een 'vermoeden van incest' voldoende grond mag zijn voor onmiddellijke uithuisplaatsing van een kind. In januari kwam het hoofdbestuur van het Nederlands Instituut van psychologen (de vakorganisatie van zo'n 5500 Nederlandse psychologen) met een verklaring, waaruit bezorgdheid bleek over de 'poppenmethode'. Dit alles naar aanleiding van berichtgeving via televisie, radio, kranten en tijdschriften over 'Oude Pekela' (1987), de Bolderkar (1988) en het incestrapport van Nel Draijer (1988).

Beroepsgroep

Nederland loopt op dit gebied achter bij de Verenigde Staten. Sinds begin jaren tachtig is het daar een veelbesproken kwestie en is er een nieuw soort beroepsgroep ontstaan: het 'sexual abuse cadre'. Bittere tegenstellingen doen zich voor, waarbij psychiaters, psychologen, medici en burgergroeperingen over elkaar heen vallen. Agressieve aanklagers, geëmotioneerde verdedigers en gematigde observeerders.

Het begon in Amerika met de publikatie van het artikel 'Sexual Abuse Accomodation Syndrome' (1983). Hierin stelt de Californische psychiater Roland Summit dat een seksueel misbruikt kind vrij typerende vormen van gedrag kan vertonen: geheimhouding, hulpeloosheid, aanpassing aan de situatie waarin het verstrikt zit, verwarrende onthullingen en in trekken van eerder gedane bekentissen. Daarbij stond voor Summit vast dat de beweringen van kinderen vrijwel nooit verzonnen of overdreven zijn.

Zijn ideeën (gebaseerd op rapporten van anderen) hebben op grote schaal navolging gevonden. Toch zit er een principiële methodologische fout in, namelijk dat het vrijwel onmogelijk is een vorm van kinderlijk gedrag te verzinnen die strijdig zou zijn met het omschreven syndroom. Wat dat betreft heeft Summit iets weg van een primitieve freudiaan: als je iets bevestigt, dan klopt het en als je iets ontkent, dan is het des te meer waar.

Ongeveer tegelijkertijd met de publikatie van Summit werden onderzoeken opgezet naar seksueel misbruik op twee scholen. Talrijke affaires en klachten leidden tot publikaties. Journalisten en wetenschappers splitsten zich op in kampen die elkaar steeds feller bestreden. In Nederland lijkt het dezelfde kant op te gaan.

Uitwisseling

Het eind juni in Groningen gehouden internationale congres over 'seksuele kindermishandeling in het gezin' had als centraal uitgangspunt: een uitwisseling tussen Nederland en de VS.

Er waren vele Amerikaanse deelnemers, maar van tweespalt in het Amerikaanse kamp viel nauwelijks iets te merken. Voorzitter Baartman had het namelijk niet nodig gevonden tegenstanders van de 'poppenmethode' uit te nodigen. Het congres was dus nogal eenzijdig samengesteld, ook waar het het Nederlandse aanbod betrof, al werd er nog wel een 'token negro' als Van den Eerenbeemt uitgenodigd.

De uitzending van *Het Capitool* op 25 juni bevestigde die eenzijdigheid. Drie deskundigen: Kloosterman, Rensen en Van Wilenswaard, maakten zich sterk voor een drie-sporenbeleid: aparte hulpverlening voor het slachtoffer, voor de moeder en voor de vader. Dat bleek te kunnen uitdij-

en tot een vier- of meer-sporenbekleid. Dan moest er nog een 'case-manager' bij om bij verschillen van mening tussen al die hulpverleners de uiteindelijke beslissing te kunnen nemen. Tevergeefs opperde de criminoloog Hoefnagels de mogelijkheid van gezinstherapie (die eveneens door Van den Eerenbeemt wordt bepleit). Ook in *Het Capitool* kwam de 'harde lijn' het meest uitgesproken naar voren.

Uit wetenschappelijk oogpunt moet je je daarbij afvragen op welk bewijsmateriaal vermoedens van incest zouden kunnen stoelen. Veelal staat daarbij de 'poppenmethode' centraal. Er is geen enkel Amerikaans onderzoek bekend dat op overtuigende wijze zou aantonen dat deze methode iets voorstelt.

Het is trouwens ook heel moeilijk om op dit gebied goed onderzoek te verrichten. Experimenteel onderzoek is onmogelijk. Je kunt nu eenmaal moeilijk uit een groep kinderen de helft seksueel laten misbruiken en de andere helft niet, teneinde te beoordelen in hoeverre de twee sub-groepen in hun spel met de poppen van elkaar verschillen. Het belangrijkste Amerikaanse overzicht op dit gebied, dat van Wakefield en Underwager (*Accusations of Child Sexual Abuse*, 1988), vermeldt geen evidente verschillen en dus lijkt het er vooralsnog op dat de 'poppenmethode' niet deugt.

Commentaar

Gezien het gewicht van de inbreng van Lamers-Winkelman op het Groningse congres leek het de moeite waard haar artikel voor te leggen aan genoemde Underwager en Wakefield. Hun commentaar komt, in vrije vertaling, op het volgende neer:

"Het is prijzenswaardig als iemand de moeite neemt om bezwaren tegen de door haarzelf toegepaste methode serieus te nemen. Zij gaat evenwel niet ver genoeg. De poppenmethode als zodanig zou moeten worden afgewezen voor diagnostische doeleinden.

"Kijken we naar de gebruikte Amerikaanse literatuur, dan valt het op dat een groot aantal kritische beschouwingen over de poppenmethode niet in het betrokken artikel voorkomt. Het enige onderzoek dat wel wordt genoemd is dat van McIver, Wakefield en Underwager, dat echter nogal verwrongen wordt weergegeven. De hoofdmoot wordt uiteraard gevormd door het empirisch materiaal van Lamers-Winkelman zelf. Het aantal gevallen (128) dat zij heeft onderzocht is indrukwekkend. Helaas is dat ongeveer het enige indrukwekkende aan haar onderzoek. Zij heeft het uitsluitend over kinderen bij wie reeds een vermoeden bestond van seksueel misbruik. Van een controlegroep noch van controle-coderingen door onafhankelijke andere waarnemers is enige sprake. Aangezien de onderzoekster bovendien altijd op de hoogte was van het gerezene vermoeden staan haar waarnemingen over de hele linie bloot aan de befaamde 'experimenter bias': je vindt wat je vermoedt.

"Vervolgens blijkt dat zij in 84 gevallen met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weet dat er seksueel misbruik had plaatsgehad. Dat werd in 23 gevallen bevestigd door gehele of gedeeltelijke (wat zijn dat?) bekentissen van de dader. In nog eens 30 gevallen werd dat bevestigd en in 31 gevallen ontkennd door 'contra-expertise'. In een willekeurige loterij zou je het beter doen. Maar het lot uit de loterij, dat toevalt aan de indirect door Lamers-Winkelman aangeklaagde 'dader', is wel een heel bitter lot."

In Nederland zou men er goed aan doen zich mede te richten op de buitenlandse publikaties waarin dit onderwerp wat kritischer wordt benaderd. Verder mogen de plannen voor uitgebreidere hulpverlening nog wel eens onder de loep worden genomen — kwantiteit waarborgt nog geen kwaliteit. En als er dan toch geld wordt uitgegeven, laat dat dan vooral ten goede komen aan wetenschappelijk (en in het bijzonder methodologisch) verantwoord onderzoek.

De auteur is hoogleraar mas-sapsychologie en openbare mening aan de Universiteit van Amsterdam.

De Bolderkar-nuances

Soms lijkt de preventie van seksuele kindermishandeling een zaak van schriftgeleerden. Het inschakelen van justitie met als doel de strafrechtelijke vervolging van de vermoede dader ligt niet op de weg van een hulpverleningsinstantie. Dit zei de commissie-Baartman die onderzoek deed naar de gang van zaken in De Bolderkar, en de Inspectie van de Volksgezondheid beaamde die conclusie van harte.

De boodschap leek duidelijk: de hulpverlener die overweegt om naar de politie te lopen, kan dat beter meteen weer uit zijn hoofd zetten.

Twee maanden later blijkt het toch niet helemaal zo beoeld te zijn. Verleden week is er in Groningen een belangrijk congres gehouden over seksueel geweld tegen kinderen. Alle disciplines die in dit verband bij elkaar te brengen zijn, wisselden er ervaringen en wensen uit. Tot de wensen hoort een (betere) samenwerking tussen kinderbescherming, politie en hulpverleners. Amerikaanse deskundigen vertelden hoe in hun land medeplicht en de samenwerking van instanties zijn geregeld. Dat een goed getimed gezamenlijk optreden vaak leidt tot een prompte bekentenis van de dader. Hoe het strafrecht als middel wordt gebruikt om een incestdader tot gedwongen-vrijwillige therapie te krijgen en daarin te houden.

De congresvoorzitter, prof. dr. H. Baartman, zei dan ook dat er snel een vervolgongres zal komen, juist over die samenwerking tussen hulpverlener en justitie.

En toen kwam de nuance: achteraf gezien had die bewuste passage uit het Bolderkar-onderzoek toch anders moeten luiden, dan was hij ook begrepen zoals hij bedoeld was. Lees 'intentie van strafvervolging' in plaats van 'als doel strafvervolging'. Lees voor 'teamwerk met andere (hulpverlenings-)instanties' ook 'politie en kinderbescherming'. Oef! Ik hoop dat ik het nu goed begrepen heb.

De commissie-Baartman heeft al eerder spijtig geconstateerd dat de Nederlandse media de nuances van de rapportage over het hoofd zien. Maar als de commissie nu eens duidelijker was geweest in haar nuances en genuanceerder in haar harde conclusies? Dan had de pers weer kunnen zeggen dat de commissie bezig was de zaak te verdoezelen en toch eigenlijk ook nooit had gedeugd. Een moeilijk rondedansje van afwegingen.

Het is de vraag wat verhelderingen achteraf er nog toe doen. Instanties die met elkaar willen werken, hebben al genoeg concrete problemen zonder de papieren formulering. En als ze niet willen samenwerken, dan helpen formuleringen op papier ook niet. Het is ook niet bekend hoeveel gewicht de rapportage van Baartman e.s. onder vakgenoten in de schaal legt. Tot nu heeft nog niemand er zich in de vakliteratuur over uitgelaten, en ook in de dagbladen zijn alle deskundigen stil gevallen. Het onderzoek van de commissie-Baartman is dan ook voorlopig noodgedwongen de laatste waarheid. Zolang dat het geval is, is het ook altijd handig in gedachten te houden dat laatste waarheden betrekkelijk zijn. UdT

'Anatomisch correct' poppengezinnetje. (Foto: ANP)

ZATERDAG 1 JULI 1989

EXTRA

Leidsch
Dagblad

'Intens frustrerend is de onmacht'

De Raden voor de Kinderbescherming hebben vorig jaar bij ongeveer 500 kinderen incest of seksueel misbruik vermoed. Dat leidde tot het uithuisplaatsen van 200 kinderen, aldus deze week minister Brinkman (wvc) en staatssecretaris Korte-Van Hemel (justitie) in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid Leerling (RPF).

Tegen de beslissing van de kinderbescherming is geen beroep mogelijk. De rechtsbescherming van ouders moet worden verbeterd, vinden de bewindslieden nu. Dat is wel nodig, want in een aantal gevallen blijkt achteraf dat de ingrijpende maatregel van uithuisplaatsing ten onrechte is genomen. Ouders staan, als instellingen zich eenmaal op 'het geval' hebben geworpen, vrij machteloos. Er treedt een vrijwel onomkeerbare procedure in werking waarin de instanties elkaar napraten.

In dit artikel komt het echtpaar Ed en Mieke aan het woord, die zich slachtoffer van deze gang van zaken voelen. Zij kregen te maken met een reeks onstuitbare hulpverleners die, zodra het woord 'incest' was gevallen, over elkaar heen buitelden van ijver. Slechts de belangen van het slachtoffer telden. Maar de hulpverleners sloegen de plank mis en het predikaat 'slachtoffer' werd nu van toepassing op de ouders. Voor hen kwam echter geen stoet hulpverleners in het geweer. Zij moesten het zelf maar zien te roeien.

LO 1 door Henk Houtman

gedacht, omdat ik het als wéér een fantasieverhaal beschouwde. Tijdens het gesprek in het Riagg-kantoor liep Marloes weg. Ik zei: kijk nou, nou loopt ze weg, dat kan toch helemaal niet. Maar bij de Riagg mag je weglopen, dat hoort bij hun aanpak".

"Een dik jaar is ze bij de Riagg onder behandeling, als Marloes ineens met het verhaal van incest komt. Op 8 december aanleiding voor de Riagg om, zonder ons te informeren of te raadplegen, Marloes uit huis te plaatsen. Ze werd, zo hoorden we later, ondergebracht bij vrienden van de maatschappelijk werkster van de Riagg, bij wie Marloes onder begeleiding was".

Mieke: "We waren zo verbaasd, zo onnozel ook. Ik verwachtte haar elk ogenblik weer terug".

Ed: "Ik belde allerlei instanties af, de GG en GD, de inspecteur voor de geestelijke volksgezondheid, de huisarts, de schoolarts, de ombudsman, niets hielp. Marloes zat op een voor ons geheim adres. Wat ik toen had moeten doen weet ik pas nu: meteen een advocaat in de arm nemen".

Aangehouden

Vier weken later werden Ed en Mieke 's nachts om vijf uur aangehouden. Marloes had een officiële aanklacht van incest ingediend. Vier politiemensen voor en achter het huis. Gebonk op de deur.

"De rechercheurs zeiden: als je meewerkt sta je binnen een uur weer op straat. Weet je wat mijn eerste gedachte was? Eindelijk is er nu een instantie die de zaak eens goed gaat onderzoeken".

Mieke: "Ik dacht: ik zal wel met m'n man mee moeten. Toen ik op het politiebureau m'n horloge moest afdoen had ik pas in de gaten dat ze mij óók in de cel zetten. De reden daarvan was dat ook ik van incest werd beschuldigd".

Na vier dagen cel werden ze in Den Haag bij de rechter-commissaris voorgeleid, die ze in vrijheid stelde. Ed: "Zonder een cent op zak stonden we ineens in hartje Den Haag op straat. We hebben een taxi genomen en thuis betaald. Justitie heeft die kosten notabene later uit de schadeclaim geschrapt. We hadden ook met de bus kunnen gaan, vonden ze".

Met medicijnen hielden Ed en Mieke zich zo goed en zo kwaad als het ging op de been. Marloes kregen ze niet te zien. Het geloof in de Riagg had het echtpaar inmiddels al lang verloren. Ed: "De Riagg heeft Marloes gehersenspoeld. In-

cest was natuurlijk veel interessanter dan een drugsgeval of iets dergelijks. Er is daar met de botte bijl methode gewerkt. De incest is onze dochter door de Riagg aangepaard. Het waanzinnige fantaseren van Marloes blijft, en de Riagg komt er maar niet achter".

Mieke vult aan: "Het waren bij de Riagg altijd van die achterlijke, onwezenlijke gesprekken. Ik vind de Riagg een slechte instelling, tegen het gezin gericht".

Ommekeer

Om Marloes uit huis te kunnen plaatsen, lichtte de Riagg de Raad voor de Kinderbescherming in. Die stelde een rapport op, waarin werd geconcludeerd dat uithuisplaatsing geboden was. Hele zinsneden in dat rapport werden vrijwel letterlijk overgenomen van de rapportages van de Riagg. "Zegt de ene instantie 'groen', dan zegt de volgende ook 'groen'. Men neemt van elkaar over wat al gezegd is, men trekt de lijn door", vinden Ed en Mieke, die ook van het optreden van de Kinderbescherming een nare smaak in de mond hebben overgehouden.

Medio vorig jaar kregen de ouders eindelijk, nog wel van de politie, het gelijk

aan hun kant. Dat ging als volgt. Marloes had bij haar begeleidster van de Riagg verteld dat haar vader haar bij school opwachtte, in de auto meenam en mishandelde. De Riagg seinde het Bureau Vertrouwensarts in Den Haag in, dat adviseerde de politie in te schakelen. In het dossier las de rechercheur, die de leiding van de zaak had, een kopie van een brief die Marloes een paar maanden eerder aan haar ouders had geschreven. Een heel lieve brief, en de rechercheur vond de inhoud nogal opmerkelijk voor een meisje dat het slachtoffer van incest is.

De politie besloot zowel vader als dochter een poosje te schaduwen. Marloes kwam wéér met het verhaal dat ze was mishandeld. De rechercheur begon een bijna drie uur durend gesprek met het meisje. De door haar opgegeven tijdstippen en plekken waar de mishandelingen zouden zijn begaan, klopten niet. Ten slotte biechtte ze op de mishandelingen te hebben verzonnen en zichzelf de blauwe plekken te hebben bezorgd. Uiteindelijk bekende ze ook dat ze de verkrachting en de incest had verzonnen.

Niet nóg eens

De officier van justitie bevestigde later in een brief van 1 december 1988 de bevin-

dingen van de rechercheur. Hij voegde er aan toe: "Welke waarde de verklaring van uw dochter heeft, valt door mij moeilijk te zeggen".

Ed: "Toen wij Marloes vroegen waarom ze dit alles had gedaan, klapte ze dicht. 'Ik weet het niet, niet om jullie te kwetsen', zei ze".

Wat moesten Ed en Mieke doen? In principe was er een aanklacht tegen hun dochter mogelijk wegens het doen van valse aangifte. Ook hadden ze om heropening van de zaak kunnen vragen. Beide mogelijkheden hebben ze afgewezen, omdat ze voor zichzelf en voor hun dochter niet nóg eens die hele lijdensweg wilden afleggen.

Ed schreef een boze brief naar de Riagg, waarin hij al zijn klachten en grieven spuide. "Onze dochter is door de maatschappelijk werkster gehersenspoeld, of andersom", schreef hij. "Ik vind dat de Riagg zeer ernstige fouten heeft gemaakt. Met olifantpoten is onze porceleinkast betreden. Eindresultaat: een ontworcht gezin, onnoemelijk veel verdriet, een dochter die na twee jaar 'behandeling' nog steeds ziek is. Ik vind, ik zou willen eisen, dat verdere therapie

door de maatschappelijk werkster wordt gestaakt", zo besloot hij zijn brief.

Ruim drie maanden later kwam het antwoord van de Riagg, geschreven door de adjunct-directeur hulpverlening, mevrouw Tuinenburg. "De problematiek van uw dochter en de relatie van haar en u als ouders zijn zeer complex", zo begon de brief. Een ander citaat: "Ik kan uw teleurstelling begrijpen over het uitblijven van een heldere diagnose".

Consciëntieus

Hoewel de Riagg de oorzaak van de fantasieverhalen niet boven water kreeg, concludeerde de adjunct-directeur toch: "Ik ben van mening dat de hulpverleenster van Marloes deskundig en consciëntieus heeft gewerkt". En iets verder: "Het is zeer moeilijk tot onmogelijk om oplossingsstrategieën te vinden die voor beide partijen bevredigend zijn".

Aan de inhoud van haar brief van destijds heeft mevrouw Tuinenburg achteraf weinig toe te voegen. "Het lijkt een zwak verweer, maar ik kan niet op deze zaak ingaan. Wij beloven onze cliënten hun privacy te respecteren. Het is jammer dat dit in de publiciteit komt. Een enkeling zal niet tevreden zijn over de aanpak van de Riagg, terwijl de overige 3800 gevallen die wij per jaar behandelen dat wel zijn", aldus de Riagg-functionaris.

Op vrije voeten

Vooraf dit: voor Ed en Mieke, die beiden werden gearresteerd, kwam het niet tot een gerechtelijke vervolging. Na vier dagen cel werden ze op vrije voeten gesteld, waarbij de rechter-commissaris vorderde dat Ed zich aan een psychiatrisch onderzoek zou onderwerpen. Dat gebeurde, en de Haagse psychiater A.L. Elsmann kwam tot de volgende conclusie: "Met betrekking tot de ten laste gelegde feiten zij opgemerkt dat verdachte ontkent; op grond hiervan dient de psychiater zich te onthouden van beantwoording van de vraag betreffende de toerekenbaarheid en advies met betrekking tot de eventueel op te leggen straf en/of maatregel".

Officier van justitie mr. D.J.C. van den Broek seponerde op 14 juni 1988 de zaak wegens "onvoldoende aanwijzing van schuld". Het echtpaar diende bij justitie een eis tot schadevergoeding in, die gedeeltelijk werd gehonoreerd.

Maar daarmee waren de problemen natuurlijk niet uit de wereld. Sedert 8 december 1987 woonde Marloes niet meer thuis. De Riagg in Alphen aan den Rijn, een instelling voor de geestelijke gezondheidszorg, vond het beter Marloes uit huis te plaatsen en op een geheim adres onder te brengen. Dezelfde Riagg overigens, die het echtpaar Ed en Mieke mede op aanraden van de huisarts een jaar eerder in de arm had genomen om dochter Marloes van deskundige hulp te voorzien.

Ed: "De problemen met Marloes begonnen op school toen ze een jaar of vijftien was. Ze klaagde over hoofdpijn en ze had op het gezicht een blauwe plek. Op aanraden van de huisarts werd ze onderzocht door een internist. Ze kreeg op school een soort epilepsie-aanval. Het schuim stond op haar gezicht. Naar het ziekenhuis. Het bleek na een kwartier over te zijn. Dit gebeurde vaker op school. De connector hield het op aanstellerij. Ik zei: gooi dan maar een glas water in haar gezicht".

Neuroloog

"We dachten aan hyperventilatie. We gingen met haar naar de neuroloog, maar die kon niets vinden. Achteraf bleek ze

steeds met fantasieverhalen te komen. Op school vertelde ze dat ik haar mishandelde. Dat was het moment, december 1986, dat we haar bij de Riagg aanmeldden. Ze ging er wekelijks naartoe. Na drie maanden belde ik op om te informeren hoe het ermee stond. Je krijgt dan als ouders geen antwoord. 'We werken op het kind gericht, mijnheer'. Daar moet je het mee doen".

"In de zomer van 1987, ze is dan een half jaar bij de Riagg onder behandeling, vertelt ze daar dat ze door een onbekende man is verkracht. Wij naar de Riagg. Dat liegt ze, was mijn reactie. Maar de Riagg geloofde haar. Vreemd genoeg adviseerde de Riagg niet om bij de politie aangifte te doen. Ik had daar helemaal niet aan

"Intens frustrerend is de onmacht ten opzichte van hulpverleners, bij wie wij onze dochter hebben aangemeld in november 1986. Naar mijn stellige overtuiging is de Riagg de veroorzaker van ons onnoemelijk groot verdriet en geestelijke schade".

"Als gevolg van de door hen gekozen therapie zijn wij onze dochter kwijtgeraakt. Door hun aanpak zijn mijn vrouw en ik vorig jaar op 4 januari om vijf uur 's nachts gearresteerd en afgevoerd naar het politiebureau in Leiderdorp. Later op die dag heeft men mij overgebracht naar Leiden, waar ik vier dagen in een cel heb gezeten. Verhoren, die echt vernederend waren, murw makend en doorspekt met trucs. Als een heuse crimineel ben ik voor de politiefotograaf verschenen, zijn mijn vingerafdrukken genomen en zijn beschrijvingen van mijn persoon gemaakt. Scheren onder toezicht, een aspirine innemen eveneens onder toezicht. De maaltijden door een luikje. Gelucht worden. In een boevenbusje vervoerd worden naar het Paleis van Justitie. Onvoorstelbaar".

"Deze periode draait nog vaak als een film aan mij voorbij. Het houdt me ook vaak uit mijn slaap. Vrij lange tijd ben ik bang geweest in kleinere ruimten, omdat die mij sterk deden denken aan de cel. De lift op mijn werk durfde ik niet alleen in. Een toilet zonder ramen heeft mij doen voelen wat een job is. Zelfs onze keuken, ondanks de ramen. In onze woonplaats was en is het geklets merkbaar. Sommigen groeten ons niet meer. Mijn vrouw, die hetzelfde verdriet en geestelijke wreedheid ondervindt, en ik moeten voor het normaal kunnen functioneren medicijnen gebruiken".

Zo luidt een van de brieven uit het dikke dossier dat Ed en Mieke hebben aangelegd over drie jaar leed. Als ouders van de nu 18-jarige Marloes kregen zij te maken met hulpverleners die in hun ogen het gezin kapot hebben gemaakt, hun dochter van hen hebben vervreemd en hun leven in een brok ellende hebben veranderd.

De beschuldiging luidt: incest. Volgens het proces-verbaal zou de vader met zijn dochtertje vanaf haar zesde jaar incest hebben gepleegd. De politie geeft daarin een uiteenzetting van de incestueuze handelingen, die zouden zijn gepleegd.

(tekening Ron Alma)

R. ALMA

De haken en ogen aan een vermeend 'incest-drama'

Commentaar van Ed: "Theoretisch geklets, men draait er omheen". Hij schreef ook een uitvoerige brief naar de inspecteur voor de geestelijke volksgezondheid, H.R. Kraus. Geen klacht, hetgeen de inspecteur blijkens zijn antwoord op prijs stelde: "Door geen klacht in te dienen geeft u er blijk van enige afstand te kunnen nemen van de door u ondervonden krenking door het feit dat geloof werd gehecht aan de beschuldigingen".

Formeel had Kraus zelf een klacht kunnen indienen bij de Riagg, maar "ik geef er de voorkeur aan dat niet te doen", schreef hij Ed. "Ik beschouw uw verslag wel als een belangrijke mededeling".

Vervolgens kondigde de inspecteur, die vroeger directeur van diezelfde Riagg is geweest, aan contact met de instelling op te nemen "teneinde de gebeurtenissen te evalueren en aan de hand daarvan bij te dragen aan het ontwerpen van afspraken over hoe te handelen bij beschuldiging van incest. Het is een zeer actueel onderwerp en uw mededeling heeft daardoor een algemeen belang".

Zorgvuldig

Desgevraagd weet Kraus zich de affaire nog wel te herinneren. Zijn commentaar: "Ik heb toen niet geconstateerd dat de Riagg fouten heeft gemaakt".

Heeft hij inderdaad contact opgenomen met zijn vroegere collega's om over de wijze van aanpak van incestzaken te praten? Kraus: "Jazeker, alleen hebben we de beste procedure nog niet gevonden. De Riagg is bezig een nieuw protocol te ontwikkelen hoe in deze zaken te handelen. We moeten hierin heel zorgvuldig te werk gaan. Wat de vader van Marloes betreft, ik heb na mijn brief aan hem niets meer van hem gehoord. Ik moet aannemen dat hij mijn rol in deze zaak heeft geaccepteerd en dat mijn antwoord afdoende is geweest. Zo niet, dan moet hij een klacht indienen en dan zal ik u daarvan geen verslag doen".

Ed en Mieke ondernamen ook stappen om hun gegevens uit de politiearchieven verwijderd te krijgen. Dat wilde de politie wel. "Antecedentenkaarten, foto's en vingerafdrukken zijn door mij persoonlijk vernietigd", zo liet een wachtmeester van de rijkspolitie in Leiderdorp schriftelijk weten.

"Voor ouders bestaat geen hulp", luidt de conclusie van Ed en Mieke. "Het Bureau Vertrouwensarts spreekt wel zo mooi van een driesporenbeleid waarin ook hulp aan de ouders moet worden gegeven, maar in de praktijk gebeurt dat niet. We kregen de vertrouwensarts soms pas na twee dagen bellen aan de lijn en dan zei hij: u moet maar rustig afwachten. Driesporenbeleid? Ook dat noem ik theoretisch geklets. We hebben zelf een psycholoog in de arm genomen en die heeft ons er weer een beetje bovenop geholpen".

Inmiddels is Marloes 18 jaar en woont zelfstandig. Heel voorzichtig worden de brokken weer bij elkaar geveegd. Af en toe is er contact, stuurt ze met verjaardagen een kaart, of gaan ze uit eten in een restaurant.

(zie verder
volgende pagina)

(NRC/19
Lieshout
Dagblad)

'Aanraken en zo,

meer is het echt niet geweest'

De deur van haar piepkleine flatje is versierd. Er hangt een briefje op: 'Ik ben naar het strand'. Een kaartje onder de deur door heeft succes. Marloes belt de volgende dag op. Ze wil wel praten.

Op een warme vrijdagmiddag spreken we af. De deur staat open. De versiering op de deur was omdat ze voor het eind-examen havo was geslaagd. Ondanks alles, het ouderlijk huis uit, pleeggezinnen, politieverhoren, twee jaar lang een stoet hulpverleners over je heen, toch geslaagd voor het havo-diploma.

"Ja, gek hè, ik heb me steeds vastgehouden aan die studie. Dat was het enige wat gewoon doorging. Ik ga verder, ik wil ook m'n vwo-diploma halen".

Af en toe vallen er lange stiltes tijdens het gesprek. We hebben het over veel dingen, je valt tenslotte niet meteen met vragen over incest met de deur in huis. Toch moet ik erover beginnen. Het verhaal van haar ouders ken ik. Als Marloes er ook maar enige blijk van geeft dat haar vader incestueuze handelingen heeft gepleegd, dan stap ik op en zal ik dit artikel niet schrijven.

Op mijn vraag of het waar is van die mishandelingen en die verkrachting, antwoordt ze ja. Verbijsterd kijk ik haar aan. "Maar dat van die verkrachting is niet waar, hoor", voegt ze er dan direct

aan toe. "Dat heb ik verteld om aandacht te trekken".

Het gesprek gaat verder. We praten over andere dingen, over de stad waar ze bij haar ouders thuis heeft gewoond, over haar vriendinnen, haar appartementje, dat ze door bemiddeling van haar toezienend voogd heeft gekregen. Ze vertelt later journalist te willen worden. We drinken cola.

Dan begin ik over de mishandelingen. En na wat heen en weer praten neemt ze ook dat vrijwel onmiddellijk terug. "Dat heb ik verzonnen".

Als ik vraag waarom, komt er geen antwoord.

— Je zegt eerst dat het waar is van die mishandelingen en nu zeg je dat je het verzonnen hebt.

Het blijft stil.

— Heb je die incest ook verzonnen?

Nee, dat is wel waar, hoor ik haar wederom tot mijn verbijstering zeggen. Ze zegt er liever niet over te willen praten. Ik besluit er een punt achter te zetten. Laten haar ouders maar klagen over al die instanties, maar als Marloes ook maar een spootje van twijfel bij mij achterlaat kan ik geen artikel schrijven dat als een soort rehabilitatie zou kunnen worden opgevat.

Ik zeg dat ook tegen Marloes

— Als jouw vader gerotzood heeft met je, dan schrijf ik geen verhaal. Ik heb geen zin om hem vrij te pleiten.

"Maar ik heb het allemaal zwaar overdreven hoor", zegt ze.

— Wat bedoel je met zwaar overdreven? Als ik mijn dochter uit m'n stoel trek omdat ik even ben opgestaan en zij gauw in die lekkere fauteuil kruip en ik raak per ongeluk haar borst aan, noem jij dat incest?

Marloes kijkt me aan, maar geeft geen antwoord.

— Wat heeft je vader dan gedaan?

Weer een lange stilte. "Nou, aanraken en zo, meer is het echt niet geweest hoor".

Later in het gesprek zal ze die zin letterlijk herhalen: "Meer is het echt niet geweest hoor".

— Maar incest is een heel zware beschuldiging. Je vader en moeder hebben vier dagen in de cel gezeten, alleen omdat je vader je heeft aangeraakt?

Marloes valt een beetje boos uit. "Ik

had gedacht dat het gesprek over de Riagg zou gaan".

Ik vertel dat dat ook eigenlijk zo is. Dat was de reden waarom haar vader de krant heeft opgebeld, om zijn gram over de werkwijze van die instelling te spuien. Maar ik moet voor het beboordelen van die situatie wel de overtuiging hebben dat het incestverhaal niet waar is.

— Wat heb je dan die maatschappelijk werker verteld over je vader?

Nogal cryptisch antwoordt ze: "Over wat hij niet gedaan heeft".

Dat begrijp ik niet en Marloes ziet het aan mijn gezicht.

"Begrijpt u het niet?"

— Nee, maar straks misschien wel.

"Nou, ik heb verteld wat hij niet heeft gedaan".

— Heb je het incestverhaal ook verzonnen?

Ze antwoordt bevestigend.

Ik moet aan die rechercheur denken, die na twee uur praten dezelfde bekentenis te horen kreeg. Ook hij liet haar waarschijnlijk onderwijl niet weglopen. Er was geen vlucht mogelijk, zoals bij de Riagg wel kon. Als je daar geen antwoord wilde geven, dan niet. Die po-

litieman bleef zitten en stelde zijn vragen, misschien op een andere manier, nog eens. Ik heb hetzelfde gedaan. Zou Marloes deze psychische druk niet aankunnen, en om er van af te zijn de vragensteller maar antwoorden wat hij kennelijk graag wil horen?

— Heb je dit ook al eens tegen je ouders gezegd, wat je nu allemaal aan mij hebt verteld?

Nee dus.

— Ik denk dat ze dat graag eens van jou zouden willen horen.

We spreken af dat ze dit interview eerst leest voordat het in de krant komt. Dan is die druk, die zij mogelijk door mijn gevraag en aanwezigheid voelt, weg en kan ze desgewenst een streep door het hele artikel zetten.

Al een paar uur later, als ze het verhaal inclusief de versie van haar ouders heeft ontvangen, belt ze op. "Ik ben het er helemaal mee eens", antwoordt ze. Slechts één passage, die mogelijk herkenning tot gevolg zou kunnen hebben, schrap ik op haar verzoek.

(Op verzoek van het echtpaar en de dochter zijn in dit artikel andere voornamen gebruikt. Riagg staat voor Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg)

Incest-hulp NRC 31

In het artikel 'Er is iets mis met de incest-hulp' van J. Wind (NRC Handelsblad, 26 juni) worden maatschappelijk werk, rechtspraktijk en medisch handelen door elkaar gebruikt en zo worden appels met peren vergeleken. Van Lieshout (NRC Handelsblad, 5 juli) corrigeert deze zaken ten dele, maar laat de bewering van Wind onbesproken dat artsen beter zouden zijn toegerust dan het 'voetvolk' van het maatschappelijk werk voor het behandelen van gezinsproblemen.

De artsen hebben, merkt Wind op, wat langer gestudeerd dan maatschappelijk werkers. Maar wat? Psychologie, sociologie,agogiek, pedagogiek, casework, gesprekstechniek, recht, kinderrecht? Dat behoort allemaal wel tot de leerstof van de Sociale Academie, maar niet of nauwelijks tot de medische studie. Het verbaast mij dat er op deze beweringen geen reactie is gekomen van maatschappelijk werkers of van sociale academies.

Intussen blijft staan, dat projectieve tests en alle procedures waarbij 'geduid' wordt, dubieuze zaken blijven van de psychodiagnostiek. Maar daarmee is nu juist de geneeskunde, de psychiatrie, begonnen: Freud, Jung, Adler, Rorschach, Szondi enz., allen arts.

Jammer genoeg slepen ook heel wat psychologen, pedagogen en maatschappelijk werkers deze bolderkar vol dieptepsychologische curiosa achter zich aan. Maar het maatschappelijk werk hoeft zich in deze door de geneeskunde althans niets te laten zeggen. Daar weet men van méér.

P.J. Stolker,
psycholoog, Leiden.

VROUWENMISHANDELING: 'MEN WIL HET NIET WETEN' EEN SCHEURTJE IN HET DECOR

De Tijd
7 juli

Als het dichtbij komt wendt men het hoofd af. Maar op het moment dat het zich in hapklare brokken op het tv-scherm afspeelt zijn de kijkers er niet van weg te slaan. Renée Römken over haar onderzoek naar mishandeling van vrouwen en de reacties daarop.

JET KUNKELER

Een haveloos, verveloos kraakpand. Men mocht erin, de gemeente ging er mee akkoord, maar zodra er een koper zou worden gevonden diende men te vertrekken. Chaos, herrie, verwezen voor zich uit sturende vrouwen, kriskras heen en weer rennende kinderen. Geen enkel comfort, geen sprake van privacy. Wie zo'n omgeving verkiest boven haar eigen huis moet er wel héél beroerd aan toe zijn.

Herinneringen aan het eerste Blijf van m'n Lijf huis, najaar 1974 in Amsterdam. Er volgden, in snel tempo, ook elders in Nederland van dit soort opvangthuizen. De media besteedden er veel aandacht aan. Kamerleden stelden er vragen over, geschokt, verbijsterd, niemand had zich ooit gerealiseerd dat zoveel vrouwen door hun man of vriend werden mishandeld.

Precieze cijfers waren er nog niet. Wel schattingen die duidelijk maakten dat het om een ernstig verschijnsel ging. Meteen al, zodra dat eerste opvanghuis er was, werd aangedrongen op onderzoek naar de exacte omvang van dit fenomeen.

Bijna vijftien jaar na dato zijn die cijfers er, gebaseerd op een onderzoek onder ruim duizend vrouwen van 20 tot 60 jaar. Een paar uitkomsten: elf procent blijkt matig tot zeer ernstig geweld te hebben ondervonden van haar mannelijke partner, negen procent werd geconfronteerd met licht, incidenteel geweld.

En meteen gebeurde wat zich ook eerder, na het verschijnen van Nel Draaijer's opzienbarende rapport over incest, voerde. Verschil in interpretatie van de cijfers (volgens de Volkskrant wordt een op de vijf vrouwen mishandeld, Trouw sprak over een op negen), ongelooft, schampere reacties, ironische columns.

En dat terwijl het zo langzamerhand delijk tot de samenleving was doorgedrongen dat incest en mishandeling niet berusten op fantasieverhalen en ook in de beste families, bij wijze van spreken dan, voorkomen. Je zou bijna gaan hopen dat de we-

tenschap zich er maar niet mee had bemoeid. Doet dit soort onderzoeken meer kwaad dan goed?

Een provocerende vraag, knikt de onderzoekster, criminologe Renée Römken, maar dat is geen reden die uit de weg te gaan. Ze erkent dat de Blijf van m'n Lijf huizen inderdaad al eerder hebben aange- toond dat mishandeling van vrouwen voor- komt, op grote schaal ook.

"Maar daarmee is een soort stereotypen- ring ontstaan. Mishandeling kreeg een naam en een plaats, ver weg, ver verwij- derd van het doorsnee gezinsleven. Het idee ontstond: er is pas echt sprake van een probleem als iemand bont en blauw gesla- gen naar een Blijf van m'n Lijf huis rent. Uit mijn onderzoek blijkt dat slechts een fractie — drie procent — van de vrouwen die herhaaldelijk ernstig geweld meemaken haar toevlucht zoekt in een opvanghuis.

Die huizen, en de beweging die de maat- schappij bewust heeft gemaakt van dit ver- schijnsel, zijn ontzettend belangrijk ge- weest. Maar ze hebben alleen nog maar het topje van de ijsberg laten zien. Dit onder- zoek geeft de ijsberg, althans een deel er- van, weer. Dat is slecht nieuws. En het ver- baast mij dan ook niet dat dat afwerende reacties oproept, of dat men gewoonweg zegt: dit kan niet waar zijn.

Ik vind het heel opmerkelijk dat de reac- ties zich vooral richten op die gegevens over de omvang. Een merkwaardige fixatie op die cijfers, terwijl die voor mij helemaal niet het belangrijkste resultaat van het onder- zoek vormen. Ik heb bovendien alle re- den aan te nemen dat ze nog aan de voor- zichtige kant zijn."

— Bij het lezen van het rapport be kroop mij soms de gedachte dat je het erger wilde hebben dan het is. Vrouwen blijken, zo be- grijp ik, meer te vertellen over geweld van hun vroegere partner dan over mogelijke

Klopt, dat verdient ook onderzoek. Of: slaan kan ook een vorm van aandacht ge- ven zijn. Zo kun je eindeloos doorgaan. Maar al die argumenten doen niets af aan de ernst van het probleem waarover dit onder- zoek gaat. Aan het feit dat er heel veel vrouwen zijn wier leven, en dat vaak lange tijd, in het teken staat van geweld."

— Nog een tegenwerping, opgetekend uit de mond van Piet Vroon, psycholoog en columnist bij de Volkskrant, die zich des- tijds kritisch uitliet over dat al meermalen genoemde incestrapport. Mannen, zegt hij, uiten agressie doorgaans door middel van fysiek geweld, vrouwen, die verbaal be- gaafder zijn, doen dat met behulp van woorden. Je kunt elkaar, zo zegt hij, zowel fysiek als psychisch maltraiteren, elkaar zowel met lichamelijk geweld als met wor- den beschadigen.

"Vrouwen kunnen mannen soms in emotionele zin over de kling jagen. Maar ook dat is een ander probleem. In mijn onder- zoek wordt nergens, impliciet noch ex- pliciet, gesuggereerd dat geestelijk geweld minder ernstig zou zijn. Het gaat er hele- maal niet over."

klappen in hun huidige relatie. 'Dat doet vermoeden', aldus het rapport, 'dat er ge- weld onder tafel blijft. Houden vrouwen hun huidige partner niet de hand boven het hoofd, ontkennen zij geweld van hun huidige partner?' Mij dunkt dat je na het ver- breken van de hand met iemand door wie je wordt mishandeld, de volgende keer liever iemand kiest die wat zachtzinniger van aard is.

"Ik heb analyses gemaakt waarin een vergelijking werd getrokken tussen het ge- weld dat vrouwen van hun ex-partner had- den ondervonden en de mate van mishan- deling waaraan vrouwen in hun huidige re- latie blootstaan. Dat zijn twee verschillen- de groepen. En je ziet dan een volstrekt spiegelbeeldige verdeling. In de groep vrou- wen die over hun vroegere man of vriend spraken trof je alle vormen van geweld aan, licht, matig, ernstig, zeer ernstig. Vrouwen die werden ondervraagd over hun huidige relatie, vermelden bijna allemaal uitsluitend licht of matig geweld. Sta- tistisch gezien kan dat niet, zulke waanzin- nig grote verschillen. Vandaar dus die con- clusie: er moet niet een en ander onder tafel zijn gebleven."

— Van de 3000 vrouwen die voor dit on- derzoek zijn benaderd hebben er ongeveer 2000 geweigerd. Volgens het door mij ge- raadpleegde NIPO (Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie) hoeft dat geen af- breuk te doen aan de representativiteit, aangenomen althans dat de overgebleven duizend nog steeds voldoen aan de daar- voor geldende maatstaven. Jij bent zelf van oordeel dat het aantal weigeringen geen be- leids vormt voor de geldigheid van je con- clusies?

"Dat vind ik te sterk uitgedrukt. Het is een probleem. Dat is ook de reden dat ik nog een apart non response-onderzoek heb uitgevoerd. Daaruit heb ik geconcludeerd dat er geen reden is voor de veronderstel- ling dat vrouwen vooral hebben geweigerd omdat ze werden geslagen of omdat ze juist niet werden geslagen. Ik maak daarbij wel de kanttekening dat je altijd maar in be- perkte mate zicht kunt krijgen op wat men- sen heeft bewogen al dan niet mee te doen. Het zegt ook iets over het onderwerp van het onderzoek, dat zich maar tot op zekere hoogte laat kennen.

Milan Kundera zegt: Een vraag is als een mes dat een snee maakt in het decor van een schilderij. Pas dan, door die snee, zie je dat achter dat decor een veel wredere wer- kelijkheid schuilt dan je tot dan toe had vermoed. Dat gevoel had ik ook bij dit onder- zoek. Je stelt vragen, die op z'n hoogst een scheurtje in het decor hebben veroor- zaakt, een scheurtje in het beeld dat je had over relaties. Achter dat decor gebeuren veel wredere dingen dan je je doorgaans realiseert. Ik heb zelf niet de illusie dat ik met dit onderzoek een volledig beeld heb kunnen geven. Het feit dat zoveel vrouwen hebben geweigerd mee te doen is een van de redenen die tot voorzichtigheid manen. Maar dan in die zin dat er meer reden is aan te nemen dat de cijfers nog aan de lage kant zijn dan dat er een overtrokken beeld zou zijn ontstaan."

— Het ongelooft, vooral na Nel Dru-

Zelf was ze, op grond van meer algemene slachtoffer-onderzoeken en buitenlandse research op dit terrein, niet zo verbaasd over de uitkomsten. Wel over de moeite die vrouwen doen verborgen te houden wat hen overkomt, de moeite ook die het hen kost er tenslotte toch wel over te praten. Hun gevoelens van schaamte, van schuld, ook als het om de meest bizarre, meest wre- de uitingen van geweld ging.

En, terugkomend op dat ongelooft: "Hoe groter de ontkenning van de werke- lijkheid, hoe groter de fascinatie als het zich in een andere context afspeelt. De Amerikaanse televisie zond, live, een rechtszaak uit tegen een man die zijn ge- adopteerde dochttertje had gedood en zijn vrouw jarenlang ernstig had mishandeld. Uitzendingen die niet werden onderbroken door reclame want de kijkers wilden er niets van missen. Die tegenstelling vind ik heel opmerkelijk. Men wil het niet weten als het zich dichtbij afspeelt, wendt dan het hoofd af. Maar op het moment dat het in hapklare brokken op de televisie komt, is men niet van het scherm weg te slaan."

ijer's incest-onderzoek maar ook na het jouwe, heeft misschien te maken met het feit dat de meeste mensen, om zich heen kijkend, zeggen: als het allemaal zo erg is, hoe komt het dan dat ik in mijn omgeving niemand ken die zich eraan schuldig maakt of er het slachtoffer van is?

"Aan de ene kant zie je die afschuw van: dit kan niet waar zijn. En daarnaast is er sprake van een trits tegenwerpingen die strikt genomen geen enkel argument vor- men. Zoals: ja maar, vrouwen slaan zelf ook. Inderdaad, kijk maar, staat in mijn rapport, maar gemiddeld genomen gaat het dan om veel minder zware vormen van ge- weld. Of: lesbische vrouwen slaan ook.

Signalement / Piet Vroon

VK 16 Slaan

- Hebben jullie het in de krant gelezen, van al die mannen die vrouwen aftuigen?
- Jaja.
- Ik vind niet dat je vrouwen moet slaan.
- Hoezo?
- Je kunt beter schoppen.

Dit is het eerste grapje over het befaamde onderzoek van mevrouw drs R. Romkens. Cynisch, maar zij heeft het aan zichzelf te danken. Eerst kregen we het verhaal dat een percent of twintig van de vrouwen (nee, geen twee komma zeven promille) last had van ongewenste seksuele intimiteiten. Dat getal reikte al spoedig naar ongeveer tachtig. Een zielkundige liet me weten dat deze omslag hoofdzakelijk is veroorzaakt door het verwisselen van enen en nullen. Foutje in een computerprogramma. Het resultaat is dat vrijwel niemand de zaak meer serieus neemt. Dat zal ook gebeuren met het onderzoek van Romkens, haar *hot line* met Maartje van Weegen ten spijt.

De etholoog Lorenz heeft laten zien dat er in de natuur een omgekeerd evenredig verband is tussen agressie en de natuurlijke wapens. Duiven zijn vechtlustig, maar zij kunnen elkaar weinig aandoen omdat zij nauwelijks over wapens beschikken. Wolven en ratelslangen daarentegen, zijn in staat soortgenoten moeiteloos af te slachten. Hun wapens richten echter geen grote schade aan omdat deze dieren nauwelijks agressief zijn voor soortgenoten. Als dat niet zo zou zijn, waren er al lang geen wolven en ratelslangen meer geweest.

De mens is uiterst agressief. Honderdduizend jaar geleden gaf dat niet, maar inmiddels hebben we spullen ontwikkeld waarmee we moeiteloos hele volken kunnen afslachten. Wij zijn kwaadaardige wezens, en dat geldt zowel voor mannen als vrouwen.

Er is echter een verschil. Mannen uiten hun agressie vaak door middel van fysiek geweld. Doorgaans zijn vrouwen, beter dan mannen, in staat gevoelens en emoties te verwoorden. Het gevolg is dat mannen in hun machteloosheid soms vrouwen slaan, en dat even machteloze vrouwen mannen op psychisch niveau beschadigen. Beide vormen van geweld kunnen leiden tot levenslange invalidering. Het vervelende is alleen dat je fysieke littekens kunt zien, en psychische niet. Om die platte reden brengt mevrouw Romkens alleen het slaan in kaart, en verzuimt zij te praten over het geweld tussen de sexen in het algemeen.

Natuurlijk valt hier meer over te zeggen. De aard van agressie wordt niet alleen bepaald door de sekse, maar ook

door sekse-rollen. Een voorbeeld. Zomer 1971. Mijn verloofde heeft het druk met andere verloofdes. Ik ga met een kwaai kop naar de bioscoop. Op een brug over de gracht slaat een jongen een meisje in elkaar. Ik zie enkele ogenblikken wazig, en werk het jongens over de railing. Je kunt mijn fysiek-agressieve reactie als 'natuurlijk' beschouwen. Maar stel dat ik een feministisch molenpaard had waargenomen, voorzien van een noodhoofd en ontbrekende hoektanden, dat een lief, klein, teer, bruinogig lesbootje in elkaar treemde? Wat had ik dan gedaan? Vermoedelijk was de interventie beperkt gebleven tot het voorzichtig uit elkaar plukken van de dames. En wat zou er gebeurd zijn als slechts sprake was geweest van een scheldpartij? Vermoedelijk was ik in de lach geschoten. En bij twee vechtende kerels? In een grote boog er omheen. Kortom, er zijn *allerlei* instinctieve reacties en vormen van agressie; je moet dit soort zaken niet vanuit één perspectief bekijken en ook letten op psychisch geweld.

We zijn er nog niet. Anaal geslachtsverkeer is, aldus het onderzoek van mevr. Romkens, ook al een vorm van mannelijke agressie. Dat kan, maar het hoeft natuurlijk niet. Neem Aids. Deze kwaal verspreidt zich in Afrika in hoog tempo onder heteroseksuelen. Omdat de mate waarin de ziekte om zich heen grijpt onmogelijk verklaard kan worden op grond van vaginaal vrijen, kan de oorzaak naar deskundigen beweren niet anders zijn dan overvloedig anaal verkeer. Daar is overigens een simpel motief voor: je hebt dan geen voorbehoedmiddelen nodig. Wat hebben de voorlichters dus gedaan? Zij vroegen Afrikanen of zij wel eens anaal vreen. Nee, dat deden de dames en heren nooit. Gelogen!

Bij ons gebeurt het ook op z'n Grieks, en veel vaker dan u denkt. Men schaamt zich er alleen voor om het te zeggen. Dat kan veranderen als de relatie is verbroken. Je komt dan in de verleiding je verleden te rechtvaardigen door zoveel mogelijk zaken in het negatieve te interpreteren. Voordat de onderzoekster het weet, is iemand 'anaal verkracht'.

Moraal. Elke vorm van geweld is kwalijk, maar onvermijdelijk gezien de manier waarop wij zijn gebouwd. Het is uitstekend dat de boel op een rij wordt gezet, maar doe dat dan op een evenwichtige manier door minstens twee vormen van geweld in kaart te brengen, beperk je niet tot de kunst van het tellen die leerlingen van de derde klas basisschool reeds meester zijn, en rede-neer ongenoegens niet weg met zelfbedrog. Dat helpt niet.

REKEN MAAR

NRC 4
Ongeslagen non-respons

Stel, u doet een enquête onder duizend willekeurig geselecteerde personen, met alleen maar de volgende vraag: *vult u graag enquêtes in?* Tot uw spijt werken maar 350 mensen mee. U telt de antwoorden en ziet daar: maar liefst 98 procent van de respondenten blijkt graag aan enquêtes mee te werken. Omdat u de testpopulatie representatief acht voor de algehele bevolking schrijft u in uw onderzoeksrapport dat 98 plus of min zoveel procent van de Nederlanders enquête-gek is. Of niet? Het voorbeeld illustreert een belangrijke moeilijkheid bij enquêtes en bevolkingsonderzoeken: het aandeel van de non-respons. Veel mensen hebben geen zin om hun medewerking aan een onderzoek te verlenen en deze groep van zogeheten non-respondenten is soms heel anders samengesteld dan de groep die wel meewerkt. In uw denkbeeldige onderzoekje is het non-respons effect zo ongeveer maximaal: zowat iedereen die *nee* had moeten invullen, heeft de enquête onmiddellijk in de prullenbak gegooid. Over het algemeen neemt de non-respons toe naarmate de vragen persoonlijker worden. Dat is een bekend gegeven bij onderzoeken naar intieme zaken als religie, sex en inkomen. Wanneer de non-respons daar oploopt tot vijftig procent of meer, is er alle reden om de resultaten met skepsis te bezien. Vorige week werden de resultaten gepubliceerd van een uitgebreide studie door de Amsterdamse sociologe Renée Romkens naar 'Geweld tegen vrouwen in heteroseksuele relaties' (SUA, 1989, f 65,00). De schokkende hoofdconclusie werd in de media breed uitgemeten: ruim elf procent van de Nederlandse vrou-

wen tussen de twintig en de zestig jaar zou ooit in een heterosexuele relatie herhaaldelijk fysiek door haar partner zijn mishandeld. In het voorpaginabericht van NRC Handelsblad (27 juni) stond, dat deze conclusie is gebaseerd op een onderzoek onder ruim 1.000 vrouwen. Pas op pagina 3 was te lezen, dat er oorspronkelijk bijna 3.000 vrouwen waren benaderd en dat dat getal van elf procent dus slechts op een respons van iets meer dan een derde was gebaseerd.

Met andere woorden: het werkelijke percentage mishandelde vrouwen kan voor het zelfde geld aanzienlijk lager of hoger zijn geweest. In theorie zou het, nog afgezien van de statistische onzekerheidsmarges, overal tussen de vier en de zeventig procent kunnen liggen, afhankelijk van het onbekende percentage mishandelde vrouwen in de non-respons-groep.

Romkens stapt in haar onderzoek toch wel enigszins lichtvaardig over het hoge non-responscijfer heen. Ze geeft zich weliswaar rekenschap van deze onvolkomenheid, maar laat zich toch verleiden om in haar hoofdconclusies precieze percentages te vermelden. Zo schrijft ze in haar samenvatting dat 'ruim een op de negen vrouwen in Nederland van twintig tot zestig jaar ooit in een relatie herhaaldelijk eenzijdig geweld van haar partner meemaakt' (blz. 237).

Wie weet ligt het werkelijke cijfer daar inderdaad ergens in de buurt, maar dat het uitgerekend elf procent zou zijn, gaat er bij mij niet in. Bij zoveel onzekerheid is dat precieze cijfer alleen in schijn exact.

Felix Eijgenraam

Homo's jaren in de wachtkamer

4-7

door E. H. Wesselink en F. Rhebergen

Velen die nauw verbonden zijn met het wel en wee van de hervormde kerk, lijken het synodebesluit tegen tuchtmaatregelen jegens homoseksuelen een slecht besluit te vinden. Het zal immers de verdere bezinning over homoseksualiteit binnen de hervormde kerk belemmeren. Ook het commentaar 'Op zoek naar openheid' in Trouw hangt die mening aan.

Maar kiezen voor de lange baan, terwille van de 'lieve vrede' binnen de kerk, gaat voorbij aan wat de kerkelijke praktijk inzake homoseksualiteit tot nu toe was.

Het enige resultaat van het vorige, tot gesprek uitnodigende rapport 'Herkenning en verwarring' was, dat van alle kerkeraden in het land

er slechts veertig reageerden, waaronder negen negatief. Wij, ouders van homoseksuele kinderen, kerkelijke organen en groepen in gesprek te komen over homoseksualiteit.

'Geen behoefte'

Er gebeurt niets, als niet de homo's zelf of hun ouders telkens weer de moed en de energie opbrengen om zichzelf of hun kinderen ter discussie te stellen. Beseft men in de kerk en daarbuiten niet, wat dit betekent?

De praktijk van de tactiek 'Niet forceren, maar praten' is, dat er niet gepraat wordt: „Daar heeft men bij ons geen behoefte aan”.

De opstellers van het jongste hervormde rapport over homoseksualiteit, dat kool en geit trachtte te sparen, zijn teleurgesteld. Men

heeft in de kerk met hen te doen. Twee jaar zwoegen lijken tevergeefse arbeid geweest. De tegenstanders van de motie zagen hun macht om homo's onder de tucht te kunnen houden, verloren gaan. Ze zijn diep verontwaardigd. De aangenomen motie bracht hen in geestelijke nood. In de kerk is men bekommerd om deze zielenood.

Zielenood

De kerk is opnieuw zo in verwarring dat de zielenood van hen om wie het gaat, in de discussie nauwelijks wordt herkend: homoseksuele mannen en lesbische vrouwen, die al jaren wachten op gelijkwaardige behandeling binnen de kerk.

Het besluit van de synode heeft in elk geval tot veel reacties geleid. De homoseksualiteit is even uit de doodpot geweest. Wij achten dat geen verlies, maar winst.

Wij zijn de indienst van de motie dankbaar. „Wie niet voor is, is tegen.” „Laat dat dan maar eens zien.” Een geluk nog dat de tegenstanders niet in de meerderheid waren!

De kerk is geen instituut voor politieke besluitvorming, zegt men. Maar het langdurig vermijden van besluiten mag niet leiden tot onderhuidse machtsuitoefening, die onze homoseksuele kinderen jarenlang tot de kerkelijke wachtkamer veroordeelt.

Wie solidair wil zijn met zijn homoseksuele medemens, zal het initiatief tot de motie rechtvaardigen.

E. H. Wesselink en F. Rhebergen zijn respectievelijk voorzitter en secretaris van de stichting Landelijk overleg werkgroepen ouders van homoseksuele kinderen.

Uitleg homo-motie gaat voort

Hervormd moderamen schrijft brief aan dominees en kerkeraden

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - Het hervormde synodebestuur heeft deze week zijn exegese van het anti-tucht-besluit die de synode in juni aannam, voortgezet.

In een brief aan kerkeraden en predikanten schrijft het bestuur (moderamen) dat de afwijzing van tuchtmaatregelen jegens homoseksuelen centraal staat in het synodebesluit. Daarin klinkt een wat ander accent door dan in de verklaring die het moderamen vorige week uitgaf: de synodale motie in kwestie kon 'moeilijk anders worden uitgelegd dan als een uiterste oproep tot terughoudendheid' (met tucht jegens

homo's). Ook deze interpretatie is overigens opgenomen in de brief aan kerkeraden en predikanten.

Interpretaties

De afwijzing van tucht mag dan centraal staan, kerkeraden hoeven zich er niets van aan te trekken, meldt de brief: „Van een aantasting, door de synode, van de eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de andere ambtelijke vergaderingen is geen sprake”, als men de motie opvat als een roep om terughoudendheid.

Het moderamen geeft toe dat deze opvatting voor discussie vatbaar is. Daarmee lijkt het enige ruimte te

laten voor de interpretatie dat de motie wel inbreuk maakt op de vrijheid van gemeenten, homo's eventueel aan tucht te onderwerpen. De verontwaardiging die het synodebesluit in de rechterflank van de hervormde kerk heeft gewekt, was op deze interpretatie gebaseerd.

Omdat het gesprek over het homorapport dat op de synode uit beeld verdween, voortzetting verdient, zal het moderamen het stuk voor de synodevergadering van november opnieuw agenderen. Op de manier van behandeling bezint het synodebestuur zich nog. Bij de bespreking in juni werd geen pers toegelaten. Dit dempte de publiciteit niet.

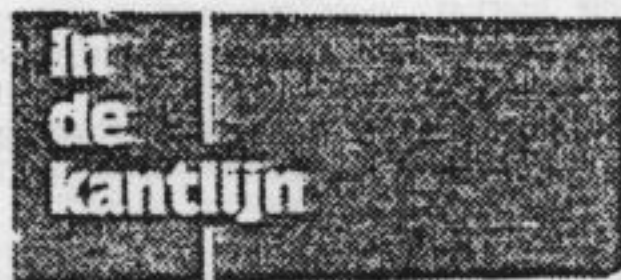
Ander geluid (4)

Met stijgende verbazing heb ik het artikel 'Het andere geluid van de werkgroep Katholieke Jongeren' gelezen. Nooit heb ik begrepen waarom sommige mensen, met name afkomstig uit het gelovende deel van de bevolking, andere mensen een bepaald levenspatroon willen opdringen. Ik hoop dat ook nooit te begrijpen. De laatste tijd dacht ik nog wel eens dat het COC langzamerhand overbodig aan het worden was. Uit het artikel blijkt helaas het tegendeel. Het COC is nog wel degelijk nodig al was het maar om te voorkomen dat zulke engers als deze Kees Koopman uit Alkmaar ooit nog serieus genomen zullen worden.

PIETER BROERS
Alkmaar

HC 8/1/89

Dagblad Kennemerland 1-7-1989

Het Roze Front

Mijn echtgenoot en ik gaan bijna wekelijks een uurtje stads in onze geboorteplaats Haarlem, zo ook zaterdag 24 juni. Op die dag was er aldaar de nationale homo-demonstratie. Doel van deze roze dag was de bevordering van onderlinge solidariteit en het confronteren van andere mensen met homoseksualiteit.

Het thema van dit jaar luidt: DOE NORMAAL.

Er is niets gek aan om jezelf te zijn, mensen houden van mensen, wat het geslacht ook moge zijn en daar ben ik het absoluut mee eens. Maar met deze manifestatie ben ik het beslist oneens!

Nog maar net aangekomen bij de honderden homoseksuelen, die met muziek en massa's roze ballonnen een rij vormden, die als een lange, levende draad door de stad kronkelde, kreeg ik een roze papiertje in mijn handen gedrukt, ik las:

„Namens 1.200.000 homoseksuelen, potten, slikkers, lesbische vrouwen, biseksuelen, pedoseksuelen, oude roze mannen, fistfuckers, poten, likkepotten, sneetje verkeerd, dove homoseksuelen etc., etc.

Voor mij kan dit alles de doofpot in.

Er stond ook nog onder:
"KORTOM; NORMAAL....TOCH?!"

Nou, voor mij is deze tekst allesbehalve normaal.

Het was overigens geen demonstratie, vond ik, maar een pure provocatie, van tarten, tergen en uitlokken. De kreten die gebedigd werden wekten agressie op, kreten als: „Moet je die hetero's zien, moet je die hetero's zien, ze verlangen naar 't genot, van een homo of een pot. In de ogen van de mensen, die stonden te kijken, of over wilden steken, maar keurig wachtten totdat de stoet voorbij was, las ik ergernis en afschuw.

Een knaap uit de homostoet maakte snelle bewegingen met zijn tong naar het publiek en riep: "Kom dan! Kom dan!"

En tussen de benamingen op het roze blaadje werden ook de pedoseksuelen vermeld, mannen en

vrouwen, die kinderen misbruiken- „...KORTOM; NORMAAL....TOCH?"

Door dergelijke confrontaties kunnen zij de hoop op begrip wel vergeten.

Ook wij hebben homoseksuele kennissen, die wij respecteren en die ook de juiste achting voor zichzelf hebben.

Zij doen dan ook niet mee aan zo'n zielige, 'normale' vertoning van het Roze front.

Zij dragen het vaandel van het moreel hoog. Daar heb ik respect voor, met hen ben ik solidair.

Een later, op weg naar huis, kochten we een ijsje, bij toeval was het ijsroze gekleurd.

Min echtgenoot, die de demonstratie ook storend en beneden alle peil had gevonden, maar bij wie altijd de humor om de hoek komt kijken, vneg mij, terwijl ik gretig in mijn ijsje hapte: "Smaakt het,....Likkepe?"

Mijn reactie zal ik u besparen, maar het roze ijsje heb ik 'per ongeluk' laten vallen,....KORTOM; NORMAAL....TOCH?

● EVE SLUIS-DE BRUIN

Gerechtshof: lesbisch paar mag niet met elkaar trouwen

ROTTERDAM (ANP) – Twee lesbische vrouwen uit Ridderkerk krijgen van het gerechtshof in Den Haag geen toestemming om te trouwen.

Het gerechtshof heeft hun eis om een huwelijk te mogen sluiten, afgewezen. Volgens het hof is het huwelijk krachtens het burgerlijk wetboek voorbehouden aan een man en een vrouw, omdat die zich kunnen voortplanten.

Met de afwijzing bevestigt het hof een uitspraak van de Rotterdamse rechtbank. De vrouwen hebben tijdens de procedure aangevoerd dat zij op grond van internationale verdragen voor de rechten van de mens en de Nederlandse grondwet worden gediscrimineerd. Het hof zegt dat zo er al sprake is van discriminatie dit wordt gerechtvaardigd door het feit dat alleen huwelijkspartners van verschillend geslacht kinderen kunnen krijgen. Het huwelijksrecht dient primair om deze voortplantingsmogelijkheid te legaliseren. Homofiele paren hebben die niet en dus vallen zij buiten het bestaande huwelijksrecht, aldus het hof.

Volgens de advocaat van de vrouwen, mr. A. Hommes, staat nergens in het burgerlijk wetboek dat huwelijkspartners van verschillend geslacht moeten zijn. Het wetboek heeft het alleen over een huwelijk tussen een man en een vrouw, hetgeen alleen is bedoeld om polygamie te verbieden. Het hof is echter van mening dat uit diverse bepalingen en de geschiedenis van het wetboek blijkt dat het huwelijk is voorbehouden aan man en vrouw. Ook het beroep op het Europese verdrag van de rechten van de mens is afgewezen. Zowel de rechtbank als het hof zegt: „Mevrouw heeft wel degelijk het recht om te huwen, met een man”.

De advocaat verwijt het gerechtshof geen enkel juridisch argument te hebben aangevoerd. „Het hof verwijst slechts naar het huwelijksrecht zoals dat in de vorige eeuw tot stand is gekomen”. De raadsvrouw is van mening dat de artikelen in het burgerlijk wetboek veel meer zijn bedoeld als een contract waarmee huwelijkspartners allerlei zaken zoals erfrecht kunnen regelen. Juist om die reden willen veel homofiele paren trouwen, omdat een samenlevingscontract dat is opgesteld door een notaris juridisch niet waterdicht is. De twee vrouwen gaan tegen de uitspraak in casusatie bij de Hoge Raad.

Homofilie weer onder afwijking gerangschikt

door Aleid Schilder

Omgaan met psychiatrie is niet eenvoudig. Psychiatrische ziekenhuizen en afdelingen roepen afweer of afkeer op en mensen die lijden aan psychiatrische ziekten worden vaak genegeerd. Daardoor voelen degenen die nauw bij zo iemand zijn betrokken zich nogal eens geïsoleerd: er kan maar met weinig anderen over worden gepraat. Terwijl men daar juist dan, in zo'n moeilijke periode, extra behoefte aan heeft.

Wie stevig gereformeerd is en in aanraking komt met de psychiatrie, hetzij zelf, hetzij via een partner of familielid, kan nog meer lijden onder zo'n isolement. In gereformeerde kringen heersen dezelfde onbekendheid en huiver ten opzichte van psychiatrische problemen, patiënten en instellingen als elders. Maar de afstand kan nog groter zijn, aangezien psychiatrische literatuur en praktijk over het algemeen weinig aansluiten bij gereformeerde normen en gewoonten, al was het alleen al doordat hierin geloof en religie nauwelijks aan bod komen. Bovendien kan men in stevig gereformeerde kerken de visie tegenkomen dat psychische klachten een kwestie van schuld en straf zijn, als gevolg van een Gode onwelgevallig leven.

In de serie 'Pastoraal perspectief' van Oosterbaan & Le Cointre is een

boekje verschenen dat is bedoeld om pastores en familieleden van psychiatrische patiënten meer vertrouwd te maken met psychiatrie, en wel vanuit een bijbels mensbeeld. De psychiater Heij, die zelf bij een Riagg werkt, behandelt in 'Psychisch, dat is óók wat!' een groot aantal onderwerpen op psychiatrisch en psychologisch gebied.

Hij geeft in het kort de geschiedenis van de psychiatrie weer, de huidige deelgebieden, welke psychische en psychiatrische stoornissen er zijn, wat psychiaters doen en hoe de psychiatrie in Nederland is georganiseerd. Bij dit laatste valt op dat hij de heersende kritiek op Riaggs probeert te verzachten door deze instellingen te verontschuldigen met het argument dat zij nu eenmaal zijn onderworpen aan politieke besluitvorming.

Schrale troost

Dit lijkt mij een schrale troost voor al diegenen die na een omslachtige intake van enkele maanden te horen krijgen dat zij over een jaar aan de beurt zijn.

De auteur slaagt erin in weinig woorden heel wat informatie te geven over het omvangrijke gebied van psychologie en psychiatrie en moet daarbij oppervlakkig blijven. Ik kan me voorstellen dat het boekje sommigen enigszins onvoldaan achterlaat, en wellicht ook wat confuus van de veelheid aan theorieën en methoden. Voor anderen kan het een prettige eerste opstap zijn naar verdere literatuur, die makkelijker is te vinden wanneer men op de hoogte is van de globale inhoud van een bepaald terrein.

De beelden die Heij gebruikt om bepaalde onderwerpen te verhelderen, zijn soms treffend. Wanneer iemand overspannen is geweest, kan herstel heel lang duren, want „het kost tijd om het psychisch apparaat, dat normaliter bepaalde functies (slaap, emoties, concentratie e.d.) op een fijn afgestelde wijze regelt, maar dat bij overspannenheid helemaal overhoop ligt, weer 'op regel' te laten komen.”

Angstig kind

Over de psychopatische mens zegt Heij dat deze veel verzet en irritatie kan oproepen, maar dat we niet moeten vergeten dat „hun persoonlijkheid niet verder is uitgegroeid dan die van een door-en-door angstig kind”.

Hoewel dit boekje begrip kan kweken voor psychiatrische ziekten en huiver doen afnemen, krijgen andere zaken, die volgens mij niet in de psychiatrie thuishoren, een stevig ziektestempel.

Homofilie, door vakmensen als prof. P. C. Kuiper uit de psychiatrie verwijderd, wordt daar door Heij teruggeplaatst: deze seksuele geaardheid rangschikt hij zonder aarzeling onder seksuele afwijkingen en stoornissen.

Deze visie zal wel samenhangen met het bijbelse mensbeeld waar hij van uitgaat. Psychische aandoeningen zijn te voorkomen door te leven naar de normen van de Bijbel – ongebreidelde seksualiteit en overgave aan het paranormale beschouwt Heij als psychisch schadelijk. Hoewel Heij niet, zoals sommige christelijke hulpverleners, wetenschap afwijst, spreekt uit dergelijke uitspraken opmerkelijk weinig bekommernis om het wetenschappelijk gehalte ervan. Van heel wat andere neigingen en ervaringen is met meer zekerheid te zeggen dat er een risico in zit voor je psychisch welzijn. Weinig (zelf)waardering bijvoorbeeld, of wanneer je regelmatig ervaart dat jouw gevoelens botsen met de normen die je leert. Of verwaarlozing op emotioneel gebied, waardoor een onvermogen kan ontstaan gevoelens te uiten.

Verleiding

Heij waarschuwt er voor dat God en mens op een gelijk niveau worden gezet, zoals volgens hem in veel psychologische mensbeschouwingen gebeurt. „Wij herkennen hierin de verleiding tot de oerzonde waarmee satan de mens in het paradijs deed vallen.”

Dit houdt volgens Heij niet in, wat andere christelijke hulpverleners wel eens menen, dat psychiatrische patiënten in de greep van satan zijn. De doelen van therapie, zoals hij deze formuleert, lijken evenmin verwijderd van die bij niet-christelijke hulpverlening. Wel voegt Heij toe dat ook in de doelstelling van de therapie „Gods recht op de mens moet worden erkend”.

In de therapeutische praktijk hoeft dat naar mijn idee geen verschil op te leveren met het uitgangspunt dat de mens recht heeft op zichzelf.

Drs. P. A. Heij – Psychisch, dat is óók wat! Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, 136 blz., f 14,90.

LD wo 13-7-89

STAD LEIDEN

Voorwaardelijke straf geëist tegen bejaarde Leidenaar

Opa (76) vergrijpt zich aan kleindochters

DEN HAAG/LEIDEN - Met z'n vieren slapen ze in één bed, een zogenaamd kermisbed. Opa, dochter en twee kleindochters. Het leidde ertoe dat opa, inmiddels 76 jaar oud, met zijn kleinkinderen ontucht pleegde en gemeenschap had. Vele malen zelfs had één van de meisjes verklaard. Het zusje bevestigde dat. Zij had het waargenomen, de moeder had niets gehoord. Maar de man, een Leidenaar, zou ook nog met een meisje uit de buurt waar hij woonde hebben gerommeld.

Tot in tranen bewogen verklaarde de bejaarde Leidenaar gisteren voor de Haagse rechtbank dat het allemaal niet waar was. En zeker niet met het kind uit de buurt. Want in die periode dat er wat met dit meisje (5) was gebeurd, was hij niet thuis. Een arts constateerde echter dat het bij het vergrijp lichte verwondingen had opgelopen.

In een uitgebreid psychiatrisch rapport werd geconcludeerd dat wat de Leidenaar had gedaan hem in verminderde mate kan worden toegerekend. De psychiater was bovendien van mening dat de man is uitgeblust en dit soort vergrijpen niet meer zullen voorkomen. Ook al omdat alle contacten met de kleinkinderen zijn verbroken.

Daarom deed hij de suggestie geen gevangenisstraf op te leggen, maar de Leidenaar wel te verplichten tot langdurig contact met de reclassering. Die reclassering meldde nog dat er pogingen worden gedaan om de man, die volgende week in een andere buurt in Leiden gaat wonen, in een bejaardenhuis onder te brengen.

Voor de officier van justitie was de zaak zo klaar als een klontje. Hij vond dat de ontucht en gemeen-

schap met minderjarige meisjes waren bewezen. De officier omschreef het handelen van de bejaarde Leidenaar als 'buitengewoon ernstig', die tot afschuwelijke gevolgen voor de kinderen leiden. "Vaak houden ze er trauma's aan over als er op jonge leeftijd seksuele handelingen worden verricht".

Kwalijk vond de officier het dat eerst zijn kleindochters de dupe waren geworden en daarna kinderen uit de buurt. Nadat de hechtenis voor de ontucht met z'n kleinkinderen was opgeheven, vergreep hij zich aan kinderen uit zijn woonomgeving. De officier: "De consternatie in de buurt was enorm. Je zou toch verwachten dat hij een gewaarschuwd man was na die eerste periode van vastzitten. Hij is 76 jaar, hij had zich moeten bedenken dat dit gevolgen heeft".

Omdat de psychiater in zijn rapport schrijft dat het vergrijp hem in verminderde mate kan worden toegerekend, eiste de officier een voorwaardelijke gevangenisstraf van acht maanden en een proeftijd van twee jaar. De Leidenaar moet zich verder houden aan de richtlijnen die de reclassering hem voorschrijft. De officier: "Eigenlijk is een onvoorwaardelijke straf hier op zijn plaats. Omdat er een sterke controle is op wat hij doet, volg ik het advies van de psychiater. Maar als dit nog eens gebeurt draait het onherroepelijk op een onvoorwaardelijke celstraf uit."

De advocaat van de Leidenaar kon zich verenigen met de voorwaardelijke eis, maar drong aan om de proeftijd te verhogen naar drie jaar en toezicht van de reclassering. Uitspraak 18 juli.

Incest-zaak Maurik draait om de geloofwaardigheid van het slachtoffer

Door Rob Hirdes
ARNHEM/MAURIK — Het gerechtshof in Arnhem behandelt volgende week in hoger beroep de zaak tegen twee broers uit Maurik, die ervan worden verdacht jarenlang hun zusje Marianne op beestachtige wijze seksueel te hebben misbruikt. In eerste instantie zijn de twee door de Arnhemse rechtbank, na een eis van twaalf jaar, veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf.

Bij de behandeling in hoger beroep heeft de verdediging een aantal getuigen uit de toenmalige onmiddellijke leef sfeer van het slachtoffer laten oproepen. Onder hen bevinden zich haar vader en moeder, haar oudste broer en drie van haar zusjes.

Ook zijn opgeroepen twee getuigen-deskundigen, die ernstig twijfelen aan de bevindingen van de seksuoloog prof. dr. F. Frenken. De hoogleraar onderzocht in opdracht van Justitie de verklaringen van het slachtoffer. Hij kwam tot de conclusie daaraan niet mag worden getwijfeld, gezien de details die het meisje had verteld. Maar strafpleiter mr. P. Bovens uit

Utrecht, die als raadsman van de twee terechtstaande broers optreedt, meent dat de geloofwaardigheid van het slachtoffer ernstig in het geding is.

Gedurende vijftien jaar is de nu 22-jarige Marianne volgens haar verklaringen door tenminste elf familieleden, vrienden en een buurman seksueel misbruikt. Dat gebeurde in slaapkamers, woonkamers, keukens, schuurtjes, in het toilet, in het bos, in de koeienstal en op de hooizolder van de ouderlijke boerderij in het Betuwse Maurik en in het ziekenhuis, waar ze werkte. De aard van het seksueel misbruik varieerde van masturbatie, stimulatie, anale seks, sado-masochistische seks, urolagnie en seks met dieren.

Volgens Bovens wekt de zeer lange periode, waarin dit seksuele misbruik zou hebben plaats gehad, de diversiteit en brutaliteit ervan alsmede het grote aantal betrokkenen ongelof op. Bovendien vraagt hij zich af in hoeverre kan worden gesproken van 'verklaringen' van het slachtoffer. Tijdens de langdurige verhoren heeft ze namelijk alleen maar kunnen knikken of schudden op haar voorgelegde omlijnde, open vragen. Dat gebeurde zowel bij de politie als bij de rechter-commissaris.

Frenken noemt het onvermogen te kunnen spreken over de gebeurtenissen een bekend beeld bij ernstige incest-slachtoffers. Frenken: „Zoiets zie je ook bij ernstig getraumatiseerde oorlogsslachtoffers. Ook die hebben moeite dingen bij de naam te noemen uit angst te worden teruggeworpen op het verleden.”

Volgens Frenken mag het niet zo zijn, dat plegers van incest vrij-

uit gaan, omdat de verklaringen van het slachtoffer op een andere manier tot stand komen dan verklaringen in andere misdrijfzaken. Juristen erkennen dit soort verklaringen veelal niet als bewijs. De hoogleraar vindt echter, dat in dit soort zaken andere normen moeten worden gehanteerd.

Op basis van gedragsstudies van ernstige incest-slachtoffers en na bestudering van de wijze waarop het Maurikse incest-slachtoffer is gehoord, komt Frenken tot de conclusie, dat niet mag worden getwijfeld aan de verklaringen van Marianne. Zijn conclusie wordt echter uit wetenschappelijke hoek aangevochten. Zowel de Leidse hoogleraar psychologie Wagenaar als de Utrechtse hoogleraar psychonomie Vroon van de universiteit van Utrecht komen de door Frenken gestelde criteria 'als hachelijk voor'.

Zij houden voornamelijk de mogelijkheid open, dat het slachtoffer gewild of ongewild feiten en gebeurtenissen door elkaar haalt. Ook komt het bij ernstige depressies voor, zo leert de geheugenspsychiatrie, dat het verleden negatief wordt geïnterpreteerd.

De rijkspolitie hield indertijd negen verdachten aan in de Maurikse zaak, onder wie de vader van het slachtoffer. Slechts in vier gevallen kwam het tot strafvervolgung. Naast de door de Arnhemse rechtbank veroordeelde twee broers werden ook een zwakbegeerde oom en een buurman veroordeeld tot één respectievelijk drie jaar. Tegen beiden was zes jaar geëist. Ook de buurman is tegen dat vonnis in beroep gegaan. De behandeling van die zaak volgt op die van de beide broers.

Voorwaardelijk voor ontucht met kleindochters

LEIDEN — De 76-jarige Leidenaar, die zich had vergrepen aan zijn kleindochters, is veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden. Ook wordt de man onder toezicht gesteld van de reclassering. De straf is in overeenstemming met de eis van de officier van justitie.

De veroordeelde sliep regelmatig met zijn dochter en kleindochters in één bed. Dat had er toe geleid dat hij verschillende malen met zijn kleindochters gemeenschap had. Tijdens de zitting was een psychiater tot de conclusie gekomen dat de kans tot de bejaarde man zich nogmaals aan dergelijke vergrijpen schuldig maakt, gering is.

LD 19-7

VV 29-07

Limburgs Dagblad voor Sittard en Geleen 28 juni

Klacht wegens smaad tegen politie Geleen
K. wil weer met 'Kids' beginnen

Van onze verslaggever
 GELEEN - De 30-jarige Geleendenaar K. die door de Maastrichtse rechtbank is veroordeeld wegens ontucht met kinderen en overtreding van de wapenwet, wil binnenkort weer met de jeugdclub 'Kids' beginnen. De activiteiten binnen 'Kids' waren begin dit jaar voor de politie aanleiding om een justitieel onderzoek tegen K. te starten. Dit leidde uiteindelijk tot vervolging en veroordeling. Het vonnis (12 weken en drie dagen) was gelijk aan het voorarrest, waardoor de Geleendenaar na de uitspraak van de rechtbank op vrije voeten kwam. Na de commotie die het politieonderzoek opleverde heeft de moeder van K. mede-oprichtster van 'Kids', de jeugdclub opgeheven, maar haar zoon kondigde gisteren aan met de activiteiten binnenkort weer te beginnen. Bovendien heeft hij bij de gemeentepolitie een klacht wegens smaad en laster ingediend tegen het hoofd van de afdeling jeugd- en zedenzaken van de Geleense politie. Die zou op 23 december van het vorig jaar in een uitzending van Omroep Limburg hebben verteld dat K. een pornofilm had vertoond aan kinderen. De Geleendenaar ontkent dit in alle toonaarden en hij wijst erop dat dit hem in de dagvaarding ook niet ten laste is gelegd. K. eist van de betreffende politieman dat hij zijn uitspraak „openbaar rectificeert“.

In beide artikelen uit het Limburgs Dagblad worden voornamen, achternaam en adres van K. voluit vermeld.

De Limburger 27 juni

Klacht wegens smaad tegen hoofd zeden-politie Geleen

Van onze verslaggeefster
 GELEEN - Gelener K., die in maart dit jaar door de rechtbank is veroordeeld wegens ontuchtige handelingen met kinderen in het door hemzelf opgerichte jeugdclubje KIDS, heeft een klacht wegens smaad dan wel laster ingediend tegen het hoofd van jeugd- en zedenzaken bij de Geleense politie, H. van Duuren. Van Duuren zou tijdens een radio-uitzending van de Omroep Limburg gezegd hebben dat K. een pornofilm aan de kinderen had vertoond. Een feit dat K. in alle toonaarden bestrijdt. Ook uit het strafrechtelijk onderzoek is volgens K. niet gebleken dat er pornofilms zijn vertoond, terwijl hem dat ook in de dagvaarding van de rechtbank niet ten laste werd gelegd. Overigens werd K. veroordeeld tot een vrijheidsstraf van 12 weken en 3 dagen, een periode gelijk aan de tijd dat hij in voorarrest zat. K. wil nu dat Van Duuren zijn uitspraken over de pornofilm in het openbaar rectificeert. Hij heeft de klacht gedeponereerd bij de Geleense korpschef Van Groenewoud. Deze wilde, evenals als Van Duuren zelf, geen commentaar geven op de zaak.

17 juli Limb. Dagblad

Ook straat- en schrijfverbod inzet kort geding
Moeder eist foto's van ontuchtige jeugdleider

Van onze verslaggever
 GELEEN - Een inwonster van Geleen gaat in een kort geding de negatieve opnamen van foto's die Geleendenaar K. van haar 10-jarige zoon zou hebben gemaakt tijdens een bijeenkomst van diens jeugdclub 'Kids'. De zaak dient 2 augustus voor de rechtbank in Maastricht. Verder wil ze dat hij een straatverbod krijgt opgelegd voor de straat waar zij en haar zoon wonen. Ook wil ze bepaald zien dat de voormalige leider van 'Kids' zich moet onthouden van briefwisseling met derden over haar zoon. K. heeft onlangs alle ouders van kinderen die lid waren van zijn jeugdclub schriftelijke informatie gestuurd over de zaak die tegen hem heeft gespeeld. Daarbij was ook een afschrift van de aanklacht die K. had ingediend tegen de vrouw die nu een kort geding tegen hem heeft aangespannen. Zij zou volgens K. onjuiste informatie over hem en de zaak hebben verspreid onder het onderwijsteam van de school van haar zoon. De officier van justitie heeft die klacht overigens afgewezen. **Herziening** K. zegt dat hij de opnamen van de kinderen niet wil afgeven omdat hij ze als bewijs wil overleggen bij de herziening van zijn vonnis, waar hij om wil gaan verzoeken. Bovendien, zo stelt de veroordeelde jeugdleider, kan de zoon in kwestie zich helemaal geen slachtoffer noemen omdat zijn naam helemaal niet voorkomt in de stukken die uiteindelijk tot zijn veroordeling hebben geleid. Om die reden kan naar zijn mening ook geen sprake zijn van een straat- of schrijfverbod. Overigens ontkent K. stellig dat de betreffende opnamen pornografisch van aard zouden zijn. „Er staan kinderen, op die gewoon bij mij in de flat aan het spelen waren. Het was een bloedhete dag en de kinderen droegen enkel een t-shirt en een onderbroekje. Van een van de kinderen was toevallig een geslachtsdeel zichtbaar toen ik het een foto nam. Dat was geheel toevallig. Het kind had dat eif gedaan. Meer was er niet aan de hand.“

De Limburger 19-7

KIDS-leider opnieuw voor rechtbank
Moeder eist foto's van zoon terug

Van onze verslaggeefster
 GELEEN - De in maart wegens ontuchtige handelingen veroordeelde Gelener K. moet op 2 augustus opnieuw voor de Maastrichtse rechtbank verschijnen. De moeder van een van de kinderen die lid waren van het door K. geleide jeugdclubje KIDS eist namelijk in kort geding de negatieven van de volgens haar pornografische foto's terug die van haar zoon zijn gemaakt. De vrouw eist verder dat de man voortaan uit de straat wegblijft waar zij woont en dat hij ophoudt met het sturen van brieven naar haar adres en dat van andere ouders. **Oprakelen** „Mijn zoon is nu net over het ergste heen. Tenslotte is het alweer een tijd geleden. Maar in plaats van de zaak te laten rusten, blijft K. de kwestie oprakelen. Met als gevolg dat mijn zoon iedere keer weer in paniek raakt als hij hem ziet.“ Daarom wil ze hem ook uit de straat weren. „Hij heeft hier niets te zoeken,“ verklaart de moeder. „Het is zo al erg genoeg geweest.“ Posingen om de negatieven goedschiks van de man terug te krijgen, zijn op niets uitgelopen. K. bestrijdt nog steeds dat hij pornografische opnamen heeft gemaakt. Daar is hij volgens eigen zeggen ook niet voor veroordeeld. Verder bestrijdt hij dat het betreffende jongetje als slachtoffer aangeduid kan worden. Hij zegt zijn beweringen te kunnen staven met verklaringen van andere ouders. „Er zijn inmiddels een heleboel nieuwe bewijzen boven tafel gekomen. Daarom ben ik ook bezig een herziening van het vonnis te krijgen. Dan zal wel blijken wie gelijk heeft.“ De KIDS-leider diende op 23 juni een klacht in bij de korpschef van de Geleense politie tegen het hoofd van jeugd- en zedenzaken, de heer Van Duuren. Deze zou tijdens een radio-uitzending hebben gezegd dat K. pornofilms toonde aan de leden van KIDS. De man vindt die uitspraak lasterlijk omdat tijdens de rechtszaak helemaal niet is gesproken over het vertonen van pornofilms. Hij eist dan ook rectificatie van de politie, maar heeft tot nu toe nog geen reactie ontvangen van de korpschef.

Seksschandaal tekent zich af in VS

WASHINGTON (AP) — In de Amerikaanse hoofdstad worden de contouren zichtbaar van een sekschandaal, waarbij hoge regeringsfunctionarissen betrokken zouden zijn. AD

Een aantal openbare aanklagers stelt een diepgaand onderzoek in naar onder andere homoseksuele prostituees, die contacten onderhielden met ambtenaren uit de regering van

president Bush en diens voorganger Ronald Reagan. De Washington Post onthulde dat een van de bezoekers van het bordeel een zo hoge functie vervulde, dat hij in juli 1988 een nachtelijke rondleiding door het Witte Huis kon geven voor een groep vrienden, onder wie twee mannelijke prostituees. Ook medewerkers van Congresleden zouden bij de affaire betrokken zijn.

De politie kwam de zaak op het spoor na twee invalen bij escortbureaus, met namen als „Dream Boys” en „Man to Man”, in een dure wijk van Washington. Uit inbeslag genomen stukken bleek dat er werd gefraudeerd met de betalingen, veelal per credit card, van klanten.

De „gebruikers” van de prostitutiedienst zouden de rekening hebben opgevoerd

op hun onkostenrekening. De Washington Times zegt te beschikken over een aantal doorslagen van credit card-afrekeningen, en derhalve over de namen van de bezoekers.

De affaire heeft intussen haar eerste slachtoffer geëist. Paul Balach, die voor minister van vervoer Elizabeth Dole de contacten met het Witte Huis verzorgde, heeft donderdag

avond zijn ontslag bekend gemaakt. Volgens het dagblad zou Balach een van de chefs van de escortbureaus zijn. Het is Balach verboden nog in zijn kantoor te komen.

Balach heeft tegenover de politie verklaard dat er na zijn bezoek aan het bordeel nog duizenden dollars werden afgeschreven van zijn rekening, kennelijk omdat men zijn credit card had weten te vervalsen.

EDMONTON JOURNAL
Psychologist pleads guilty to sex assault

A chartered psychologist has been suspended from practising his profession in Alberta after pleading guilty to sexually assaulting a pre-teen girl.

Robert John Keulers, 42, also pleaded guilty in a Westlock court last week to committing an act of gross indecency. He will be sentenced Aug. 8 in St. Albert.

Psychologists Association of Alberta president Leendert Mos said Monday that Keulers's suspension takes effect immediately, and will last at least until his sentencing.

The association has also begun its own investigation into the matter, and the suspension could be extended indefinitely by the association's discipline committee, Mos said.

Mos said the association was having difficulty getting in touch with Keulers to notify him of the suspension because his St. Albert home and business numbers are out of service.

A Journal source said Keulers worked as a psychologist for the provincial Solicitor General's Department more than five years ago, but details about his recent employment are sketchy.

Ontuchtaffaire Wervershover weer bij hof

(Van onze verslaggever)

DEN HAAG — De Hoge Raad heeft de rechtszaak tegen de 64-jarige A. G. K. uit Wervershoof, die veroordeeld werd wegens het plegen van ontucht met zijn dochter, terugverwezen naar het gerechtshof in Den Haag.

De man bekende in 1985 dat hij tussen 1975 en 1980 meerdere malen gemeenschap had met zijn dochter. Het gerechtshof in Amsterdam veroordeelde hem daarvoor in hoger beroep tot zes maanden gevangenisstraf.

Tegen deze straf ging de man in cassatie, omdat zijn bekentenis onder druk tot stand zou zijn gekomen. De politie zou hebben gezegd dat hij nog minstens dertig dagen zou worden vastgehouden als hij geen bekentenis aflegde.

De Hoge Raad heeft nu beslist dat het arrest van het Amsterdamse hof niet goed is gemotiveerd. De zaak moet daarom opnieuw worden behandeld, deze keer door het gerechtshof in Den Haag.

Eis van vier jaar wegens incest en mishandeling

ROERMOND (GPD) — „U hebt uw dochter in de lente van haar leven op beestachtige wijze de grond in geboord”, fulmineerde officier van justitie Oelmeijer gisteren tegen een 49-jarige Heerlenaar. Hij stond gisteren terecht wegens incest van mei '81 tot juli '86 met een van zijn dochters. In '81 was zijn dochter twaalf jaar. De man hoorde vier jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf tegen zich eisen.

De Heerlenaar heeft steeds ontkend zijn oudste dochter vele malen verkracht te hebben. Ook zou hij haar niet hebben mishandeld door sigarettepeuken op haar borst uit te drukken en door een kapotte bierfles over haar rug te trekken. Wel gaf hij toe ontucht gepleegd te hebben met zijn jongste dochter.

Dat hij het kind ontuchtig had bejegend, zag de officier als 'tekenend' voor het gedrag van de man. „Dat overtuigt mij mede dat de verklaringen van uw oudste dochter juist zijn”, zei Oelmeijer, die als bewijsmateriaal tevens de littekens van de brandwond opvoerde.

Verder hadden verscheidene hulpverleners verklaard dat het

meisje incestervaringen had. Een van hen had ontdekt dat zij een heel schrift had volgeschreven met gedichten. Uit een gedicht bleek meteen dat zij incest-slachtoffer was. De dochter had haar beschuldigingen op twee cassettebandjes ingesproken en die naar de politie gebracht. Om andere pijnen te voelen dan die van de verkrachtingen gebruikte ze LSD en sneed ze zich met een aardappelmessje in een been, zo deed rechter Te Strake 'met aarzeling en tegenzin' uit de doeken.

De verdachte over zijn oudste dochter: „Zij heeft een enorme fantasie. Die verkrachtingen zijn misschien wel gedaan door iemand die ze kende via de drugs”. Volgens de man is zijn vrouw (van wie hij inmiddels is gescheiden) de kwade genius achter de beschuldigingen. De psychiater noemde de man minder toerekeningsvatbaar, omdat hij geen oog voor de realiteit heeft. Hij zou een 'failliet mens' zijn, iemand die geen vader, moeder, vrouw, kinderen en geen vrienden meer heeft. De rechtbank doet 1 augustus uitspraak.

S312 NOS-TT 312 za 8-jul 18.22:06

Man bekend ontucht met twee nichtjes

LEIDEN — Een 41-jarige Leidenaar is deze week aangehouden op verdenking van ontucht met twee nichtjes. De man heeft een volledige bekentenis afgelegd.

De ontucht begon in 1983 met het oudste meisje dat zo'n tien jaar was. Het duurde twee jaar, totdat de familie de onzedelijke handelingen ontdekte. De kwestie werd binnen de familie uitgesproken en bijgelegd. Maar nog datzelfde jaar begon de man zich te vergrijpen aan zijn jongste nichtje, dat ook nog geen tien jaar was. Omdat de familierelatie verwaterde, duurde ook deze ontucht twee jaar tot in 1987.

De zaak is evenwel pas onlangs uitgekomen, omdat het jongste meisje erachter kwam dat haar zusje ook door de oom was misbruikt. Het oudste meisje is nog steeds in behandeling als gevolg van de ontucht.

Stiefdochter acht jaar lang misbruikt

DEN HAAG — Een 51-jarige Hagenaar heeft acht jaar lang zijn (minderjarige) stiefdochter seksueel misbruikt. Hij is gearresteerd. Volgens de politie had de man de gewoonte om de moeder van het meisje te slaan, als het kind niet mee wilde werken. Het meisje heeft onlangs zelf aangifte gedaan. De man misbruikte zijn stiefdochter „wekelijks, soms dagelijks”, aldus de politiewoordvoerder. Het meisje was elf jaar oud toen de man het voor de eerste maal verkrachtte.

Agent geschorst voor ontucht

ROTTERDAM — Een 36-jarige hoofdagent van bureau Slinge in Rotterdam wordt verdacht van ontucht en 'schennis van de openbare eerbareid'. De man is zondag geschorst en is hechtenis genomen, zo heeft de politie pas gisteren bekend gemaakt. De rijksrecherche heeft de zaak in onderzoek.

'Tante Julia' vrijgesproken

ROTTERDAM — Een 56-jarige vrouw uit Spijkenisse is vanmorgen vrijgesproken van het plegen van ontucht met meerdere drie- tot achtjarige buurkinderen. De Rotterdamse rechtbank achtte niet bewezen dat de vrouw (door de kinderen 'tante Julia' genoemd) de ontucht inderdaad had gepleegd. De aanklacht tegen Tante Julia was voornamelijk gebaseerd op getuigenissen van de betrokken ouders, die de verhalen over ontucht van hun kinderen hadden gehoord. Tegen de verdachte was zes maanden gevangenisstraf voorwaardelijk geëist.

Agent verdacht van zedendelict

ZAANSTAD — De rijksrecherche is deze week op verzoek van de gemeentepolitie Zaanstad een onderzoek begonnen tegen een 32-jarige hoofdagent van de gemeentepolitie. De man wordt verdacht van een zedenmisdrijf. Over de toedracht van het delict wil de politie geen mededelingen doen. Tijdens de duur van het onderzoek is de agent geschorst, zo heeft een woordvoerder van de politie vrijdag meegedeeld.

W 4-07

VK 1-07

W 7-07

VV 26-7

Deskundologica 122

Kanjers

Sekstant
juli '89

De IKON (Interkerkelijke Omroep Nederland), een van onze kleine zendgemachtigden, heeft nogal wat ervaring met het maken van gedramatiseerde documentaires. Men pakt het gevoelige onderwerp bij de kop en verwerkt dat tot begrijpelijke en goed aansprekende situaties in het dagelijks leven, meestal in een gezin. Die worden gespeeld door amateurs, vaak met een zodanig "natuurel" dat je absoluut niet twijfelt aan de werkelijkheid van het gebeuren. Het gaat soms nog verder: als er na de eigenlijke uitzending met de spelers voor de camera wordt teruggeblikt, dan maakt dat een heel toneelmatige indruk, omdat de eerder gespeelde scènes zo natuurlijk waren.

Al een jaar of drie geleden liep Boudewijn Klap, vroeger hoofd jeugd uitzendingen van de AVRO en sinds een aantal jaren een belangrijk man bij de IKON, rond met het plan om een gedramatiseerde documentaire te maken over vriendschap en intimiteit, seks en relaties van jongeren in de leeftijd van veertien tot achttien jaar. Dat plan werd een beetje doorkruist door de komst van de AIDS en de condoom-campagnes. Je kunt, om het zo maar eens te zeggen, tegenwoordig niet meer om het condoom heen.

Na de nodige aanpassingen ontstond de vijfdeelige televisieserie Kanjers, die door de IKON werd uitgezonden van 19 februari t/m 19 maart 1989. Over die televisieserie is nu ook een boekje uitgekomen onder de titel: Kanjers, jongeren en sex. Geschreven door Mary Michon en Karel Eykman en uitgegeven door ANTHOS en IKON. Op de omslag staan de vier hoofdpersonen: Marjoke, Francien, Joop en Pieter, alle vier 15 jaar en op de MAVO samen in de 3e klas.

Van eerste zoen tot orgasme

Het is een wat apart boekje geworden. Eerst is er een inleiding van een kleine dertig bladzijden, die een overzicht geeft van de meest voorkomende vragen en seksproblemen in de puberteit. Vriendschap, verliefdheid, onzekerheid, intimiteit, eerste zoen, zaadlozing, ongesteld zijn, masturberen, orgasme, vrijen en de dreiging van AIDS, chaos in je hoofd en buik, kwetsbaar zijn en wat laat je merken aan een ander. Dat komt allemaal aan de orde tegen de achtergrond van een te maken televisieserie. Er is met veel meisjes en jongens gepraat, maar ook met onderwijzers en met ouders. Uit die gesprekken worden korte stukjes, van vijf tot vijftien regels letterlijk opgenomen.

Daarna wordt ieder van de vijf televisieuitzendingen afzonderlijk op twee manieren bekeken. Eerst vanuit de achtergrond, door Mary Michon en dan vanuit het tekstboek van de uitzending, door

Soms pesten die meiden en jongens je.
"Mijnheer, wat is kontneuken en kunt u tekenen hoe dat gaat?"

biologieleraar, 36 jaar, 4 LBO

Karel Eykman. Daardoor kom je de meeste voorvallen twee keer tegen, maar met een wat verschillend accent. Dat is wel "leerzaam", om zo'n ouderwets woord te gebruiken, maar het is niet bevorderlijk voor de gang van het verhaal. Het is best mogelijk, dat jongeren, die zelf midden in die problematiek zitten, het wel boeiend vinden om de belangrijke zaken twee keer te lezen.

Condoomautomaat

Kanjers I begint met het plaatsen van een condoomautomaat op school, iets dat naar mijn beste weten in Nederland nog niet heeft plaatsgevonden. Het is wel een onderwerp dat in veel discussies met ouerraden en op ouderavonden aan de orde gesteld wordt. In Denemarken worden trouwens condooms door de schoolgeneeskundige dienst uitgereikt.

In die eerste uitzending: "It ook een scène plaats waarbij Pieter, bij het wachten op de bus, aan Francien een judogreep zal uitleggen. Francien glijdt onderuit en "toen had hij opeens alle twee haar borsten vol in zijn handen". Dat is een soort sleutelmoment, Pieter had het niet zo bedoeld, maar Francien ziet het alleen maar als raffinement. "Waarom moeten er opeens weer handen en borsten aan te pas komen. Gatsie."

In Kanjers II gaat het over de invloed van de *peergroup*. De andere jongens en meisjes, zelfde klas, zelfde leeftijd, die tesamen het model vormen, waaraan je moet beantwoorden. "Je wilt er toch bijhoren." Het gaat voorts over de grillige stemmingen, de wisselende buien die Karel Eykman met een leuke term "pats-boem gedrag" noemt. Het ene moment wil je wel naar de film, maar een uur later moet je er niet aan denken.

In het derde deel spelen de ervaringen van ouders mee, die hun kinderen willen behoeden voor een zelfde belevenis. De moeder

Als ik naar borsten kijk van meisjes in de klas word ik al helemaal warm.

jongen, 14 jaar, 3 MAVO

Mary Michon & Karel Eykman

KANJERS

ANTHOS

JONGEREN EN SEX

van Marjoke moest zelf trouwen en wil haar dochter dat besparen. Ze komt te pas en te onpas met condooms aandragen, terwijl Marjoke daar eigenlijk nog niet aan toe is. Het is een begrijpelijke handeling, en eigenlijk moet je ook heel verheugd zijn over het feit dat ouders acceptierend staan tegenover condoomgebruik. Maar je zou ze graag een wat minder opdringerige houding willen aanleren. (Overigens denk ik dat ouders condooms moeten klaarleggen in het badkamerkastje; het één keer meedelen en er dan niet steeds op terugkomen). De vader van Marjoke vindt dat een condoomautomaat op school een beetje te ver gaat. "Dan wordt de verantwoordelijkheid van de ouders afgenomen en de school neemt die over. Het tedere van seksualiteit gaat er zo van af."

Verder wordt in dat derde deel heel duidelijk aangegeven wat voor schrikreactie het kan geven als iemand plotseling met een condoom op de proppen komt, terwijl eigenlijk de bedoeling om vergaand te vrijen nog niet is uitgesproken.

De volgende "aflevering" geeft aan hoe een meisjesvriendschap op de proef gesteld wordt wanneer een van de beide vriendinnen plotseling wel geslachtelijke ervaring heeft opgedaan en de ander niet. "Maar dat ze geneukt had dat zat Marjoke dwars. Nu had ze een vriendin die het echt gedaan had. De hele stad, de hele school, misschien de halve klas had het waarschijnlijk al echt met iemand gedaan, alleen zij en nog een paar trutten hadden geen enkele ervaring. Binnen de kortste keren was ze zestien en nog steeds maagd. Dan kon je het verder wel vergeten" (...)

Om je rot te schrikken

Het laatste deel gaat over het strandfeest op het einde van het schooljaar. De voorbereidingen van de echte "beach-party", een watergevecht tussen twee jongens, die elkaar de zwembroek uit-

Waanzinnig verliefd ben ik op een meisje uit 4 MAVO. Samen hebben we gym, dus ik kan naar haar kijken.

meisje, 16 jaar, 2 MBO

Al dat gezeik over AIDS. Ja, als zo'n meisje nu met condoom wil, doe ik het want anders gebeurt er niks.

jongens, 15 jaar, 3 LTS

trekken en dan een erectie krijgen. "Joop was zich rot geschrokken toen hij onder het stoeien merkte dat hij een stijve begon te krijgen. Hij kon het echt niet helpen. Wat nou? Hij was toch zeker geen nuchter mietje? Hoe moest dat nu als je ook van jongens een beetje geil kon worden?"

Het vrijen van Marjoke met Pieter heeft een voorspelbaar eind. Pieter komt alleen bij het aaien al klaar. Dat komt trouwens nog een keer eerder in de serie voor en ik denk dat zoiets heel realistisch is en vaak gebeurt bij beginnende minnaars.

Ten slotte worden "de echte Kanjers" even besproken, ze zijn wat ouder dan de rollen die ze hebben moeten spelen en ook nu is het een soort démasqué, wat voor mij niet had gehoeven.

Er volgt een lijst van nuttige informatie en adressen, die een beetje met de losse hand is gemaakt. Adressen veranderen natuurlijk altijd, dus bij een herdruk moet de SOA Stichting een nieuw adres krijgen. Maar waarom moet Eerste liefde, eerste sex, van Pieter Stegeman en Noor Kanis, bij Uitgeverij Becht worden vermeld als P. Stepman, MacKanis en Beent?

Overigens zal het lezerspubliek wel uitmaken of er inderdaad een herdruk nodig is. Ik vind het moeilijk om in te schatten of jongeren geboeid worden door zo'n half-documentair boekje. De inhoud is echter belangrijk genoeg. Het taalgebruik lijkt zeer toegesneden op de doelgroep. Er wordt de nodige malen "in een deuk gevallen", en ook "doei", "oetlui" en "maf" staan in de juiste toonsoort.

Bij een herdruk zouden wat moeilijke woorden zoals "topografie" (Boudewijn, schoolmeester!) en "assertief" vervangen kunnen worden. Misschien moet ook nog eens gekeken worden naar de goedbedoelde clichés die Mary weggeeft als het over homo-gevoelens gaat. "Ook heeft een groot aantal heteroseksuelen contacten met vrouwen en meiden of mannen en jongens van hun eigen sekse. Dat hoeft niet te betekenen dat je homo bent." Alsof dat iets heel gruwelijks en verwerpelijks is. Waarom niet gewoon zeggen dat heel veel mensen seksueel geprikkeld kunnen worden door mannen en vrouwen? Dan heb je ook geen etiketten meer nodig. Die vallen onbewust altijd negatief uit voor jongens en meisjes die zich (ook) aangetrokken voelen tot de eigen sekse.

Philip den Bouwmeester

Literatuur

Mary Michon & Karel Eykman: *Kanjers, jongeren en sex*. ANTHOS/IKCN, Baarn, 1989, 117.50.

In een maf pak tegen het Kwaad

Weinig vleermuizen op Neerlands eerste Batmanparty *TR 24*

Van een onzer verslaggeefsters
KOOG AAN DE ZAAAN - Batman in Koog aan de Zaan bleek Batman 'in the House', maar wie verwacht had in gebouw Waakzaamheid veel vleermuisachtigen aan te treffen kwam bedrogen uit.

Op Nederlands eerste officiële Batmanparty kwam precies één Batman opdagen, compleet met Robin en de batmobiël. En dat terwijl Robin al vele afleveringen geleden uit de serie was geschreven vanwege beeerde schandknaap-activiteiten. In de nieuwe Batman-film - binnenkort in een bioscoop 'bij u in de buurt' - bindt de held dan ook geheel alleen de strijd met het kwaad aan, wat niet kon verhinderen dat deze film binnen twee weken het grootste kassucces in de Amerikaanse filmgeschiedenis werd. In Koog aan de Zaan beperkten Batman en zijn jonge vriend zich tot het

speurend afzoeken van de menigte, die zich in trance danste op de dreun van house en acid-muziek. Erg veel moeite met het onderscheiden van Het Kwaad hadden ze niet: de groene haardossen van de talloze Groene Jokers flitsten prachtig op in het ritmisch aan- en uitflitsende black light.

Het moeten er teveel geweest zijn, want onze helden verdwenen al gauw met de cape tussen de benen, onbewust van het feit dat een groene uitdossing een besparing van tien piek betekende. „Ik vind niet zoveel aan dat hele batmangedoe, hoor“, zei een Zaanlander, „maar tja, als je d'r gratis in kunt komen door je haar groen te verven, wil ik dat best doen.“

Nee, dan Rietveld-student Joep Buijs uit Amsterdam, die zijn zelf ontworpen Batman T-shirts aan de feestgangers probeerde te slijten. Een Batmanfanaat, naar eigen zeggen. „Ik denk dat het komt omdat ik

die films zag toen ik een jaar of zes was en kort daarop overleed mijn vader en voor mij is Batman, wiens ouders zoals je weet door misdadigers werden doodgeschoten, altijd De Held gebleven.“ Wat spreekt hem nou zo aan in de vleerman? „Dat geschifte in die man, denk ik. Dat-ie daar in zo'n maf pak tegen het kwaad optrekt, dat vind ik wel mooi.“

Binnenkort opent Buijs een expositie van op Batman geïnspireerd abstract werk in de Amsterdamse discotheek Mazzo. Met de verkoop van zijn T-shirtjes liep het deze avond nog niet zo lekker, maar dat zal ongetwijfeld goedkomen als de Batman-rage na het uitkomen van de film serieus losbarst. En met TV Veronique heeft Buijs ook al contacten: „Er is toch niets tegen een beetje commercieel denken?“

Zoals Robin gezegd zou hebben: 'Good thinking, Batman!'

Af en toe was ook het optreden van een spreker, die als gevolg van de zenuwen, de hitte, de haast of een combinatie daarvan voor het congres aanleiding onverbiddelijk de zijde te kiezen van het Partijbestuur.

Zo vergaloppeerde de woordvoerder van Leiden, Groningen en nog enkele afdelingen zich toen hij het voor de pedo-seksuelen opnam. Letterlijk zei hij tot het congres: "Lang niet iedereen die pedo-seksueel is maakt zich schuldig aan kindermishandeling." Door deze uitspraak was het congres bepaald niet gerustgesteld.

Voorhuis
(PJA)
15 juli

Batman en Robin in ongebruikelijke pose.

Illustratie Studio GAG

Vijftigjarige Batman is weer een loner

Hij was de afgelopen jaren in de versukkeling geraakt, maar Batman is weer helemaal terug. Zijn vertrouwde Bat-logo pronkt op de nieuwe Prince-elpee, de nieuwe film *Batman* trekt in Amerika volle bioscoopzalen en ook als stripheld doet de *Dark Knight* het goed. In aanmerking genomen dat de concurrentie in de superhelden-branche moordend is, en vijftig jaar misdaad bestrijden niet in de koude kleren gaat zitten, mag de comeback van Batman opmerkelijk worden genoemd.

Dat de *Caped Crusader* ook op gevorderde leeftijd korte metten met schurken, boeven en criminelen blijft maken, heeft hij voor een belangrijk deel te danken aan de Amerikaanse striptekenaar Frank Miller, die in 1986 *De terugkeer van de Dark Knight* tekende. Batman laat daarin zien er in de loop der jaren bepaald niet zachtzinniger op te zijn geworden. Batman geeft de uiterst gewelddadige misdadigersbendes van Gotham city een koekje van eigen deeg.

Dat leidt in Millers stripalbum tot een televisiedebat tussen vóóren tegenstanders van Batman. Terwijl panelleden zich buigen over de vraag of Batman moet worden gearresteerd wegens omdat hij veelvuldig het recht in eigen hand neemt, bindt Batman de strijd aan met de door en door slechte Joker. Bob Kane, de geestelijk vader van Batman, had er wel wat moeite mee zijn creatie in

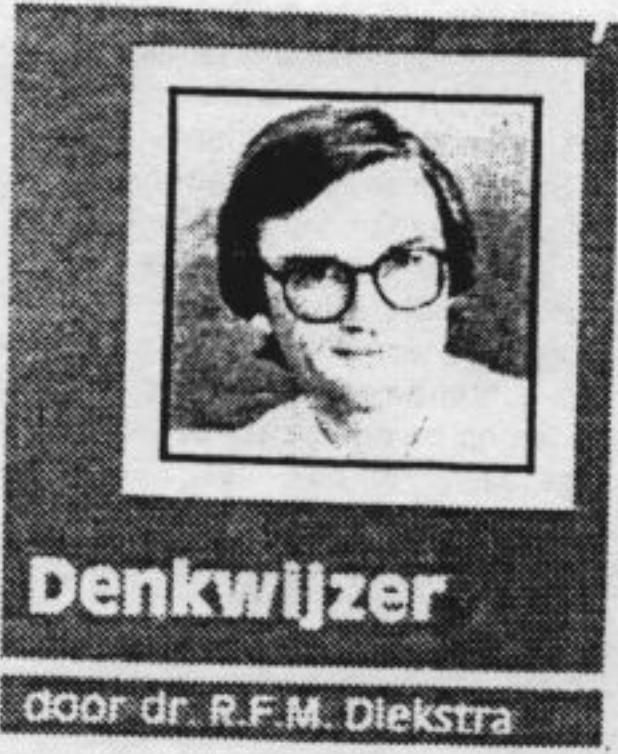
het verhaal van Miller te herkennen: „Miller heeft z'n verhaal een nogal politieke lading gegeven. Het is mij een tikje te rechts.“

Kane bedacht Batman vijftig jaar geleden als antwoord op de succesvolle held Superman. In de eerste opzet noemde hij zijn schepping Birdman, maar een tekening van Leonardo da Vinci waarop een mens met behulp van ingenieuze vleermuisachtige vleugels kon vliegen, bracht hem op andere gedachten. Batmans aartsvijand de Joker heeft een even indrukwekkende achtergrond: Kane inspireerde hem op een verhaal van Victor Hugo, waarin een jongen na een mondoperatie een eeuwige grijns op zijn gezicht kreeg. Robin, het jonge hulpje van Batman, werd ontleend aan Robin Hood.

Met deze Robin gaat het niet zo goed. In de televisieserie die in de jaren zestig op menig schoolplein enthousiast werd nagevolgd, was hij nog de onafscheidelijke buddy van Batman. In *Miller's Dark Knight* is Robin abrupt van sekse veranderd, en hoewel dat een kortdaat meisje heeft opgeleverd, is Robin toch enigszins naar het tweede plan verwezen. In de Batman-film werd Robin rigoureuus geschrapt. Batman is net als vijftig jaar geleden weer een loner, en dat is misschien maar beter ook, want vroeg of laat zou dat gescharrel met een minderjarig jongetje hem in een lastig parket hebben gebracht.

Bang zijn om te veel van iemand te gaan houden

HC
17/04

Denkwijzer

door dr. R.F.M. Diekstra

Als we de laatste 50.000 jaar opsplitsen in mensenlevens met een duur van ongeveer 62 jaar elk, dan hebben we bij elkaar ongeveer zo'n 800 levens. Van die 800 levens heeft de mensheid er ruim 650 in hollen doorgebracht. Pas in de laatste 70 levens is het mogelijk geweest om op een effectieve manier te communiceren van het ene leven met het volgende — door het schrijven in woorden of andere symbolen. Pas tijdens de laatste zes levens hebben mensen woorden zwart op wit gedrukt kunnen zien. Pas tijdens de laatste vier levens is het mogelijk geweest om met enige mate van precisie tijd te kunnen meten. Pas tijdens de laatste twee levens kennen mensen het gebruik van de benzine- of de elektro-motor. Pas in het laatste leven, het 800ste, hebben mensen de overgrote meerderheid van de goederen geproduceerd die ze nu dagelijks gebruiken zoals de wasmachine, de televisie, hifi-installatie, computer, elektrische broodrooster en zelfs, heel eenvoudig, de balpen.

Dit 800ste leven is verschillend van alle voorafgaande vanwege de enorme omvang en snelheid van verandering in alle sferen van het menselijk bestaan. Een van die sferen is de verblijfplaats van mensen. Tegenwoordig verandert 60 procent of meer van de mensen ten minste één keer en vaak zelfs meerdere keren per jaar voor enkele weken van verblijfplaats. We noemen dat met vakantie gaan, wat letterlijk wil zeggen dat we een lege plaats achterlaten. In het 799ste leven ging nog geen 5 procent van de bevolking met vakantie. Ze bleven hun hele leven waar ze waren.

In dat leven kozen mensen ook nog een beroep en een vestigingsplaats voor het leven, of in ieder geval voor het belangrijkste deel ervan. Net zoals ze dat met een partner, kennissen en vrienden deden.

Tegenwoordig zijn er tal van mensen die vanwege hun werk af en toe regelmatig of heel vaak van huis weg zijn. Voor veel beroepen geldt zelfs dat iemand ze alleen maar kan aanleren en uitoefenen door van verblijfplaats te veranderen. Voor studies, universitair of anderszins, moeten jongeren meestal hun ouderlijk huis verlaten en zich in een andere stad vestigen. Hebben ze eenmaal het beroep van hun keuze op een universiteit, bij een multinational, op een ministerie of in de politiek of waar dan ook te pakken, dan moeten ze opnieuw regelmatig hun biezen pakken. Niet alleen voor een dag of wat, maar vaak ook voor meerdere jaren, omdat hun werkgever hen naar verschillende vestigingsplaatsen kan sturen.

Daarnaast zijn er steeds meer mensen die in de loop van hun leven verschillende keren van werk en dus werkplaats veranderen, zonder dat ze van verblijfplaats veranderen. En ten slotte zijn er tal van mensen

die van verblijfplaats veranderen zonder dat ze van werk veranderen. De reden daarvan is meestal het schipbreuk lijden van een partnerrelatie, waardoor ten minste een van de exen, en vaak beiden, naar een andere woonplek moeten omzien.

Vervanging

Het gevolg is dat massa's mensen voortdurend op zoek zijn — op zoek naar nieuwe sociale contacten, kennissen, vrienden, partners — die voor kortere of langere tijd degenen moeten vervangen die er nu niet zijn of die niet langer interessant zijn omdat we niet langer werk of andere interesses met ze delen. Veel mensen zijn zelfs tijdens de paar dagen dat ze op vakantie zijn — weg van hun familie en hun normale sociale netwerk — al meteen weer op zoek naar vervanging. De verheerlijkte gezichten, wanneer het ene Nederlandse echtpaar ergens in de Middellandse bush-bush het andere echtpaar ontdekt en dan ook nog ontdekt dat ze 'ergens gezamenlijke kennissen hebben', spreekt in dit opzicht boekdelen. De psycholoog Milgram heeft berekend dat de gemiddelde westerling tegenwoordig zo tussen de 500 en 1500 kennissen heeft. Onder die kennissen bevinden zich nogal wat mensen met wie ooit als buurman, collega, minnaar of school/studiegenoot een vriendschapsrelatie heeft bestaan. Die is door verschillen in levensloop verbroken, of in ieder geval zo weinig intensief geworden dat niet meer van vriendschap kan worden gesproken. In ons 800ste leven zijn we daarom gedwongen, willen we voldoende aan onze sociale behoeften tegemoet komen, om het vermogen aan te leren snel vriendschapsrelaties te vormen en ook weer snel te kunnen verbreken of in ieder geval terug te brengen tot het niveau van dat van 'een gewone kennis'. Net zoals bij werk is ook bij relaties 'tijdelijkheid' het sleutelwoord. Maar wat is het effect van die tijdelijkheid of vluchtigheid van relaties op onze

geestelijke gezondheid en onze levenshouding? Er valt een duidelijk antwoord op die vraag te geven: gevoelens van onzekerheid.

Hartstocht

Om dat te begrijpen is het nuttig uit te leggen wat psychologisch gezien de voornaamste kenmerken van vriendschap zijn. Een vriend is iemand met wie we een zekere mate van intimiteit hebben en een bepaalde mate van betrokkenheid voelen. Intimiteit wil zeggen, dat we persoonlijke gevoelens en ervaringen, zowel plezierige als pijnlijke, met elkaar uitwisselen en dat doen in de verwachting dat die uitwisseling vertrouwelijk is. Betrokkenheid wil zeggen, dat het welzijn van de ander ons interesseert en dat we bereid zijn ons daarvoor in te spannen. Een vriend wordt een liefdespartner als naast intimiteit en betrokkenheid ook nog hartstocht de relatie kenmerkt. Hartstocht wil zeggen dat we sterke lichamelijke gevoelens ervaren en uitdrukken in de intieme omgang met de ander.

Iemand die voortdurend vriendschapsrelaties verbreekt en nieuwe vriendschappen probeert op te bouwen, die moet dus steeds met nieuwe mensen intiem worden en zich steeds weer bij andere mensen betrokken gaan voelen. Het is vermoedelijk zo, dat aan ons vermogen om dat te kunnen en te willen een grens is. Het zal duidelijk zijn dat we niet gemakkelijk in staat zijn om met pakweg twintig mensen in ons leven zowel intimiteit als betrokkenheid te voelen, zelfs niet als we ze over twintig jaar kunnen uitsmeren. Zo iets vergt eenvoudig te veel emotionele energie en leidt tot innerlijke verwarring, omdat we dan bijvoorbeeld bij de ene vriend intiem en betrokken over de andere vriend zouden moeten spreken en omgekeerd.

Vrijblijvend

Om zichzelf daartegen te beschermen en toch enigszins aan de behoefte aan intieme, 'close' contacten

Onderzoek euthanasie bij kind vastgelopen

TR
13

UTRECHT (ANP) — Ook een nader onderzoek van de inspectie volksgezondheid naar het verstrekken van zogenaemde euthanasiepillen aan kinderen met kanker is vastgelopen doordat de betrokken artsen zich op hun geheimhoudingsplicht beroepen.

Dit blijkt uit een brief die minister Brinkman van welzijn, volksgezondheid en cultuur aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. Aanleiding was de mededeling, eind 1987, van de Amsterdamse kankerspecialist prof. J. Voûte, dat hij ongeneeslijk zieke jongeren, als ze er zelf over begonnen, een pil mee naar huis gaf waarmee ze op een zelf gekozen ogenblik een einde aan hun leven konden maken. Hij waarschuwde in dergelijke gevallen de betrokken huisarts.

Medisch handelen

In antwoord op Kamervragen hebben Brinkman en zijn collega Kort-hals Altes van justitie toegezegd dat de inspecteur van de volksgezondheid in Noord-Holland een nader onderzoek zou instellen naar het medisch handelen van de bij individuele gevallen betrokken huisartsen.

Daarbij moest het gaan om de verantwoordelijkheid van arts, ouders en kind bij de besluitvorming, het effect van de directe beschikbaarheid van de pillen op de patiënt en diens ouders, de begeleiding door de huisarts en het aantal gevallen waarin de euthanasiepillen daad-

werkelijk zijn gebruikt.

Het medisch beroepsgeheim heeft het volgens Brinkman onmogelijk gemaakt een beeld van de gebeurtenissen te krijgen. Als het om patiëntengegevens gaat, kunnen artsen zich beroepen op het beroepsgeheim en — tegenover de rechter — op hun verschoningsrecht. Dat het in dit geval om onbekende patiënten en om onbekende artsen ging, vormde een extra barrière, aldus Brinkman.

Identiteit

De huisartsen lieten prof. Voûte weten dat ze niet wilden dat hij hun naam aan de inspecteur gaf. Het onderzoek naar de identiteit van de huisartsen die euthanasie hebben uitgevoerd bij ongeneeslijk zieke minderjarigen of die hulp hebben verleend bij zelfdoding, is daardoor in het beginstadium blijven steken. Voûte wilde toen ook niet meer meewerken aan het onderzoek.

Er zijn geen klachten binnengekomen van patiënten, hun familie of nabestaanden, zodat de betrokken huisartsen ook op die manier niet te vinden zijn. De geneeskundig inspecteur is op grond van de Gezondheidswet niet bevoegd om de dossiers van individuele patiënten in te zien. Artikelen in het wetboek van strafvordering maken onderzoek naar gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen evenmin mogelijk.

Begin jaren tachtig is Voûte met het

verstrekken van euthanasiepillen begonnen. Toen dat in 1987 bekend werd, zei de kinderarts de pillen alleen mee te geven aan jongeren die lange tijd bij hem onder behandeling zijn. Hij zei te vermoeden dat hij de enige arts was die patiënten de pillen meegeeft.

„Euthanasie is voor mij: mooi dood gaan. En als je dat mooi wilt doen, moet je het zelf doen, aldus Voûte destijds in Trouw.

Hij benadrukte dat het meegeven van euthanasiepillen hooguit een paar keer per jaar gebeurt.

tegemoet te komen, hebben we de neiging nieuwe relaties te zoeken waarin ten minste intimiteit en hartstocht aanwezig zijn. Vriendschap wordt 'geërotiseerd'. Dat zien we vooral bij mensen die gescheiden zijn en vervolgens aan de los-vaste relaties zijn gegaan. Een of twee avonden per week zijn ze met een ander intiem, gaan ermee naar bed en doen er andere meer of minder opwindende dingen mee. Maar dan moet hij of zij toch weer even een paar dagen oprotten. Zulke relaties zijn letterlijk 'vrijblijvend', men wil vrij blijven, zich niet committeren. De angst zich helemaal te binden is in feite de angst voor de pijnlijke van de gevoelens wanneer iemand van de een op de andere dag de relatie toch weer zou verbreken. Die houding bestaat overigens niet alleen bij of tussen partners, maar ook bij ouders ten opzichte van kinderen. Moeders beschermen zich soms tegen een al te sterke binding met hun kinderen, en dus tegen al te veel pijn als die kinderen het huis verlaten, door een baan te nemen en zodoende iets anders te hebben om zich aan te binden als het nest leeg is. Vermoedelijk is het ook zo dat veel jongeren geen ouder meer willen worden, geen kinderen willen krijgen vanwege dezelfde bindingsangst.

Op drift

In het 800ste leven beschermen we ons tegen de vluchtigheid van relaties door ons vluchtig of zelfs helemaal niet te binden. Dat maakt het ons gemakkelijker om harder tegenover anderen te zijn, ze eerder de wacht aan te zeggen als ze ons niet meer bevallen. Maar het paradoxale effect daarvan is natuurlijk dat we steeds vaker en steeds jonger op drift raken. Een droevige illustratie daarvan vond ik in het dagboek van een 13-jarig meisje dat na de scheiding van haar ouders schreef: „Ik heb maar besloten dat het beter is om van niemand te houden, omdat als je van iemand houdt en dan van hem gescheiden wordt, dat te veel pijn doet.”

Inzagerecht privé-gegevens zegt

AC 11/7/89

ALKMAAR/REGIO — Er zijn nauwelijks burgers die gebruik maken van de mogelijkheid hun persoonsgegevens in te zien bij de gemeente waarin ze wonen, of bij de verenigingen waarbij ze zijn aangesloten. Ook toont men geen interesse in het feit waar welke privé-gegevens liggen opgeslagen. Per 1 juli is een nieuwe wet van kracht die dit alles regelt. In Alkmaar heeft één persoon zijn gegevens opgevraagd. In de andere gemeenten is de interesse evenzeer nihil. De betrokken ambtenaren noemen de televisiespot over de invoering van de nieuwe wet onduidelijk.

Op 1 juli is de nieuwe wet persoonsregistratie (WPR) in werking getreden. Hierin is precies aangegeven welke gegevens voor welke organisatie toegankelijk zijn. Sinds 1981 kent Alkmaar al een privacy-commissie die waakt over alle privé-gegevens van de stedelingen. „Misschien is deze commissie de reden dat in Alkmaar niet wordt gereageerd op de mogelijkheid tot inzage.

De burgers weten dat er aandacht aan de bescherming van hun persoonlijke gegevens wordt besteed”, aldus J. Groeneveld, hoofd van de sector informatie-

voorziening van de gemeente Alkmaar.

„De bevolking reageert zeer lauw. Deze kwestie ligt politiek erg gevoelig, maar krijgt onder het publiek nauwelijks weerklank. Ik vind dat heel teleurstellend”, aldus hoofd algemene zaken van de gemeente Heerhugowaard T. Pastoors. Hij deelt mee dat er wordt gewerkt aan de reglementen. „Een verordening bestaat hier al een jaar of vijf à zes.”

In de gemeente Langedijk zijn de consequenties van de invoering van de WPR nog niet bekend gemaakt. Dat gebeurt deze

week in een huis-aan-huisblad. Een Langedijker ambtenaar: „De registers van de burgerlijke stand, de voogdij en de politie zijn niet opvraagbaar. Wel bij voorbeeld die van verenigingen. Als iemand wil weten wat er over hem bij een club bekend is, kan hij daarnaar vragen en eventueel verbeteringen laten doorvoeren.”

Hij wijst op het zogenoemde elektronisch loket, dat de ministeries van binnenlandse zaken en justitie op Viditel hebben geopend. „Geïnteresseerden kunnen zich via de Viditel-pagina oriënteren op de consequenties.

Vier Britten gearresteerd voor maken kinderporno

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 12 juli — Rechercheurs van de jeugd- en zedenpolitie hebben gisteren in Amsterdam vier Engelsen gearresteerd op verdenking van het plegen van ontucht met minstens tien kinderen en het maken van pornofilms.

Bij invallen in twee woningen werden in totaal 400 videobanden gevonden, waarvan een deel was gevuld met opnamen van naakte kinderen. De politie heeft nog geen aanwijzingen dat de Engelsen behoren tot een circuit van handelaren. Vanmorgen verhoorden de rechercheurs de verdachten nog.

De politie kwam de verdachten op het spoor na aanwijzingen van een tipgever. De rechercheurs kregen de beschikking over een videoband waarop twee jongens herkenbaar waren. De rechercheurs spoorden hen op en besloot naar aanleiding van hun verklaringen een pand aan de Nieuwendijk in de gaten te houden. Gisteren ging de politie over tot een inval.

De twee Britse bewoners, 40 en 42 jaar oud, werden gearresteerd.

Tijdens een inval in een tweede pand aan de Kuiperstraat kwamen de bewoners, twee 40-jarige Engelsen, net thuis vergezeld van twee Deense jongetjes van 14 jaar oud.

Volgens de politiewoordvoerder betaalden de verdachten de kinderen, meestal jongens tussen de 12 en 15 jaar oud, 25 gulden voor het plegen van ontucht en 50 tot 100 gulden voor het optreden in films.

De Coornhert-Liga, die ijvert voor strafrechtvervorming, heeft gisteren een petitie aangeboden aan de ministers van justitie en WVC waarin wordt geprotesteerd tegen de vervolging van een fotograaf en een boekhandelaar in Amsterdam wegens kinderporno. Volgens de vereniging waren de tentoongestelde foto's artistiek en niet pornografisch. De Liga heeft de indruk dat bij de vervolging sprake is van „discriminatie van een seksuele minderheid”.

er staan trefwoorden op voor deelonderwerpen, dagelijks is er nieuws over recente ontwikkelingen en de gebruikers kunnen vragen stellen over de wet.”

Hoe de interesse van de Heilooënarers ligt? „Net als in de afgelopen jaren: nul komma nul” zegt K. Mosselaar, chef van de afdeling bevolking van die gemeente. „We zullen ook niet meteen actie ondernemen om de burgers in te lichten. Eerst moeten we zelf de zaken op regel hebben. Het is allemaal wel leuk en aardig, maar de stukken van het ministerie zijn niet zo duidelijk over wat er wel en wat er

niet openbaar is. Waarom dan de mensen attent en nerveus maken? Voor 1 januari komen we waarschijnlijk met iets af.”

In Bergen heeft zich nog niemand aan de balie gemeld om inzage in de gegevens. „Niets van gehoord, niets gezien”, is het resolute antwoord van een medewerkster van de afdeling bevolking. En in Graft-De Rijp is het al van hetzelfde laken een pak: „Ondanks de postbus 51-spot met Linda van Dijk hebben we nog geen enkele aanvraag gehad. We verwachten dat dat in de loop van het jaar gaat gebeuren.”

Hof VS beperkt recht op abortus

NRC

WASHINGTON, 4 juli — Het Amerikaanse Hooggerechts-hof heeft gisteren met de geringst mogelijke meerderheid van vijf tegen vier beslist dat de afzonderlijke staten het recht van de vrouw op abortus aanzienlijk mogen inperken.

Het arrest leidde onmiddellijk tot heftige reacties van voor- en tegenstanders van het recht op abortus.

In zijn uitspraak stelde het Hof dat de (conservatieve) staat Missouri niet onrechtmatig had gehandeld door wetten aan te nemen die verbieden geld van de belastingbetaler te besteden aan „het aanmoedigen of ter zijde staan” van vrouwen die een abortus willen ondergaan tenzij het leven van de vrouw gevaar loopt. De staat heeft eveneens het recht, zo meende de meerderheid van de

Senaat VS schrapt steun voor „obscene” kunst

Van onze correspondent

WASHINGTON — Op voorspraak van de aartsconservatieve Republikein Jesse Helms heeft de Senaat de National Endowment for the Arts (NEA), de raad voor de kunst, verboden om overheidsmiddelen te besteden aan „obscene” en godslasterlijke kunstuitingen.

Voorts is bepaald dat twee kunststichtingen die in het afgelopen jaar exposities hebben georganiseerd van werken van twee omstreden fotografen, in de eerstkomende vijf jaar geen subsidie krijgen.

De toorn van Helms en de zijnen is vooral gewekt door een foto van Andres Serrano, waarop een crucifix in een bak urine is te zien, en een serie homo-erotische en sado-masochistische voorstellingen van Robert Mapplethorpe. De senator uit North Carolina betitelde deze werken als „vuiligheid” en zei op de barse toon die hem eigen is: „Geen enkele kunstenaar heeft op voorhand een recht op het gebruik van belastingmiddelen voor dergelijke troep.”

Vorige maand heeft ook het Huis van Afgevaardigden de raad voor de kunst op de vingers getikt voor haar geldelijke steun aan de omstreden exposities. Dat gebeurde door het budget van de raad met 45-duizend dollar te korten.

De Senaat is nog een forse stap verder gegaan door de raad voor te schrijven dat er geen gelden mogen worden besteed aan „de produktie, verspreiding of promotie van obscene of onfat-

soenlijke werken, in het bijzonder uitbeeldingen van sado-masochisme, homo-erotiek, de exploitatie van kinderen, en de verrichting van andere seksuele daden”. Verder dient de raad zich te onthouden van steun aan kunstwerken die „de voorwerpen of opvattingen van de aanhangers van een bepaalde religie of non-religie belasteren”.

Over het voorstel-Helms is geen formele stemming gehouden, omdat geen van de senatoren daarom vroeg. Van de senatoren die aanwezig waren toen Helms zijn voorstel indiende, gaven alleen de Democraat Howard Metzenbouw uit Ohio en de Republikein John Chafee uit Rhode Island te kennen dat ze er bedenkingen tegen hadden. „We dreigen hiermee op een hellend vlak te komen”, zei Chafee. Kunstenaars en kunstorganisaties hebben met ontsteltenis gereageerd op de stap van de Senaat, die gekwalificeerd werd als een inbreuk op de artistieke vrijheid. „Het is van vitaal belang dat kunst wordt gesteund zonder allerlei voorschriften”, zei Robert Buck van het Brooklyn Museum. Gehoopt wordt dat de maatregel nog zal worden teruggedraaid of althans afgezwakt wanneer Senaat en Huis gaan onderhandelen over een gezamenlijke versie van de betreffende begrotingspost.

Overigens heeft ook de kunstwereld zijn twijfels over het werk van Serrano. Mapplethorpe, die begin dit jaar overleed aan Aids, wordt algemeen beschouwd als een fotograaf van groot artistiek formaat.

negen opperrechters, om het personeel van openbare ziekenhuizen te verbieden assistentie te verlenen bij het uitvoeren van abortus. Openbare ziekenhuizen mag bovendien worden verboden abortus uit te voeren.

De opperrechters wilden overigens niet zover gaan om een eerdere uitspraak van het Hof uit 1973, het zogeheten Roe-versus-Wade-arrest, geheel ongedaan te maken. De Amerikaanse vrouw behoudt derhalve het recht op abortus, al zal het haar moeilijker kunnen worden gemaakt om dat recht uit te oefenen.

Naar verwachting zal de uitspraak van het Hof ertoe leiden dat tegenstanders van het recht op abortus in tal van Amerikaanse staten zullen proberen soortgelijke wetten aanvaard te krijgen als in Missouri.

Het arrest leidde tot zeer uiteenlopende reacties bij voor- en tegenstanders van het recht op abortus. De tegenstanders begroetten het als een overwinning in hun strijd. „Het is het begin van het einde van de gelegaliseerde moord op kinderen in onze natie”, aldus Barbara Magera, woordvoester van de anti-abortusgroep Operatie Redding.

„Ik ben persoonlijk van mening dat het een oorlog tegen vrouwen betekent en we zullen dienovereenkomstig reageren”, sprak een teleurgestelde Molly Yard, voorzitter van de Nationale Vrouwenorganisatie, daarentegen.

Vanuit zijn buitenverblijf in Kennebunkport liet president Bush weten dat hij ingenomen was met de uitspraak van het Hof. De president heeft in het verleden dikwijls aangedrongen op het terugdraaien van het arrest Roe versus Wade. „Door het statuut van Missouri te handhaven, lijkt het Hof te zijn begonnen met het herstellen van de mogelijkheid voor de mensen om de ongeborenen te beschermen”, stelde de president gisteren in een verklaring. „Wij geloven nog steeds dat Roe versus Wade een onjuiste beslissing was en ongedaan moet worden gemaakt”, voegde hij eraan toe.

De president van het Hof, William Rehnquist, schreef in een verklaring bij de uitspraak: „Wij zien niet in waarom het belang van de staat om potentieel menselijk leven te beschermen pas ontstaat wanneer er sprake is van levensvatbaarheid, en dat er daarom een strakke lijn moet zijn die optreden van de staat na bereiken van de levensvatbaarheid toestaat maar niet daarvoor.” Het Hof stelde dat de staat Missouri niet onconstitutioneel had gehandeld door in een wet te stellen dat „het leven van elk menselijk wezen bij de bevruchting begint”. (AP, UPI, Reuter)

S368 NOS-TT 368 ma 17-jul 08.58:31

S368 NOS-TT 368 ma 17-jul 08.58:38

VERONICA

MARIA WEET RAAD

VERONICA

MARIA WEET RAAD

1/2

2/2

De 14-jarige P. en M. schrijven:

"We hebben een probleem. We hebben ieder zin in een meisje, maar we weten niet hoe we het moeten aanpakken.

We zijn wel jong, maar de trek in sex is heel groot. We weten ook niet hoe je een condoom moet kopen, we zijn bang voor aap te staan."

VERONICA-INDEX:360

ANTWOORD VAN MARIA:

"Bij iedere drogist of NVSH winkel, RutgerStichting in de buurt of Stichting MR '70 in Amsterdam kun je condooms kopen. Er is geen bepaalde leeftijd waaronder je geen condooms mag kopen.

Probeer eerst eens met meisjes een vriendschap op te bouwen en beschouw ze niet meteen als sexobjecten. Jullie schrijven dat jullie vrienden het allemaal al eens gedaan hebben. Opschepperij, stoer gedrag. Gelof het niet.

VERONICA-INDEX:360

VK 13 Mafia stuurt Satan naar Oude Pekela

Onthulling: Satanisme in pornozaak Oude Pekela, belooft het persbericht van L. Dorenbos. De voormalig EO-voorzitter is voorman van de stichting Rainbow, stichting Schreeuw om Leven, en Rainbow News Agency, alle bereikbaar op hetzelfde adres. De „onthulling” moest journalisten lokken naar een persbijeenkomst waar Dorenbos, geflankeerd door drie medestanders, het verband zou laten zien tussen een wereldwijd satanistisch complot en de vermeende kinderporno in Oude Pekela.

Volgens de moraalridders van Rainbow moet er sprake zijn van een geraffineerd complot van de

pornomafia. „We kunnen aantonen dat er vanuit het demonisme en het satanisme pogingen worden ondernomen om via seksuele perversiteiten, zelfs tot rituele kinderoffers toe, de burgers van dit land te vernietigen.”

Met het oog op de naderende verkiezingen richten de zedenprekers zich tot de politieke partijen met een Nationaal Actieplan Pornografie dat zeven punten telt. De aanpak wordt bepleit van alles wat vies en voos is. Voorop staat heropening van het onderzoek in de kinderporno-zaak van Oude Pekela. Niet dat de oproep veel zal uithalen, want „er zijn hoog geplaatste personen bij betrokken die be-

lang hebben bij het in de doofpot stoppen van de bewijzen”.

Wie heeft u daarbij zoal op het oog? „Hooggeplaatste mensen uit politiek en bedrijfsleven, maar namen krijgt u niet van ons. Daar zijn we ook niet op uit; we hebben medelijden met deze mensen.” Verder in het anti-voosplan: de instelling van een staatscommissie die de satanistische pornomafia moet onderzoeken, boze brieven zenden aan de heren Heijn en Dreesmann die blootbladen in hun winkels verkopen, en bidden voor het zieleheil van medewerkers aan porno-uitzendingen. Pornouitzendingen? „Veronica natuurlijk, maar ook de VPRO. Want vergeet niet wat die op de

radio allemaal aan perversiteiten uitzendt.”

Hoe zit het nu met de onthulling over Oude Pekela? „We hebben bewijzen uit Amerika (een boek wordt getoond: *Cults that kill*) en veel telefoontjes aan ons naar aanleiding van de affaire in Oude Pekela en bewijzen van EO-Tijdsein (onherkenbaar gefilmd ouderpaar dat vertelt over satanistische praktijken).

„Dus we menen dat er wel sprake moet zijn van een verband tussen satanisme en kinderporno. Misschien is er wel een internationaal netwerk. Let wel: we zeggen niet dat het zo is, maar er moet onderzoek naar gedaan worden.”

Jeugdhulp knel door bezuinigingen

VR //

Van onze parlamentsredactie

RIJSWIJK - De bezuinigingen op de jeugdhulpverlening kunnen er bij sommige, krap zittende instellingen, toe gaan leiden dat ze de jongeren met de ergste problemen gaan weren. Daarvoor waarschuwt de vorig jaar opgerichte Inspectie Jeugdhulpverlening in haar eerste jaarverslag.

Hoofdinspecteur H. Dijk wees er gisteren op dat de algemene korting van anderhalf procent op de budgetten voor sommige instellingen makkelijk te verwerken was en voor andere heel nadelig heeft uitgedaakt. Dat komt doordat de ene instelling, om historische redenen,

veel beter in de slappe was zit dan de andere. „In de praktijk betekent dit dat medewerkers extra taken verrichten en tevens in vele gevallen overuren moeten maken, welke niet betaald kunnen worden”, aldus Dijk, die dan waarschuwt voor „bewuste bijstelling van het opnamebeleid waarbij de meer problematische jongeren als eerste worden geweerd”.

Volgens Dijk ligt hierin ook de oorzaak dat er een wachtlijst van 287 jongeren bestaat voor landelijke instellingen. Die jongeren kunnen niet terecht in regionale voorzieningen vanwege hun ernstige problematiek (op alle fronten tegelijk: in het ge-

zin, op school en in de vrije tijd). De inspectie had ook kritiek op de inkrimping van het aantal plaatsen in de jeugdhulpverlening, die vorig jaar werd doorgevoerd in verband met het verlagen van de meerderjarigheidsleeftijd van 21 naar 18 jaar. In tegenstelling tot de verwachtingen gaan lang niet alle achttienplussers 'over' naar instellingen voor volwassenen.

De inspectie schrijft op dit gebied regelmatig met problemen geconfronteerd te worden, omdat dit circuit onvoldoende mogelijkheden biedt voor onder meer zwakbegaafde jongeren. Ze wil daarom een soepel ontheffingsbeleid.

Direct gehoor vond de aanbeveling van de inspectie om de strijd tegen seksuele kindermishandeling landelijk te gaan coördineren en - de gebeurtenissen in kinderdagverblijf de Bolderkar indachtig - een algemeen aanvaarde methode te ontwikkelen om de diagnose te stellen. Staatssecretaris Korte-Van Hemel (justitie) sloot zich daarbij aan, toen zij het jaarverslag gisteren in ontvangst nam.

Minister Brinkman van WVC wilde nog niet zo ver gaan, maar vond dat de inspectie zaken als de 'Bolderkar' en ook de recent weer geformuleerde klacht van ouders dat de Kinderbescherming hen tekort doet als een uitdaging moet beschouwen.

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 22, 28-8-1989, PERSFOCUS JULI 1989

dokumentatienummer

:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:	:
DC 197	2	1,85	X	Brief van A. de Klerk aan Defence for Children International, 8-6-1989; n.a.v. ontslagzaak K.G. Rutten		
DC 198	2	1,85	X	Brief van A. de Klerk aan Evangelische Omroep, 2-7-1989; n.a.v. Tijdsein 14-6-1989 over o.a. offeren van kinderen.		
DC 199	4	2,70	X	Artikel in Haagse Post 10-6-1989 over rol moeders in incest-zaken.		

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:

maak het bedrag over op Postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam, o.v.v. het gewenste dokumentatienummer.

Let op: korting bij bestelling van meer stukken tegelijk. Zie Persfocus maart 1988. Gewijzigde kopieprijs: f 0,05 p.st. Informatie: 020-448266.

WESTERN DOCUMENTATION SERVICE, LIST 52, 18-6-1988, FIRST QUARTER 1988

Documentation

Series: 1000
Title: 1000
Author: 1000
Editor: 1000
Publisher: 1000

DC 101 - 1988 X Serial van A. de Klark van D-lands for Children in Rotterdam
1988-1989 n.v. organisatie K.O. Rotterdam

DC 102 - 1988 X Serial van A. de Klark van Evangelische Orde, 1-7-1988
1988-1989 n.v. organisatie K.O. Rotterdam

DC 103 - 1970 X Serial in Hoop, 19-5-1988 over Rotterdam in
1988-1989

Besluit van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1988
over het verslag van de Commissie van Enquête naar de
toestand van de Nederlandse economie, 1988-1989
1988-1989 n.v. organisatie K.O. Rotterdam